

Diós István

A Szentek élete

– február hónap –

Tartalomjegyzék

Február 1.....	3
SZENT PIONIOSZ vértanú.....	3
Február 2.....	5
BOLDOG VÉNARD JÁNOS-TEOFÁN misszionárius, vértanú.....	5
Február 3.....	7
SZENT BALÁZS.....	7
SZENT OSZKÁR.....	8
Február 4.....	10
BOLDOG HRABANUS MAURUS bencés apát	10
Február 5.....	12
SZENT ÁGOTA	12
Február 6.....	13
JAPÁN VÉRTANÚK: MIKI SZENT PÁL és TÁRSAI	13
Február 6.....	16
SZENT AMAND püspök	16
SZENT DOROTTYA szűz, vértanú	16
Február 8.....	18
EMILIÁNI SZENT JEROMOS	18
Február 9.....	20
SZENT APOLLÓNIA szűz, vértanú.....	20
Február 10.....	21
SZENT SKOLASZTIKA	21
Február 11.....	22
SZENT CAEDMON szerzetes	22
Február 12.....	23
ANIANEI SZENT BENEDEK bencés apát	23
Február 13.....	24
RICCI SZENT KATALIN domonkos apáca	24
Február 14.....	25
QUERFURTI SZENT BRÚNÓ-BONIFÁC érsek, vértanú.....	25
SZENT CIRILL és SZENT METÓD	27
Február 15.....	29
BOLDOG SZÁSZ JORDÁN domonkos rendfőnök.....	29

LINDISFARNEI SZENT KÁLMÁN bencés apát.....	31
Február 17.....	32
A SZERVITA REND ALAPÍTÓI: SZENT BONFIGLIO, BONAGIUNTA, MANETTO, SOSTEGNO, AMADIO, UGUCCIONE, ALESSIO.....	32
Február 20.....	34
ROMANÇON SZENT BÉNILDE iskolatestvér	34
SZENT SAHDOSZT (SZADOTH) püspök, vértanú	36
Február 21.....	36
DAMJÁNI SZENT PÉTER	36
Február 22.....	39
CORTONAI SZENT MARGIT ferences nővér	39
Február 23.....	41
SZENT POLIKÁRP	41
Február 24.....	43
SZENT MÁTYÁS APOSTOL	43
SZENT MONTANUS, LUCIUS és TÁRSAIK, vértanúk.....	44
Február 27.....	46
BOLDOG CHAPDELAINE ÁGOSTON és TÁRSAI vértanúk	46
GORZEI SZENT JÁNOS bencés apát.....	48
SEVILLAI SZENT LEANDER püspök	49

Február 1.

SZENT PIONIOSZ vértanú

Február 1.

+Szmirna, 250. március 12.

Életével és halálával példát adott a hithirdetőknek, hogy amit másoknak hirdetnek, maguk is váltsák tettekre.

Körülbelül egy évszázaddal később született, mint Szmirna szent vértanú püspöke, Polikárp (lásd: A szentek élete, 108. o.), akinek a szelleme élt benne. Szmirnában működött papként, és nemcsak tanultsága, hanem szerénysége és életmódja miatt is nagy tekintélyben állt a hitetlenek előtt. A keresztények pedig apostolukként szerették, mert példamutató buzgósággal fáradozott azon, hogy a lelkeket megnyerje Krisztusnak. Vértanúságáról a közösségének egy tagja által szerkesztett tudósításában ez áll: „Pioniosz vértanút mindenki másnál jobban megilleti maradandó emlékezésünk. Amíg élt ugyanis, sokakat megtérített a tévutairól. Úgy tevékenykedett közöttünk, mint egy apostol. Amikor végül magához hívta az Úr, vértanúságában hagyta nekünk hátra a végrendeletét folytonos oktatásunkra, és ebben őrizzük meg most is tanításának emlékezetét.”

Decius császár uralkodása alatt, a 3. század közepén éhínség uralkodott Szmirnában; az okát nem ismerjük. Pioniosz más hívőkkel együtt Istenbe vetett bizalommal viselte el, a pogány lakosság azonban nyíltan zúgolódni kezdett, és kenyérért kiáltozott. Ebben a hatóságok számára is nehéz helyzetben a város elöljárósága megkezdte a keresztényüldözés színjátékát. Jó alkalmat szolgáltatott hozzá Decius császárnak a keresztények ellen kiadott, hírhedt dekrétuma. Eszerint minden polgárnak azzal kellett bizonyítania az állam iránti hűségét, hogy egy meghatározott órában megjelenik a templomban, és áldozatot mutat be az állam isteneinek. Aki ellenszegült, azt megbüntették.

Pioniosz álmában előre látta, hogy rá és néhány bizalmasára letartóztatás vár. Valami hasonlót cselekedett tehát, mint egykor Agábusz próféta Cézareában, amikor Pál apostol elfogatását megjövendölte (ApCsel 21,10): Pioniosz fogott három kötetet, az egyiket a nyakára tette megkötözésének jeleként, a másik két kötéllel jelezte a nála tartózkodó két keresztény, a jámbor Szabina asszony és egy bizonyos Aszklepiádész megkötözését. Azt akarta ezzel kinyilvánítani, hogy elhatározta: inkább mennek megkötözöttek a börtönbe, mint hogy áldozzanak a bálványoknak. Egész éjszaka közösen imádkoztak, másnap reggel, február 23-án pedig megünnepelték Szent Polikárp emléknapját. Mialatt magukhoz vették a „szent kenyeret”, embereivel együtt hirtelen előttük termett a pogány templom századosa, Polemon. „Természetesen ismeritek a császár dekrétumát – mondta nyersen –, amely megparancsolja, hogy áldozatok az isteneknek.” Pioniosz lakonikusan válaszolt rá: „Ismerjük Isten parancsait, amelyek arra köteleznek minket, hogy egyedül őt imádjuk.” Polemon: „Gyertek hát velem az agorára! Ott majd más belátásra juttok.”

A templomok és kormányzósági épületek által körülvett agora, a piactér volt minden polgár, nem utolsósorban minden naplopó találkozási helye. Eredetileg az agora a népgyűlések, és különösen a független polgárság ítélezéseinek a helye volt. Ha Polemon Pionioszt és társait az agorára vezette, és ott valamiféle törvénykezési gyűlést rendezett, az nyilván annak emlékezetéül történt, hogy a nép eredetileg részt vett az igazságszolgáltatásban. Polemon meg akarta félemlíteni foglyait a kíváncsi tömeg könnyen kihívóvá váló tüntetésével. A helyet csakhamar meg is töltötte a semmittevők sokasága.

Polemon középre állította a három foglyot, és szenvedélyes hangon szólt hozzájuk: „Jó lenne, Pioniosz, ha ti is – mint annyian mások – engedelmeskednétek és áldoznátok, hogy megmeneküljétek a büntetéstől.” Pioniosz, a nép igehirdetője megragadta ezt az egyedülálló alkalmat, hogy betöltse feladatát; kitérte kezét annak jeléül, hogy beszédet akar tartani, és sugárzó arccal szólt hallgatói lelkiismeretéhez. Rámutatott, hogy ők is ítélet alatt állnak, Isten ítélete alatt, amely alól egyetlen ember sem vonhatja ki magát. A tömeg meghallgatta intelmeit. „Nézzétek – mondta –, itt ugyanaz

valószínűleg, mint a paraszt szérűjén, aki gabonáját lapátolja. Ha a magot lapáttal megforgatja, a könnyű pelyvát a leggyengébb szellő is tovasodorja, és egyedül a mag marad vissza." A kíváncsi báméskodók bizonyára megértették, hogy őket gondolja eme értéktelen pelyvának. Ilyen és más hasonlatokkal akarta Pioniosz – mint egykor Jézus – ráébreszteni a közömbös tömeget arra, hogy ők azok, akiknek félniük kell az ítéleten az elvettetéstől. Arról, aki eljön majd, hogy megítéljen eleveneket és holtakat, ezt közölte:

„Hűséges maradok Mesteremhez, és inkább meg akarok halni, mint hogy a szava ellen szóljak; életre-halálra harcolok azért, hogy meg ne hamisítsam azt, amit tanultam és amire másokat is tanítottam.”

Mialatt Pioniosz ilyeneket és még sok egyebet is mondott, feszült csend uralkodott hallgatói között. Nyilván mindnyájukra nagy hatást gyakorolt, alapjában véve azonban mégsem adott hitelt senki a szavainak. Sokan úgy érezték, hogy megragadja őket ennek a hitvallónak a személyisége, és így beszéltek hozzá: „Higgy nekünk, Pioniosz, mi szeretünk téged. Már csak nagy érdemeid, a szíved jósága miatt is életben kell maradnod. Olyan szép élni, és nézni a fényt!” Pioniosz pedig így válaszolt nekik: „Bizonyos, hogy ez az élet szép, de még szebb az az élet, amely után mi, keresztények vágyakozunk. A fény is szép, de annak a fénynek van csak igazi összepsége, amelyre nekünk kilátásunk van! Bizonyos, hogy szép az egész világ, és mi valóban nem azért vagyunk, hogy menekülő ellenségekként, vagy Isten műveinek a megvetőiként haljunk meg; vannak azonban magasabb rendű javak is, amelyekkel szemben mindez csak csekélység.”

Amikor a némán mellette álló Szabinának a kihallgatás alatt egyszer mosolyognia kellett, Polemon megbotránkozva készítette szólásra: „Nevetsz?” – „Igen – válaszolta amaz elfogulatlanul –, Istennek így tetszik. Keresztények vagyunk, és akik Krisztusban hisznek, bizakodóan tudnak nevetni, és vég nélkül örvendeznek.” Erre megfenyegették: „Olyan dolgokat kell még vállalnod, amik aligha lesznek kellemesek számodra; azokat a nőket, akik nem akarnak áldozni, nyilvánosházba viszik.” – Nem tudjuk, mi történt vele; az akták nem közölnek többet róla.

A per befejezetlen maradt, a három foglyot pedig börtönbe vetették, ahol a börtönőrök súlyos zaklatásait kellett kiállniuk. Pár nappal később ismét megjelent Polemon néhány kísérelőjével együtt, és közölte a foglyokkal, hogy püspökük, Euktemon mégiscsak áldozott az állam isteneinek. „Térjetelek végre észre!” – kiáltott követelően az erőszakos százados.

Pioniosz most is szilárd maradt, és tiltakozott Polemon önkényessége ellen, mivel nem lett volna szabad neki a már letartóztatott foglyokkal szemben semmiféle kényszert alkalmaznia. Ennek ellenére Polemon erőszakkal a templomba vitette Krisztus hitvallóit. A piactérre érve Pioniosz és társai a földre vetették magukat, így akarták megakadályozni, hogy behurcolják őket a templomba. Egyesült erővel mégis bevonszolták őket az oltár elé; ott koszorút tettek a fejükre, amilyent az áldozatot bemutatók szoktak hordani, ők azonban ledobták koszorúikat. A végrehajtó hivatalnok, aki készenlétben állt az áldozati hússal, ezután nem is mert hozzájuk közeledni, és mindenki szeme láttára egyedül ette meg a húst. Ők pedig hangosan kiáltották:

„Keresztények vagyunk.” Kegyetlen bántalmazások közepette visszavitték őket a tömlöcbe, s ott együttesen adtak hálát Istennek, amiért mellettük állott kegyelmével, és további állhatatosságra buzdították egymást.

Időközben Szmírnába érkezett a prokonzul, és megkezdte a hivatalos kihallgatást. Amikor Pioniosz most is megtagadta, hogy áldozatot mutasson be az állam isteneinek, megkínózták és vaskarmokkal tépdesték. A kegyetlen bántalmazás alatt még egyszer megkérdezte a prokonzul: „Áldozol?” Pioniosz válasza: „Nem.” A prokonzul: „Fontold meg, mielőtt válaszolsz! Vond vissza.” Pioniosz: „Nem.” – „Miért rohansz a halálba?” – „Nem a halálba, hanem az életbe.” Erre a prokonzul kihirdette az ítéletet: „Mivel Pioniosz bevallotta, hogy keresztény, elevenen el kell égetni.”

A stadionban Pioniosz kinyújtózkodott a cölöpön, és engedte, hogy odaszegezzék. Utoljára szólította fel a végrehajtó hivatalnok: „Vond vissza! Akkor eltávolítjuk a szögeket.” Ő azonban hálatalten mondta: „Ideszegeztek, érzem.” Majd hozzáfűzte: „Gyorsan meg akarok halni, hogy annál hamarabb feltámadhassak.”

Az ókeresztény tudósítás magyarázóan teszi hozzá: „Ezekkel a szavakkal tanúságot tett a holtak feltámadásáról.” A feltámadás volt ugyanis az ókeresztény örömhír egyik fő tárgya; és így Pioniosz utolsó szava is igehirdetés volt. Miután hittel kimondta, máris átölelte az örök üdvösség.

Február 2.

BOLDOG VÉNARD JÁNOS-TEOFÁN misszionárius, vértanú

Február 2.

*St.-Loup-sur-Thouet, 1829. november 21. +Hanoi, 1861. február 2.

Vietnam az Egyház missziós történetében Tonkin, Annam és Kokinkína néven jelentős szerepet játszott a 16. század közepe óta. Ázsia legtöbb más országával ellentétben itt a népesség nagy részét sikerült megnyerni a katolikus kereszténység számára. Különösen fontos az a tény, hogy sokan megértették és követték a papi és szerzetesi hivatást. Csak így tudta túlélni a keresztény hit azt a számos üldözést, amely ismételtelen fellángolt ellene. Annam birodalmát ugyanis, amelyben a három részbirodalom a 19. században egyesült, a Föld egyik legtűrelmetlenebb államának kell neveznünk. Uralkodói és tisztségviselői az elnyomás hosszú évszázadai alatt az idegenek gyűlöletét is átvették Kínától a kultúrával és a konfuciánus államvallással együtt. A császárok a külföldi hithirdetőket fajok megvetőinek és ellenségeinek tekintették, az általuk megtérítettekben pedig árulókat és lázadókat láttak.

Európának a tengerentúlra irányuló gyarmatosítási törekvése különösen jó alkalmat kínált arra, hogy a misszionáriusokat külföldi hatalmak küldötteinek tekintsék. Hátsó-India iránt különösen Franciaország érdeklődött. A francia hithirdetők ezért még inkább gyanúba keveredtek, és nagy bizalmatlansággal találtak. 1824-ben kitiltották őket Annamból.

1833-ban és 1836-ban a császár halálbüntetést rendelt el mindenféle missziós munkára; a kereszténység tiltottá vált. Ennek az üldözésnek a során hét francia hithirdető halt vértanúhalált Krisztusért.

E papok egyikének vértanúságáról szóló hírt 1839-ben meghallotta egy kilencéves fiú, s annyira fellelkesült, hogy így kiáltott: „Én is Tonkinba akarok menni; én is vértanú akarok lenni!” Ez a fiú Jean-Théophane Vénard volt, aki 1829-ben született az egyik francia tartomány félreeső szögletében.

Teofán nem talált ellenállásra, amikor tizenkét évesen kinyilvánította azt a kívánságát, hogy tanulhasson, mert pap akar lenni. Apja egy kollégiumba adta. Az a vágya, hogy hithirdető legyen, csakhamar szilárd elhatározássá érett. 1851-ben belépett a párizsi Külföldi Missziók Világi Papi Közösségébe, és már egy év múlva útnak indult a Távol-Keletre. Első állomáshelyén, Hongkongban akarta megtanulni a kínai nyelvet. Tanulmánya fárasztó volt, és huszonhárom évének lelkesedésével kívánczolt már a könyvek mellől azokhoz az emberekhez, akikért elhagyta hazáját. Vágyálmai Tonkinba vitték, ahol 1848 óta új keresztényüldözés dühöngött. Tu-Duc császár különösen a külföldi misszionáriusok ellen hirdette meg a harcot: „Ennek a vallásnak Európából származó tanítóit mint a legbűnösebbeket kövel a nyakukon kell a tengerbe vetni.” A tonkini papokra és a 400.000 hívőre is teljes dühével tört az üldözés. Amikor a császár fivére 1851-ben felkelt Tu-Duc ellen, azzal vádolták a keresztényeket, hogy az ő pártját támogatták. Amikor a császár úrrá lett a helyzeten, eltökélte, hogy kiirtja a keresztény hitet, s a legsúlyosabb és legkegyetlenebb büntetéseket helyezte kilátásba ellenük. A külföldi misszionáriusok fejére nagy vérdíjat tűztek ki: a hazai papokat és mindazokat, akik menedéket nyújtottak nekik, kettéfűrészelve a folyóba kellett vetni. Rövid időn belül 90.000 lett az áldozatok száma, köztük száznál több volt pap.

Teofán fenntartotta Tonkinra szóló elhatározását, és Makaón át igyekezett bejutni az országba. Rendkívül nehéz vállalkozás volt ez. A határokat elzárták minden külföldi elől és szigorúan őrizték. Teofánt kínai csempészek úgy vitték be az országba a dzsunkák belsejében, mint valami tiltott árut. Rejtektutakon, állandóan abban a veszélyben utaztak, hogy meglepik őket Tu-Duc pribékjei.

1854. július 13-án reggel három óra felé kötött ki egy folyami bárkával Vinh-Triben, amely 1650 óta a nyugat-tonkini apostoli vikárius székhelye volt. Itt töltötte első misszionáriusi évét. Bámulatosan rövid idő alatt megtanulta az ország nyelvét, és már néhány hét múlva prédikált és gyóntatott. Buzgóságát és derűs lelkületét csakhamar megkedvelték a keresztények, előjárói nagyra becsülték és bíztak benne. Püspöke csakhamar felelősségteljes feladatot bízott rá: még három éve sem volt az országban, amikor a „Sárga forrás” körzetének lelkipásztora lett.

A körzet 12.000 hívét 30.000 nem keresztény vette körül. A nagy kiterjedésű, részben hegyes, részben mocsaras vidék közlekedőútjai dzsungelösvények vagy náddal benőtt folyóágak voltak. Segítőként hét bennszülött pap állt Vénárd mellett. A lelkipásztorkodást és a missziós munkát nagyon megnehezítette az üldözés. A keresztények gyakran a legnagyobb nélkülözések közepette éltek, s ezt Teofán csaknem határtalan segítőkészsége sem tudta megszüntetni. Nemsokára ő maga is szegény hívei segítségére szorult. A „Sárga forrás” missziót ugyanis elérték az üldözők, és csak fáradságos meneküléssel tudta elkerülni az elfogatást. Ezután a hegyekben élt, úttalan bozótokban vagy földvermekben rejtőzködött, de mindig előmerészkedett, valahányszor híveinek szüksége volt rá. Végül a bennszülött nővérek egy félreeső kolostorában talált menedéket. Rákényszerített pihenője idején lefordította az Újszövetséget, hogy hívei szorongatásukban Isten igéjéből meríthessenek erőt és vigasztalást.

Tevékenységéről üldözői is tudomást szereztek, és mindent megtettek, hogy elfogják. Teofánnak ismételtén változtatnia kellett tartózkodási helyét. Testvérei hozzá hasonlóan bujdosnak az országban, alig látott közülük valakit. Magányossága egyre nőtt. Még az általa hűnek tartott keresztények sem merték már rejtegetni. 1860. november 30-án munkatársával, Khang Péter hitoktatóval együtt elfogták, majd Hanoiba hurcolták.

Ott kihallgatták és elítélték őket. A halálbüntetést azonban csak akkor lehetett végrehajtani, ha a császár megerősítette az ítéletet. Így Teofán 1861. február 2-ig fogoly maradt. Egy ketrecben, megláncolva, katonák őrizték. Ebben a helyzetben tizenegy levelet írt családjának és barátainak; ezek az úgynevezett ketreclevelek a keresztény hitvalló bátorság legszebb tanúságai közé tartoznak.

Kivégzéséről szemtanúk tanúsága maradt ránk. Nyugodtan várta a halált, kivégzésének napja ünnepnap volt számára. Utolsó ételét és még meglévő holmiját elajándékozta. Szeretett volna még egyszer áldozni kivégzése előtt. Az a kísérlete azonban, hogy egy ápolónő átnyújthassa neki a konszekrált ostyát, meghiúsult. Amikor kinyílt ketrecének ajtaja, egyenesen, ingadozás nélkül ment a vesztőhelyre, nem félt a haláltól. Az úton még elbúcsúzott az őt kísérő néptől, végül pedig határozott hangon énekelni kezdte a Magnificatot. Így ért a Vörös-folyó partjára. Letérdelt, egy karóhoz kötötték, és lefejezték. Holttestét ott helyben elföldelték, fejét három napon át közszemlére tették ki a karón, majd az éj sötétjében a folyóba dobták. Két héttel később egy keresztény megtalálta, beemelte a csónakjába, és elvitte a legközelebbi misszionáriushoz. Az ereklyét ma a párizsi missziós szeminárium mártírkápolnájában tisztelik.

Talán Lisieux-i Szent Teréz (lásd: A szentek élete, 559. o.) beszélt a legtalálékosabban Vénárd Teofánról. Ő, aki maga is azzal a gondolattal foglalkozott, hogy Kokinkínába megy, kedvenc szentjeként tisztelte, és társának tekintette a „kis úton”, a lelki gyermekség útján. Három héttel a halála előtt, 1897 szeptemberének első napjaiban Teréz azt mondta nővértársainak: „Teofán kis szent. Élete csaknem mindennapi. Nagy szeretetet tanúsított a Szeplőtelen Szűz iránt és hozzátartozói iránt. Én is nagyon szeretem a hozzám tartozókat. Búcsúköszöntésül kiírtam számotokra néhány mondatot utolsó leveleiből. Lelkem az övéhez hasonlít.” Hogy ez mennyire igaz, tanúsíthatják Vénárd Teofán „Ketrecleveleinek” itt következő mondatai. Maga Teréz is írhatta volna őket:

„Mégiscsak nagyon igaz, hogy az Úr a kicsiket választotta ki, hogy megszégyenítse e világ nagyjait. Nem saját erőmre hagyatkozom, hanem annak erejében bizakodom, aki a kereszten legyőzte a pokol hatalmát. Tavasz virág vagyok, amelyet a kert ura a saját örömére szakít le. Virágok vagyunk mindnyájan, beleültetve ebbe a földbe, Isten pedig leszakít minden virágot a maga idejében, az

egyiket valamivel korábban, a másikat egy kissé később. Engem legelőször. Egy napon viszontlátjuk majd egymást a paradicsomban, és élvezni fogjuk az igazi boldogságot.”

Vénard Teofánt 1909. április 11-én avatta boldoggá X. Pius pápa.

Február 3.

SZENT BALÁZS

Február 3.

+316 táján

Vincéhez, a vértanú diakonushoz hasonlóan Balázs is a korai kereszténység azon szentjei közé tartozik, akiknek emlékezete a kultuszban, a névadásban és a népszokásokban figyelemreméltó elevenséggel maradt meg, életükre vonatkozóan azonban alig rendelkezünk olyan adatokkal, amelyek történetinek tekinthetők.

Többféle változatban tudósít a legendás Szent Balázs szenvedéstörténete arról, hogy szentünk örmény születésű volt, és olyan példamutató keresztény életet élt, hogy Szebaszté hívő népe püspökké választotta. Balázs erre a Szentlélek indítását követve visszavonult egy magányos hegyi barlangba, jóllehet tette nem éppen egyezett a kor püspök-eszményével. Innen vezette imádkozva, tanácsokat osztva és gyógyítva a rábízott közösséget. Vadállatok őrizték, háziállatok módjára engedelmessé váltak neki.

Sajnos azonban nemcsak a keresztények ismerték a barlanghoz vezető utat, hanem Agricola helytartó poroszló is, aki 316 táján még folytatta Szebasztéban azt a keresztényüldözést, amelyet korábban még Licinius császár rendelt el. Az oroszlánokból, tigrisekből, medvékből és farkasokból álló derék testőrség nem tudott segíteni a remete- püspökön, mert ő ellenállás nélkül engedte, hogy elfogják és Agricola bírói széke elé hurcolják. Mivel Balázst nem bírták hittagadásra kényszeríteni, a szokásos megkorbácsolás után siralomházba került. Mint előbb barlangjában, a börtönben is sok segítséget kérő ember kereste föl. Rabságában sok-sok csodát tett, amelyekről a legendája beszél. Vízbefojtás általi halálra ítélték, de végül is lefejezték.

Hogy a történelmi tények talaján maradjunk, a szentnek széles körben elterjedt kultuszából kell kiindulnunk. Kezdetben hallgatnak róla az egyébként annyira beszédes görög atyák. Eszerint a Balázstisztelet nyilvánvalóan nem közvetlenül a halála után kezdődött. Keleten azonban legkésőbb a 6. századtól, nyugaton a 9. századtól már mint a torokbajok ellen védő szentet tisztelték.

Elterjedt ereklyéinek kultusza is. Így hamarosan föltűnnek Szent Balázs maradványai Tarantóban, St. Blasienben, Mainzban, Trierben, Lübeckben, Párizsban és Raguzában, ahol a város védőszentjévé is lett. Számos templomot szenteltek neki Konstantinápolyban és Rómában egyaránt.

Annak alapján, hogy egy kínzó torokfájás esetén segített, a késő középkorban a tizennégy segítőszent közé sorolták. Ezek ismeretében meglepő, hogy a Balázs-áldás mindmáig élő liturgikus szokása csak a 16. században keletkezett és a 17. században nyomtatták ki a *Rituale Romanum* (Római Szertartáskönyv) függelékében.

A Balázs-legenda első, a 9. századból származó képi ábrázolása a római Szent Kelemen-bazilika altemplomában található. Egyes jeleneteket ábrázol a Paderbornban lévő abdinghfi hordozható oltár az 1100 körüli időkből.

Balázst a középkorban rendszerint püspöki öltözetben vagy palástban ábrázolták; pásztorbottal (15. század) és keresztbe illesztett gyertyákkal; sertésfejjel és gerebennel (emlékezésül arra a vaskampóra, mellyel a legenda szerint kínozta alkalmával a testét tépték); ritkábban egy fiúval.

Tisztelete a latin egyházban a 12. századtól lett általános, mégpedig egy gégedaganat elleni imádsággal kapcsolatban. Később vérzések, hólyagbetegségek (a német név alapján: Blasius – Biase = hólyag), továbbá kelések, kólika, pestis és fogfájás esetén fordultak hozzá. Részben érthető kapcsolat

révén aztán védőszentje lett az orvosoknak, a takácsoknak (gereben!), valamint a szélmolnároknak és a fúvós muzsikusoknak (blasen = fújni). Mint az állatok barátja oltalmazza a háziállatokat és a nyájukat a farkasoktól. Vincéhez hasonlóan időjelző szentként is tiszteletik: ünnepének ideje a tél végét és a veszedelmes viharokat jelzi.

A hívő nép még ma is szívesen fogadja a szent áldását a Gyertyaszentelő gyertyáinak szelíd fényében. Ünnepét Rómában a 12. század óta ülik február 3-án.

Szent Balázsra csodás fényt vet a legenda.

Egy napon rémült anya sietett hozzá, mert fia egy torkán akadt halszálkától fuldokolt. A szent megáldotta a fiút – egy másik változat szerint eltávolította a szálkát –, és így megmentette a haláltól.

Egy másik alkalommal, amikor a bíró elől visszakisérték cellájába, úgy segített egy asszonyon, hogy visszaadta sertését, amelyet farkas rabolt el. Az asszony hálából ajándékot hozott neki, húst, kenyeret és gyertyát. Balázs nem maradt adós: a gyertya-föjlajánlás évenkénti megismétlését különleges áldásával kötötte össze.

A szent csodáiból nem hiányzik annak a magatartásnak a megnyilvánulása sem, amelyet humornak vagy paraszti huncutságnak lehetne nevezni. A helytartó először vízbefojtás általi halálra ítélte. Abba a tóba kellett vetni őt, amelybe korábban keresztény asszonyokat fojtottak, mert beleszórták a helytartó házi isteneit a tóba. A bölcs csodatévő akkor a következőt tette: a partra érve rövid áldást adott a számára halált jelentő tóra, aztán a vízen járva a tó közepéig sétált. Ott megfordult, és barátságosan felszólította bíróját, hogy saját isteneikbe vetett hitük bizonyosságul kövessék őt a vízen járva. Hatvanöt férfi elfogadta a kihívást, és mind a vízbe fulladt.

Istenünk, aki Szent Balázs püspököt oltalmazó segítségül adtad népednek, kérünk, közbenjárására engedd, hogy földi életünkhöz egészséget és békét, örök életünkhöz pedig irgalmat nyerjünk Tőled!

SZENT OSZKÁR

Február 3.

*Corbie mellett (Picardia), 801. +Bréma, 865. február 3.

Oszkár 801-ben született a frank birodalom északi tartományában, Picardiában, a Somme-folyó mellett, Amiens közelében. Mivel korán árvaságra jutott, a corbie-i bencések nevelték. Eleinte nem akart szerzetes lenni, csak életének egy nagy élménye indította erre: a mindenki által dicsőített és hatalmas Nagy Károly császár halála (814). Olyan megrendítő volt számára a világi hatalom elenyészése, hogy elhatározta: szerzetes lesz.

Nemsokára tanítani kezdett a kolostori iskolában, majd 823-tól a Korvey-ben alapított új kolostor tanára és prédikátora lett. Itt érte különleges hivatása, amely az északi misszióra rendelte.

Már a 8. század folyamán többször is fölmerült Dánia és Svédország misszionálása, el is indultak néhányan, de sikert nem értek el. Szent Willibrordnak dolgavégezetlenül kellett elhagynia Dániát; a fríz származású Luidgert pedig a császártól kapott sorozatos megbízások miatt nem tudta terveit végrehajtani a misszióban. Jámbor Lajos uralkodása alatt azonban kedvezőbb helyzet kínálkozott: 826-ban Harald dán király frank segítséget kért trónja megszerzéséhez, majd ugyanezen év júliusában a Mainz melletti St. Albánban négyszáz férfi társaságában megkeresztelkedett. Az esemény nagy föltűnést keltett, és világosan látszott, hogy talán soha vissza nem térő alkalom kínálkozik Dánia megtérítésére. S erre a műre rendelte az Úr Szent Oszkárt.

Oszkár huszonöt éves volt, amikor apátja, Wala, a császár kérésére, aki szerzeteseket kért a dán király mellé, őt jelölte ki. Teljes szívvel igent mondott, pedig veszedelmes feladatra vállalkozott, úgyhogy szerzetestársai közül csak egyetlenegy, Autbert csatlakozott hozzá.

Végighajóztak a Rajnán, majd elhaladva a fríz partok előtt megérkeztek Dániába, ahol Oszkár azonnal hirdetni kezdte az evangéliumot. Ám a következő esztendőben már elűzték őket.

829-ben újabb lehetőség nyílt a misszió előtt: Björn, svéd király meghívta Oszkárt, aki az időközben meghalt Autbert helyett Witmárral indult útnak, és 830 tavaszán kötöttek ki a Stockholmtól nyugatra lévő Birkában. Itt épült az ország első keresztény temploma.

Másfél év múlva jelentést küldtek a császári udvarba, s ennek alapján Lajos császár úgy látta jónak, hogy birodalma északi határán alakítson ki missziós központot, mégpedig Hamburgban. Oszkárt kinevezték missziós püspöknek, a püspökséget a 831. évi dienedhofeni birodalmi gyűlésen alapították meg, és Oszkárt 832-ben szentelte föl a metzi püspök, Drogo. IV. Gergely pápa érseki címet adott Oszkárnak, és kinevezte egész Skandinávia pápai legátusává, ami azt jelentette, hogy az egész északi terület misszionálását rábízta.

Oszkár ezután egyik munkatársát, Gautbertet püspökké szentelte, és Svédország térítésére küldte, maga pedig Dániában maradt, és Hamburgból intézte az ország térítését. Tizenhárom évig dolgozott, közben sok kudarcban és csalódásban volt része. Élete nagy megpróbáltatása azonban 845-ben érte, amikor egész addigi munkáját megsemmisítették: a normannok lerombolták Hamburgot, a dánok föllázadtak a kereszténység ellen, a svédek pedig elűzték Gautbertet. Oszkárnak is futnia kellett, s maga mögött hagyva földült székhelyét, Brémába menekült.

Ugyanennek az évnek augusztusában meghalt a brémai püspök. Magától értetődőnek látszott, hogy Oszkár vegye át az üres püspöki széket és a hamburgival együtt kormányozza tovább, ám ez ellen a kölni érsek hosszasan tiltakozott. Így Oszkár csak 858-ban lehetett brémai püspök, s a hamburg-brémai egyesített püspökség csak 864-ben jöhetett létre. És eközben – a teljes összeomlás ellenére – Oszkár újrazekzdte Dánia és Svédország térítését. 852-ben Sigtunába ment, ahol Olaf svéd király népével együtt megkeresztelkedett. A püspök elszánt bátorsága, a király jóakarata és egy népszavazás – melyen a kereszténységet választották --jelentette azt a kedvező helyzetet, amelyből a kegyelem az országra áradhatott. Oszkár hamarosan egyik tanítványára, Rimbertre bízta a svéd misszió folytatását.

Amikor 864. február 3-án Oszkár Brémában meghalt, ez a Rimbert vette át a püspökségét.

Ünnepét 1969-ben vették föl a római kalendáriumba azzal a meggondolással, hogy a nagy térítők között Észak Apostola is helyet kapjon.

Oszkár püspök életét tanítványa és utóda, Rimbert írta meg, aki nélkül alig tudhatnánk róla valamit, mert saját írásos hagyatéka jelentéktelen. Rimbert azonban sok mindent följegyzett, egész a szerzetesi éveikig visszamenőleg. Tőle tudjuk a következőket:

Oszkár szerzetességének évei alatt az erények megszerzésével Isten igaz harcosává lett, aki egészen ráhagyatkozott a kegyelem vezetésére. Egyszer pünkösd vigiliájának éjszakáján látomása volt, amelyben hangot hallott, és az ezt mondta neki: „Indulj és menj, és a vértanúság koronájával fogsz megtérni hozzám!”

A szent „izzott Isten ügyének szeretetétől”. Csodálatos volt benne, hogy sem testi alkata, sem egyéni vágyai nem missziósnak rendelték, Krisztus mégis a küzdelmekkel teli apostoli étellel ajándékozta meg. Külsőleg mindhalálig apostol volt, de belül a szívében nem szűnt meg szerzetes lenni. Amikor Isten ígését hirdette, csak az a cél lebegett a szeme előtt, hogy embertársain segíthessen. Amint azonban alkalmá adódott, azonnal visszavonult és az imádság csendjében és a magányban tanulta az isteni Bölcsességtől, hogyan kell az üdvösségre segítenie felebarátait. A vakoknak szeme, a sántáknak lába, a szegényeknek és árváknak atyja akart lenni.

Életrajzírója külön kiemeli, hogy soha semmit nem hamarkodott el, és egy megfontolatlan döntést sem hozott. A nehezebb kérdésekre hosszabb időt szánt, s csak a kegyelem világosságának elnyerése után döntött. De amit így elhatározott, ahhoz tiltakozások ellenére is ragaszkodott. A kegyelem pedig gyakran látomások formájában jelentkezett a lelkében. És ez nem jámbor középkori állítás, mely

szerint szentet nem lehet elképzelni látomás nélkül, hanem az eleven hitre kapott isteni válasz, amellyel Oszkár bizonyosságot kapott arra, hogy szívének Istenre hallgatása nem süket csendre, hanem az élő Istenre való figyelés.

Szíve nagy vágya volt a vértanúság. Meghívásának látomásában erre ígéretet kapott, és Rimbert úgy ítéli, hogy ez az ígéret – bár Oszkár nem ontotta véréét Krisztusért – beteljesedett: „A vértanúságnak ugyanis két fajtája van: a rejtett, amely az Egyház békés korszakaiban valósul meg; és a nyilvános, amely az üldözések idején látható. Ámbár a szívében mindkettőre kész volt, Oszkárnak csak az első adatott meg. Mert egy olyan embernél, aki annyi testi szenvedést és lelki próbatételt állt ki az Úrért, nem lehet kétségbevonni a vértanúságot.”

Istenünk, aki szent Oszkár püspököt arra választottad, hogy Észak népeinek megvigye a hit világát, kérünk, közbenjárására engedd, hogy szüntelenül igazságod fényében járjunk!

Február 4.

BOLDOG HRABANUS MAURUS bencés apát

Február 4.

*Mainz, 780 körül. +Mainz, 856. február 4

A Karolingok korában ért véget a korai kereszténység patrisztikus virágzását követő kulturális hanyatlás. A válság, illetve átmenet időszaka 500-tól 700-ig tartott. A frankok nemcsak új politikai rendet alkottak meg, hanem egy új lelki rend határköveit is lerakták. Azok a régi szellemi értékek tették ezt lehetővé, amelyeket a 8. században utólérhetetlen érzékenységgel fogadtak be és hagyományoztak át. Saját teljesítményekre még nem volt érett e kor; hagyományok befogadása a jellemzője. E befogadás és közvetítés hordozója a korai középkorban csak az Egyház lehetett. A 8–9. században, tehát Hrabanus idejében valósult meg kultúránk döntő összetevőinek, az ókori, az ókeresztény és a germán szellemi örökség szintézise. Egyetemes történeti szempontból nem vitatható a keresztény népek Nagy Károly által megvalósított politikai egységesítésének továbbható ereje; megteremtette az európai kultúra fogalmának feltételét. Károly halála (814) után azonban kortársai az új birodalomból kinőtt nagy problémákkal találták szemközt magukat. A birodalom egysége Jámbor Lajos és fiai, valamint ezek egymás közti kíméletlen hatalmi harcaiban megszűnt. A verduni szerződés (843) megpecsételte a politikai egység szétesését.

A befogadás jegyében megvalósult lelki fejlődés adja a feltételeket ahhoz, hogy megérthessük a „tanító” Hrabanust, akit Praeceptor Germaniae, „Németország tanítómestere” névvel tiszteltek meg. Elkülönülése a 9. század élénk politikai fejlődésétől támpontokat ad ahhoz, hogy mélyebben megismerhessük személyiségét, közelebb kerülhessünk szentségének lényegéhez.

Hrabanus 780 körül született Mainzban. Kb. tízéves korában adták be a fuldai kolostorba. Baugulf apát vezetése alatt nőtt fel, és megkapta a szerzetesi ruhát. Korán otthonos lett a bencések regulája szerinti kolostori életben. Törekvései (világmegvetés és tanulmányok) Szent Bonifácra (lásd: A szentek élete, 247. o.) vezethetők vissza, de maradandó hatást gyakorolt rá egy másik nagy angolszász is: diákonussá szentelése (801) után apátja Toursba küldte, hogy tanulmányait Alkuinnál (730 körül–804) fejezze be. Az Alkuin és Hrabanus közti levélváltás megsejteti, hogy csakhamar nagyon szívélyes barátság alakult ki köztük. Alkuin adta neki a Maurus melléknevet is, Szent Benedek kedvelt tanítványáról, Szent Maurusról.

Nem sokkal ezután Hrabanust visszahívták Fuldába, hogy a kolostori iskolát vezesse. Ekkor (legkésőbb 804-ben) kezdődik életműve Németország tanítómestereként. Az uralomra vágyó Ratgar apát okozott ugyan némi kellemetlenséget életében, mégis a következő két évtizedben élhette a szemlélődő tudományosság életét.

814-ben pappá szentelték. Feltehetően egy szentföldi utazása után, 822-ben Eigil apát utódja lett, aki a 817-ben letett Ratgart váltotta fel. A híres kolostor vezetőjeként Hrabanus arra törekedett, hogy a liturgiát tökéletesítse, a tiszta tanítást megőrizze, maga pedig belemerüljön a Szentírás tanulmányozásába. Az ő idejében fejeződött be a kolostor újjáépítése; a Fuldához tartozó helyeken harminc templomot és kápolnát építtetett.

Apátságának húsz évét drámai politikai események jellemzik. Ő teljességgel tudós alkat volt, nem vett részt a politikai sürgés- forgásban. Amikor Jámbor Lajos fiai 833-ban felkeltek apjuk ellen, az ellentétnek kiváltsággéppen emberi-erkölcsi oldalát látta, és Lajos érdekében beavatkozott egy írásával: A fiak tisztelete apjuk iránt. 840-ben, a császár halála után a fiúk közt kitört háború idején a legidősebb fiú, Lothár mellé állt, aki az egész birodalmat magának igényelte. A 843. évi verduni szerződés után Fulda és Mainz a keleti birodalomhoz, Német Lajos birodalomrészéhez került. A politikai fordulat hatására a Lothár udvarában tartózkodó apát nem tért vissza Fuldába, lemondott a kolostor vezetéséről. Visszavonult a Fulda közelében fekvő Petersbergre (Péter-hegyre), és megkezdődött irodalmi tevékenységének ideje. A birodalom megosztása után Fulda kolostora szellemi, Mainz érseksége egyházkormányzati központ, Hrabanus Maurus pedig a keleti frank birodalom szellemi tekintélye lett. A polgárháborúban való pártállását nem tekintve, Német Lajos meghívta birodalmának legnagyobb egyházi méltóságába, Mainz érsekévé. Mint Szent Bonifác ötödik utódját 847. június 24-én szentelték fel. Érsekként főleg a 850. évi éhínség idején tanúsított segítőkész magatartásával hagyott hátra jó emléket. Három zsinatot (847, 848, 852) tartott. A 848. évi zsinat egy olyan dogmatörténeti kérdéshez nyúlt hozzá, amely a 9. századot nagyon felkavarta: Fuldai Gottschalk (803 körül–867/69) szerzetes kettős predestinációról szóló tanítását ekkor ítélték el.

A 856. év elején Hrabanus megbetegedett, majd február 4-én meghalt. A Szent Albán-kolostorban temették el, 1515-ben pedig maradványait Halléba szállították át.

Hrabanus jellemző emberi vonásaként egyszerűsége tűnik fel. Egy olyan korban, amelyben Jónás (780 előtt-843) Orléans-i püspök úttörőként működött közre egy új államelmélet megfogalmazásában, amikor Agobard (769–840) lyoni püspök vallási-filozófiai megalapozású egyéni gondolkodásától készletve, vitázó éllel avatkozott bele a Jámbor Lajos és fiai közti küzdelembe, Hrabanus a fiaknak apjuk iránti bibliai engedelmesség-parancsához nyúlt vissza. A csendben beteljesedett átfogó irodalmi munkálkodása is. Joggal írhatta neki Lothár császár: „A városok királyi pompájánál jobban megörvendeztetni a belső embert a hegyvidék magányossága, ahol a nyugodt szívet semmiféle irigy nem csalja meg hízelkedésével”. Hrabanus emellett a keleti frankok birodalmában átvette azt a szerepet, amelyet Alkuin játszott az egész birodalomban: a korai keresztény idők gondolatkincsének nagy közvetítője lett. Úgy fogta fel irodalmi tevékenységét, mint a Krisztus iránti szolgálattételnek az ő számára rendelt különleges formáját, amint ezt Német Lajoshoz írt egyik levelében ki is emeli. Szerkesztett prédikációkat és kézikönyveket a jövődő papság oktatására. A fuldai Petersbergre történt visszavonulása idején írta huszonnégy könyvből álló hatalmas művét, kora enciklopedikus ismeretanyagának áttekintését, De Universo címmel. Terjedelmes levélváltásban állt jelentős kortársaival, és különösen örült a Jámbor Lajossal és hasonló nevű fiával, a keleti birodalom uralkodójával való szoros kapcsolatának. Mint költő is kiváló; neki tulajdonítják a Veni Creator Spiritus pünkösdi himnuszot. Írásainak legnagyobb és legjellegzetesebb részét exegetikai művei alkotják: átfogó magyarázatok a Szentírás nagy részéhez, a Máté-evangéliumhoz, a Pentateuchushoz és az Ószövetség sok más könyvéhez. Ha a kor hagyományos alapvonásának megfelel is, hogy a Biblia magyarázata alkalmával saját gondolatainak hozzáadása nélkül, csaknem teljesen az egyházatyákból merített, ez lényének alapvonásából, az alázatosságból is következett. Kritikusaival vitatkozva, akik szemére vetették előadásainak önállótlanágát, világosan leszögezte: „Üdvösebbnek tűnik számomra az alázatosság megőrzése és az atyák tanításának követése, mint hogy önteltséggel fűzzem hozzá saját magyarázataimat... Azok, akik az emberek dicséretét és figyelmét keresik, azt írhatnak, amit akarnak, és úgy kereshetik a dicséretüket és hízelgésüket, ahogy csak tudják. Számomra az a legfontosabb, hogy életem minden idejében Istent kövessék, és belé vessem reményemet.”

Keserű harca a fuldai Gottschalk szerzetes ellen, akinek kérlelhetetlensége és keménysége idegen volt számára, azzal magyarázható, hogy úgy tűnt neki: Gottschalkot az elbizakodottság bűne jellemzi, amellyel fel mert kelni az Egyház régi, megszentelt tanítása ellen.

Hrabanus sírfelirata életeszményét örökíti meg: csendes, az isteni tudománynak szentelt élet a kolostor cellájában, távol a világ minden hatalmától és dicsőségétől.

Február 5.

SZENT ÁGOTA

Február 5.
+250.

Ágota a keresztény ókor leghíresebb szentjei közé tartozik. Vincéhez és Balázshoz hasonlóan az ő élete és halála felől is csak a számos változatban ránk maradt, legendásan fölékesített szenvedéstörténet tájékoztat.

A szicíliai Katániában született előkelő szülők gyermekeként. A fiatal, Krisztus szeretetére vágyó leány túlságosan hamar a kéjvágó helytartó, Quintianus mesterkedéseinek célpontjává lett. Decius császár keresztényellenes rendeletét a maga céljaira fölhasználva Quintianus letartóztatta a szépséges Ágotát, és az egyik hírhedt örömtanyára vitette; az ilyesmi az antik korban nem ment ritkaságszámba. Ott az intézmény tapasztalt vezetőnőjének kellett volna a leány átneveléséről gondoskodnia. De az Afroditéről elnevezett és minden odavágó mesterségben járatos hölgy gyorsan fölismerete, hogy Ágota esetében a kívánt érzületváltozást nem lehet elérni. Ezért a helytartó maga lépett akcióba. Ágotát bíróság elé állították, kihallgatták, megkínózták és börtönbe vetették. Néhány nap leforgása alatt a kínzások egész sorát kellett kiállnia. Amikor a földühödött bíró semmire sem ment, poroszlóival szinte halálra verette, majd levágatta a leány mellét. Mindezek után azonban a börtönben olyan megerősítésben részesült, amilyen még a legendákban sem gyakran fordul elő: a gaztett utáni éjszakán megjelent előtte Szent Péter és meggyógyította. A nyilvánvaló csodát semmibe véve Quintianus tovább folytatta a gyalázatos eljárást. Végülis Ágota az újabb bántalmazások következtében meghalt a börtönben. A legendás szenvedéstörténetnek ez a lényegi tartalma.

Tiszteletét az indította el, hogy szülővárosa, Katánia, a szent vértanúságának első évfordulóján csodásan megmenekült az Etna kitörésétől. A lakosság a vértanú sírjáról elhozott fátyollal segítségét kérve vonult a megsemmisítő lávafolyam elé, és az február 5-én minden várakozás ellenére megállt. Szent Ágota híre és tisztelete gyorsan elterjedt Szicílián kívül az egész Egyházban. A római misekánon megemlékezik róla, s ugyanazt teszi a karthagói kalendárium és minden régi vértanújegyzék is. Rómában Symmachus pápa egy régi templomot szentelt neki a Via Aurelián, Nagy Szent Gergely pedig az egykori ariánus templomot szentelte a tiszteletére. Ereklýéinek fölemelésén és elosztásán kívül tiszteletének elterjedését szolgálta a 10. század óta saját ünnepi officiuma is.

Tűzvész és földrengés ellen hívják oltalmul (a lávafolyam megállítása miatt). Hasonló okból ő az ércöntők, a kohászok és a bányászok védőszentje. A középkorban a tizennégy segítőszent között találjuk. Főleg a mellbetegek fordulnak hozzá. Az a gazdag szokás és hagyományvilág, amely nevéhez és ünnepéhez elsősorban Katániában fűződik, bizonyos vonásaiban a kereszténységen kívüli elképzelésekre is emlékeztet. Mégis teljesen tarthatatlan az a fölfogás, amely az Ágota-tiszteletet az antik Izisz- vagy Koré-kultusz egyszerű folytatásaként akarja értelmezni.

A 6. századi Jeromos-féle martirológium február 5-re teszi Szent Ágota temetését. Ünnepeét Rómában a 6. század óta ülik.

A legenda megőrizte Szent Ágotának azokat a szavait, amelyeket bírása szemébe vágott, miután az szörnyű indulatában megcsonkította: „Embertelen zsarnok! Nem szégyenled, hogy egy nő testéről

azt vágatod le, amiből mint gyermeket anyád téged is táplált? Tudd meg, hogy lelkemben továbbra is épek melleim, melyeket Istennek szenteltem. Belőlük meríték erőt magamnak.”

Ezek a szavak elevenen megőrizték a fiatal vértanú nő képét a kereszténység egész története folyamán.

Istenünk, ki mindenható erőddel a gyengébb nemnek is megadtad a vértanúság győzelmét, kérünk, engeddd jóságosan, hogy akik Szent Ágota szűz és vértanú égi születésnapját üljük, az ő példája szerint eljuthassunk Hozzád!

Február 6.

JAPÁN VÉRTANÚK: MIKI SZENT PÁL és TÁRSAI

Február 6.

+Nagasaki, 1597. február 5.

Japánban Xavéri Szent Ferenc kezdte meg a hittérítést. Ő maga nem sok eredményt láthatott, de a következő évtizedekben seregestől tértek meg az emberek, és 1587-ben már mintegy 250.000 lelket számláló katolikus közösség élt Japánban Nagasaki központtal. De éppen ebben az esztendőben az ország ura, Toyotomi Hideyosi (1582–1598), aki korábban elnéző volt a keresztényekkel szemben, a kudarcba fulladt koreai háború miatt ellenük fordult: a jezsuitákat kiutasította az országból. Rendelkezését azonban nem vették szigorúan, így néhány jezsuita eltávozott, a többség viszont helyben maradt és titokban tovább folytatta a térítést.

1593-ban a Fülöp-szigetéről, Manilából ferencesek érkeztek Japánba, akik nagy buzgóságukban egyszerűen figyelmen kívül hagyták az előttük járt missziósok tapasztalatait. Annak ellenére, hogy a shogun, Hideyosi betiltotta a prédikálást, nyíltan hirdették az evangéliumot, sőt két konventet és kórházakat is alapítottak. Hideyosi 1596 decemberében elfogatta a ferenceseket, s velük együtt három jezsuitát és tizenöt japán hívőt, akik a ferences harmadrend tagjai voltak. Meakóba gyűjtötték őket össze, s miután megkínózták, halálra ítélték őket.

Az ítélet úgy szólt, hogy Nagasakiban keresztben fognak meghalni. Miután az ítéletet kimondták, mindegyiküket megcsonkították: levágták a bal fülüket, és hármassal kocsira kötözve körülhurcolták őket Meakóban, hogy a nép csúfolhassa a keresztényeket. Ezután elindították a huszonnégy halálraítéltet Nagasaki felé. Az út egy hónapig tartott és jelentős részét gyalog kellett megtenniük. Az uralkodó szándéka az volt, hogy amerre csak a menet elhalad, elrettentse a keresztényeket a hitüktől. Ám ennek éppen az ellenkezője történt: a vértanúságra kiválasztottak mindenütt erőt öntöttek a hívekbe, azok pedig, különféle módokon s ahogy csak lehetett, szolgálatukra voltak. E szolgáló keresztények közül ketten csatlakoztak is a rabokhoz, hogy mindig mellettük lehessenek, ezért a parancsnok egyszerűen besorolta őket a kivégzendők közé.

Február 5-én Nagasakiban, a kikötő előtti dombon az egész városnak szánt látványosság volt a kivégzés. Az áldozatokat keresztre kötötték, ők pedig a Te Deumot énekelve készültek a halálra, majd a keresztről buzdították a hívőket. A vértanúk között lévő gyermekek a Laudate pueri Dominum (Dicsérvétek gyermekek az Urat) kezdetű zsoltárt énekelték. Életüket két-két katona lándzsája oltotta ki, keresztben szúrták át mindegyikük szívét.

Szemtanúk beszámolóí alapján a következőket tudjuk még e vértanúkról:

Hatan közülük spanyol származású ferencesek voltak:

Aguerrei Márton, aki a rendben a Mennybemenetelről nevezett Márton volt, 1567-ben született a spanyolországi Vergarában. Tizenhét évesen mint egyetemista lépett az obszerváns ferences rendbe. Fölszentelése után, 1590-ben Mexikóba küldték, innen a Fülöp-szigetekre került, majd 1596-ban

egyik tanítványával, Blanco Ferencsel Japánba ment. Meakóban, később Osakában tevékenykedett (itt guárdián volt), s Ferencsel együtt lettek vértanúk.

Blázquez Péter Battista 1542-ben született Avila közelében, San Estebanban. 1566-ban ferences lett, s mint tanár és szónok dolgozott. 1580-ban Mexikóba, három évvel később a Fülöp-szigetekre küldték. 1593-tól a Japánban működő ferences misszió vezetője. Három kolostort és két kórházat alapított. 1596. december 9-én tartóztatták le öt ferences társával és három jezsuita novíciussal együtt.

De Las Casas Fülöp Mexikó városában született spanyol szülőktől. Fölvételét kérte a ferencesekhez, de a novíciátust rövid időn belül elhagyta, s visszatért a világba. 1589-ben Manilában telepedett meg mint kereskedő, és könnyelmű életet kezdett. 1590-ben ismét belépett a rendbe, s ekkor már kitarzott. Mint katolikust 1596-ban útnak indították Mexikó felé, hogy ott pappá szenteljék, de egy vihar a hajót Japán partjaira sodorta. Osakában és Meakóban készült a papságra. Blázquez Péterrel együtt fogták el és ítélték halálra.

Garcia González a kelet-indiai Bazainban született 1562 körül. Apja portugál, anyja indiai volt. A jezsuiták nevelték. Huszonöt évesen Japánba indult kereskedőnek, de végül a ferencesekhez csatlakozott, akik hitoktatást bízták rá. Eredményes működés után Manilába ment, s ott belépett a harmadrendbe. Amikor Blázquez atya Japánba indult, melléje rendelték tolmácsnak és segítőtársnak. Vele együtt fogták el.

San Michelei Ferenc Spanyolországban született. Az obszerváns ferencesek közé lépett be, mivel azonban nem érezte elég szigorúnak a szerzetet, átment Alcantarai Szent Péter rendtartományába. Missziósnak a Fülöp-szigetekre küldték, s Blázquez Péterrel együtt Japánba ment.

E hat ferences közül az első három, Aguirrei Márton, Blanco Ferenc és Blázquez Péter fölszentelt papok, De Las Casas Fülöp akolitus, a másik kettő laikus fráter volt.

A huszonhat vértanú közül három japán származású jezsuita:

Kisai Jakab 1533-ban született pogány szülőktől. Tizenhat éves koráig egy bonc (buddhista pap) nevelte, akitől megtanulta a szépírást. Később megkeresztelkedett és egy újonnan megkeresztelt leányt vett feleségül. Egy kisfiú született, de azután az asszony visszatért ősei vallására. Jakab ezért elvált tőle, és gyermekét keresztényekre bízta, hogy a hitben neveljék. Ő maga Osakában jelentkezett a jezsuitáknál, akik fölverték, és műveltségét látva hamarosan hitoktatással bízták meg. A ferencesekkel és két másik novíciustársával együtt börtönözték be. A kivégzés előtti éjszakán a velük lévő jezsuita páter kezébe tette le szerzetesi fogadalmát.

Miki Pál Kiotóban született 1556-ban. Öt éves korában keresztelték meg, s amikor húsz éves lett, felvételét kérte a jezsuita rendbe. Két évi próbaidő után novíciátusra bocsátották. Amikor tanítani kezdett, nagy hatása volt, mert jól ismerte a buddhizmust, és tudott vitatkozni a boncokkal is. Ogantino helyettes tartományfőnököt elkísérte prédikáló útjaira, s nem sokkal később ő maga lett Japán leghíresebb szónoka. 1596. december 26-án tartóztatták le két novíciustársával, Kisai Jakabbal és Szoan Jánossal együtt. Még a kereszten is térített! Az egész vértanú-csoportot róla szokták elnevezni: Miki Pál és társai.

Gotói Szoan János 1578-ban született keresztény családból. Amikor szülőföldjén üldözés támadt, a család áttelepült Nagasakiba, ahol akkor békében éltek a keresztények. 15 évesen kérte fölvetelét a jezsuiták közé, akik hitoktatással bízták meg és Marecon Péter atya mellé adták segítségül. Osakában tanított, majd a próbaidő elteltével Miki Pállal és Kisai Jakabbal kezdte meg a novíciátust. Együtt nyerték el a vértanúságot.

A többi tizenhét vértanú japán volt, a ferenceseket segítették különböző szolgálatokkal. Némelyiknek csak a nevét tudjuk:

Duiszko Gábriel és Garasuma Leó hitoktatók voltak.

Ibarki Pál a ferences harmadrend tagja, a külföldi misszionáriusok tolmácsa volt, és Meako környékén oktatta a hitet.

Idauki Tamásnak és Kionia Jánosnak csak a nevét tudjuk.

Kozaki Mihály tizenöt éves fiával, Tamással együtt lett vértanú.

A 11 éves Lajos Garasuma Leó és Ibarki Pál unokaöccse volt, akit Blázquez Péterre bízta, hogy hitoktatót neveljen belőle.

Mátyás önként jelentkezett Meakóban, amikor hét ferencset akartak letartóztatni és csak hatot találtak. Ő lett a hetedik.

Meakói Bonaventura keresztény apa és pogány édesanya gyermeke volt. Korán megkeresztelték, de anyja hatására ismét pogány és bonc lett. Húsz évig élt így, majd megtért és belépett a ferences harmadrendbe. Hitoktatóként munkálkodott.

Meakói Ferenc orvosként dolgozott Meakóban, amikor a ferencesek hatására megtért, és munkatársként csatlakozott hozzájuk.

A tizenhárom éves Antal Nagasakiban született. Apja kínai, anyja japán volt, de mindketten keresztények. Kicsi korától a ferencesek nevelték, és lelkiatyját annyira megkedvelte, hogy amikor elhelyezték, követte Meakóba és Osakába. Amikor a ferenceseket letartóztatták, önként maradt velük egész a kereszthalálig.

Szakkakibara Joachim Osakában született 1557-ben. Keresztény nőt vett feleségül, s mielőtt megkeresztelkedett volna, már a ferencesek kórházának gondnoka volt. A kereszténység felvétele után közös megegyezéssel elhagyta a feleségét, és belépett a ferences harmadrendbe, hogy egészen a térítés munkájának szentelhesse magát.

Szuzuki Pál keményen vezeklő életét élt, s mint hitoktató és betegápoló volt Meako környékén a ferencesek segítségére.

Takeya Cosimo családja elszegényedett, ő maga fegyverkovácsként kereste kenyerét. A jezsuiták térítették meg. Amikor családjával Meakóba települtek át, a ferencesek munkatársa lett: tolmács, építész, majd hitoktató.

Külön érdemel említést két hős keresztény: Fahelante Ferenc és Sukejiri Péter. Útjukon szolgálták a huszonnegy halálraítélt keresztényt. Az őrség parancsnoka először elcsodálkozott a bátorságukon, s mivel semmi áron nem tágtottak, a halálraítéltek közé sorolta mindkettőjüket.

Miki Pál és társai lettek Távol-Kelet első kanonizált szentjei 1862-ben. Vértanúságuk napja február 5. Mivel ezen a napon Szent Ágota vértanú szűz ünnepe van, a következő napon, február 6-án ünnepeljük őket.

A szemtanúk jóvoltából ránk maradt a vértanúk néhány mondata:

Nagasaki felé vivő útjukon odasiettek a rabokhoz a tizenhárom éves Antal szülei. Joggal lehetett volna várni, hogy a gyermek életéért kezdenek könyörögni, de ellenkezőleg, a vértanúságra buzdították gyermeküket. Antal pedig így válaszolt: „Bízom abban, hogy Isten megadja a bátorságot, és győztesen kerülök ki ebből a küzdelemből. Kár is lenne a fáradságért, ha vissza akarnátok tartani!”

Akkor az egyik katona maga mellé vette és hízelegni kezdett neki, hogy tagadja meg a hitét, és ő híres lovagot nevel belőle. Erre a gyermek így válaszolt: „Őrületség lenne a vértanúság dicsőségét földi javakért elcserelni!”

A kivégzés előtt kék színű kimonóját szüleinek adta emlékül. Mielőtt a keresztre kötötték, forrón magához ölelte lelkiatyját, és fenn a kereszten kérte, intónálja a Laudate pueri zsoltárt. Mivel az már nem tudott válaszolni, maga kezdte az éneket, és a mellette megfeszített ifjakkal végigénekelte a zsoltárt. Amint a dicsőséget befejezték, megölték.

A szintén ifjú Szoan Ferenc, amikor a keresztről meglátta édesapját, így szólt hozzá: „Apám, te jól tudod, hogy a lélek üdvössége mindennél előbbre való. Ezért legyen rá gondod, hogy üdvösséged dolgában semmit el nem mulassz!” Apja így válaszolt neki: „Fiam, köszönöm a buzdítást. És most te is örömmel viseld el a halált, mert szent hitünkért szenveded. Ami engem és anyádat illet, szintén készek vagyunk meghalni a hitünkért.” Ferenc a rózsafüzérét adta atyjának emlékül, anyjának pedig azt a kendőt, ami a fejét fedte. Édesapja akkor sem mozdult a kereszttől, amikor a katonák átszúrták fia oldalát, s annak vére reá hullott. Ferenc tizennyolc éves volt.

Istenünk, minden szentek erőssége, aki Miki Szent Pált és társait a kereszthalál által hívtad meg az örök életre, kérünk, add, hogy az ő közbenjárásukra a hithez, amelyet vallunk, mindhalálig erősen ragaszkodjunk!

Február 6.

SZENT AMAND püspök

Február 6.

*Gascogne, 600 előtt. +Elnon, Saint-Amand apátság, 679. február 6.

Amandot Belgium apostolának tekintik. Szent Willibrord (lásd: 574. o.) és Szent Bonifác (lásd: A szentek élete 247. o.) nagy előfutárainak egyike a frízöldi–frank határvidéken. Még nem fejeződött be itt a frankok megtelepedése, a kereszténység még csak kezdeti fokon állott, az egyházi szervezet éppen akkoriban kezdett megszilárdulni. Legkeresettebb segítői a szerzetesek voltak.

Amand már ifjú éveiben is komolyan vette az Evangélium ígését, amely az emberek iránti szeretetéből szegénnyé lett Üdvözítő követésére szólít. Később, miután római zarándokútja alkalmával felismerte hivatását (638 előtt), Galliában püspökként északra ment.

Az Elnon és Scarpe mellett és tovább, az egész Schelde mentén, a déli frízek és flandriaiak között (középpontjuknak Gent látszik) tevékenykedett. Még Antwerpenben is templomot emelt, s az később Willibrord és az echternachi apátság tulajdonába került.

A csalódások első idejében sok munkatársa elhagyta a szentet. Istenbe vetett rendkívüli bizalom és nagy bátorság kellett ennek elviseléséhez. Előzetesen maga Amand is bizonytalankodott küldetésében. Gyorsan döntött és az Alpok délkeleti részén lakó szlávokhoz igyekezett. Hamarosan visszatért azonban, hogy kolostorok alapításával erősítse meg művét. A Gent melletti Blandinium után alapította frank vidéken, Tournaitól délre Elnont, amelyet később Saint-Amandnak neveztek. Valószínű, hogy 647-ben a maastrichti püspökséget igazgatta, de már 649-ben lemondott a püspökségről.

Nagy tekintélye Szent I. Márton pápánál (lásd: A szentek élete, 160. o.) és jó kapcsolatai II. Sigibert ausztráziai királlyal abból a tényből fakadhatnak, hogy Őt szemelték ki a frank püspökök aláírásának összegyűjtésére I. Márton lateráni zsinata számára. A Schelde torkolatánál folytatott újabb rövid tevékenysége után, ha hihetünk 750 után írt életrajzának, a Pireneusokon túl, a baszkok közt végzett missziós tevékenységet. Elnon kolostorában halt meg 679. február 6-án. Végrendeletében ezt írta: „Krisztus iránti szeretetből hirdettük minden tartománynak és néptörzsnek az Isten ígését, és kiszolgáltattuk a keresztséget; sok veszedelemtől mentett meg minket Isten jósága. A test már megfáradt és felörlődött a sok munkában; ezért reméljük, hogy a világtól való elválásunk közvetlen közel van”.

SZENT DOROTTYA szűz, vértanú

Február 6.

+Kappadókiai Cézária, 4. sz. eleje.

Legendája szerint egy cézárei család leánya volt. Szépsége, okossága, alázatossága és szűzi tisztasága közsímet volt. A Diocletianus-féle üldözésben Cézáréában az elsők között nyerte el a vértanúságot.

A császár megbízottja, Sapritius maga elé idézte Dorottyát, és felszólította a bálvány-áldozatra. A lány azt válaszolta, hogy a mennyei császár mást parancsolt, tudniillik, hogy a halandók neki szolgáljanak. „Ítéld meg – mondta Sapritiusnak –, vajon a földi császárnak kell-e engedelmessé válni vagy a menyeeinek?”

Sapritius figyelmeztette, hogy gyorsan mutassa be az áldozatot, ha meg akarja menteni az életét, különben el nem kerül a kínokat. Dorottya azonban, aki csak a büntől félt, ezt válaszolta: „Kínzásaid rövid ideig tartanak, a pokol tüze ellenben, mely osztályrészem lenne, ha szavadra áldoznék, örökké tart. Balgaság volna a rövid ideig tartó szenvedés elkerülésére örökké tartó kínokba rohanni. Nem félek kínzásaidtól, mert az Úr mondta: Ne féljete azoktól, akik megölik a testet, a lelket azonban nem tudják megölni.” (Mt 10, 28) Sapritius ekkor csigára akasztatta őt. Dorottya ekkor így szólt: „Úgy látszik, csúfot akarsz űzni belőlem. Tedd meg hamar, amit tenni készülsz, különben nem láthatom meg azt, akit annyira óhajtok látni!”

„Kit kívánsz látni?” – kérdezte Sapritius. „Jézus Krisztust, az élő Isten Fiát” – felelte a lány.

„És hol van ez a Krisztus?” – folytatta Sapritius.

Dorottya a hitvallással válaszolt: „Istensége szerint mindenhol jelen van. Embersége szerint ott ül az Atya jobbán a mennyországban, abban a boldog hazában, ahol soha sincs tél, hanem mindig tavasz van, ahol a rózsák és a liliomok mindig virágzanak. Neked is részed lehetne ezekben, ha kereszténnyé lennél.”

Sapritius ekkor félbeszakította a kínzást, nehogy a hallgatók is kedvet kapjanak a kereszténységhez. Rábízta Dorottyát két nőre, Krisztára és Kallisztára, akik korábban keresztények voltak, de megtagadták hitüket. Azzal adta át nekik Dorottyát, hogy tántorítsák el hitétől. S ha ez sikerül, jutalmat kapnak. Kriszta és Kalliszta mindent elkövetett, de Dorottya erőért fohászokodott és okosan megfelelt minden csábító beszédre. Külön kiemelte, hogy az Üdvözítő örök boldogságot ígér a síróknak és azoknak, akik üldözést szenvednek nevéért. A két nő elbizonytalanodott, Dorottya pedig így biztatta őket: „Jó az Úr és bőséges irgalma mindazok iránt, akik teljes szívből megtérnek hozzá. Ne essetek hát kétségbe, mert tudós és jó orvos Ő, aki meg tudja gyógyítani sebeiteket; Üdvözítő, mert üdvözít, Megváltó, mert megvált, Szabadító, mert szabadságot szerez, csak térjete meg teljes szívetekből!”

Kriszta és Kalliszta ere a lábához borult, s kérték, hogy imádkozzon értük. Dorottya ekkor fölemelt karral így imádkozott: „Isten, ki azt mondtad: Nem akarom a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen; Uram Jézus Krisztus, ki azt mondtad, nagyobb öröm lesz a mennyek országában az angyalok között egy megtérő bűnösön, mint 99 igazon, mutasd meg irgalmasságotat! Vidd vissza nyájadba őket, hogy példájukra megtérjenek hozzád mindazok, akik elhagytak.”

Egy idő múlva Sapritius számon kérte Krisztát és Kallisztát, akik megvallották, hogy nem tudták elcsábítani Dorottyát, hanem ők maguk újra keresztények lettek. Sapritius fölháborodásában azonnal máglyára ítélte, s Dorottya szeme láttára elégettette a két hitvallót. Ezután újra kínoztatni kezdte Dorottyát. Ő arra kérte kínzóit, hogy siessenek, mert már nagyon kívánja látni mennyei Jegyesét. Sapritius végül fővesztésre ítélte.

Amikor Dorottyát a vesztőhelyre vitték, a menettel találkozott Teofil, aki rétornak készült. Csúfolódva mondta Dorottyának, hogy ha majd megérkezik Jegyeséhez, kinek országában mindig tavasz van, küldjön neki rózsát és almát.

A kivégzés előtt Dorottya kérte a hóhért, adjon egy kis időt, mert valamit el kell még végeznie. Imádságba merült, s egyszerre megjelent egy kisgyermek, s hozott magával három kinyílt rózsát és három almát. Dorottya megkérte:

„Vidd el ezt Teofilnak és mondjad: Dorottya küldi neked Jegyesének kertjéből”. Ezután lefejezték.

Teofil elhencegett diáktársainak azzal, milyen szellemesen csúfolta ki a kivégzésre vitt Dorottyát. Miközben beszélt, megjelent a kisfiú, s egy kosárban átadta neki Dorottya ajándékát. Mindnyájan ámultak a rózsákon és az almákon, mert február lévén, Kappadókiában ilyen nem lehetett találni. Teofil ez annyira megrendítette, hogy hamarosan keresztény lett és megvallotta hitét társainak. Ezek előbb gúnyolták, majd följelentették és Sapritius őt is kivégeztette.

Dorottya a leginkább tisztelt vértanúszüzek (Virgines Capitales) egyike.

Ó, dicsőséges szűz, ó nemes vértanú, ó, rózsai boldogsággal fényes szent Dorottya, tégedet kérünk, hogy a te szerelmes Jézus jegyesednél esedezzél értünk, hogy adjon minékünk malasztot, békességet és dicsőséget.

Február 8.

EMILIÁNI SZENT JEROMOS

Február 8.

*Velece, 1486. +Somasca, 1537. február 8.

Azt a kort, amelybe a velencei patrícus-fiú, Girolamo (Jeromos) Miani beleszületett, szellemi téren a reneszánsz virágzása jellemezte, mely az antik kultúra értékeit új életre keltette. Az irányzattal a pápaság is szövetségre lépett, bár a vallási életnek ez nem mindig tett jó szolgálatot. A kor politikai arcát a gyakori, olykor vad háborúskodás szabta meg: a habsburg Spanyolország és Franciaország, vagy az Egyházi Állam és egyéb itáliai fejedelemségek, városköztársaságok és nemesi családok Észak-Itáliát ismételten lángba borították. A harcokba a tengereken uralkodó büszke Velece is alaposan belekeveredett. Az erkölcsök eldurvulása, egész országrészek kipusztulása, a nép elszegényedése, a közigazgatás, a jog és az egészségügy zűrzavara lett a következmény. Az apokaliptikus lovasok, a háború, az éhség, a pestis és a halál – akiket Dürer Albert éppen akkoriban metszett látomásos erővel fába – pusztítva járták be a messzi tájakat és népeket.

A harcra és kalandra éhes ifjú Jeromos korán belesodródott e véres viszályokba. Szülővárosa rábízta a Piave felett őrködő kis erőd, Castelnovo védelmét a Velece és I. Miksa császár között kitört háborúban. S történt, hogy a császáriak egyik rajtaütése alkalmával, 1511 augusztusában alulmaradt és fogságba került. Ez bizony súlyos csapás volt magasan szárnyaló reményeire és evilági tettvágyára. A rabságban viszont mélyreható változás következett be lelkében. A börtön csendjében és magányában magába szállt, a kegyelem megragadta. Hasonló történt vele, mint tíz évvel később Loyolai Ignáccal, amikor sebesülése után a betegágyban magába szállásra és megtérésre használta föl idejét: a világi gondoskodású, harcias és hírvágyó katonából Krisztus szenvedélyes harcosa lett, telve az Isten és a felebarát iránti szeretettel. Egy hónapi fogság és a csodás, a Szűzanya által kieszközölt szabadulás elegendő volt arra, hogy átformálja őt: Annak követője lett, aki abban az időben is a szenvedő és gondok közt vergődő emberekben mutatkozott meg.

Jeromos egy ideig még önvizsgálatot tartott, és készülődött a hősi keresztény hivatásra. Három évig volt Castelnovo községi elöljárója. Ez alatt sokat vezekelt és a felebaráti szeretetet gyakorolta. Azután határozottan, éretten és visszavonhatatlanul rálépett a Gondviselés által mutatott útra. Veleceben fölkészült a papságra, és 1518-ban, harminckét évesen fölszenteltette magát. Most már megvolt minden föltétel karitatív életműve számára. Ettől fogva Isten szolgálatába állította önzetlen munkáját, fáradhatatlan buzgalmát és odaadását.

1528-ban, amikor hazájában éhínség és járvány tombolt, kézzelfoghatóan megnyilatkozott bátor áldozatkészsége. Minden holmiját az ínségeseknek ajándékozta, éjszaka eltemette az utcán heverő halottakat, és ápolta a betegeket, egész addig, amíg maga is megkapta a kiütéses tifuszt. Ha rabsága a szerzetesi élet előkészületi ideje volt, ez a betegsége a novíciátus lett a keresztény tökéletességre való törekvéséhez.

Fölgyógyulása után 1531-ben lemondott minden tulajdonáról. Teljesen a szegényeknek szentelte magát, mégpedig az árva gyermekeknek, akik – szomorú képe ez a kornak – csapatosan kószáltak mindenfelé. Otthont és munkát szerzett nekik. A Szent Rókus-templom melletti házba gyűjtötte őket, egyszerű ételmezést, vallásoktatást és a rendszeres munkára való fölkészítést kaptak. A velencei kormányzat támogatta fáradozásait, hiszen a közjót szolgálta, és 1531-ben az árvák rendelkezésére bocsátotta a „gyógyíthatatlanok ispotályát”.

Ez a siker arra ösztönözte, hogy működését kiterjessze Velencén túl egészen Milánóig. Több városban árvaházakat alapított, gondjába fogadta a veszélyeztetett leányokat, ápolta a betegeket, és hitoktatásban részesítette a falusiakat.

Példája más, nemes gondolkodású embereket is megmozgatott, akik segítették vállalkozásaiban. Együttélésük rendezésére és megalapozására, de azért is, hogy a kibontakozó szeretetműnek világos szabályozást adjon, leghűbb segítőit szerzetesi közösségbe fogta össze. Ebben támogatta őt Chieti püspöke, a későbbi IV. Pál pápa. Egy 1528-ban alapított, 1540-ben jóváhagyott, az ágostonos regulát követő férfirend jött így létre, amely Itáliában ma is működik, s amelyet anyaháza után szomaszkai rendnek neveznek. Árvaházak, szegény- otthonok, kórházak és diákotthonok fenntartása a munkaköre.

A pestis ismét dühöngeni kezdett, és a szeretetnek immár 51 éves apostolát semmi sem tarthatta vissza, hogy a szeretet csatájának első vonalában küzdjön. A szerencsétlen áldozatok ápolása közben őt is megtámadta a szörnyű ragály. Istenben remélő bizalommal fogadta el. Keresztény derűje, amely egész életén át lendülettel töltötte be, töretlen maradt, állandóan vidám arca most sem sötétedett el. Amikor már halálán volt, még egyszer lelkére kötötte társainak, hogy kövessék a keresztet, az evilági dolgokat kevésbe vegyék, a szegényeket, az elhagyottakat meg a betegeket szeressék, és egyetértésben, szeretetben éljenek együtt. Lényegileg a szellemi végrendelete ez, amely nemcsak szeretetársainak szól. Szemét és kezét az ég felé emelve a „Jézus és Mária” szavakkal halt meg 1537. február 8-án, Somascában.

Egy tisztán látó emberbarát és nagyszívű jótévő távozott vele a földről, de a katolikus reform apostolaként tovább sugárzott a hitújítás idején. Példakép lett, aki a maga korában és környezetében izzó szívvel és gyakorlati érzéssel közelítette meg az emberi nyomorúságot, és derűsen, feltétel nélkül Krisztusnak élt. A saját korára szabott, de minden időben érthető és követhető példát hagyott az Egyházra a szent és karitatív életről.

XIV. Benedek pápa 1747-ben boldoggá, XIII. Kelemen húsz évvel később

szentté avatta Emiliáni Jeromost. XI. Pius 1928-ban a szomaszkaiak négyszáz éves jubileuma alkalmából az egész Egyház számára az árvák és a szülői szeretetet nélkülöző gyermekek védőszentjévé emelte.

Ünnepét 1769-ben vették föl a római naptárba, július 20-ra. 1969-ben a halála napjára, február 8-ra tették át.

Emiliáni Jeromos, mielőtt a 16. századi „árvák atyja” lett, mint tette vágyó obsitos már átélte a tulajdonképpeni megtérést.

Miután Castelnuovo elesett, a győztes ostromlók – bátor ellenállása miatt földühödve – egy mély pincezugba zárták és vasra verték. Ebben a nyomorúságos helyzetében, amikor élete is veszélyben forgott, a fiatal tiszt visszaemlékezett buzgó gyermekségére, és a Trevigiben tisztelt Szűzanyához könyörgött. Nem sokkal ezután e halottnak vélt ember egyszer csak föltűnt Trevigiben, kezében a bilincsekkel, és elbeszélte, hogy megjelent neki a Szűzanya, leoldotta bilincseit, és kivezette az ellenséges őrok között. A bilincseket a Szűzanya oltárára helyezte. Velencében, ahol ünnepélyesen fogadták, a Szent Márk téren nyilvánosan ismertette szabadulásának történetét.

Jeromos nemcsak katonai pályafutásának fordított hátat, hanem indulatosságának és nagyravágásának is. Egy napon – így beszélnek – neki kellett elintéznie egy fiatal rokonának

valamilyen ügyét. Az üzletember, akivel tárgyalt, durván és szemtelenül viselkedett vele. Szidta, átkozta, és megfenyegette, hogy szálanként kitepi a szakállát. Az egyébként annyira hirtelen és forrófejű Jeromos, aki korábban fogával tépte volna szét az ilyen embert, teljesen nyugodt maradt, és derűs mosollyal ezt mondta: „Itt a szakállam, tégy vele, ahogy monddod, ha Isten is úgy akarja.”

Az 1528-as ínséges évben Jeromos azon fáradozott, hogy elűzze a szegények küszöbéről a halál kísértetét. Csónakja éjjel-nappal járta Velence csendes csatornáit, éhségtől haldoklókat vagy halottakat keresve. Azután lemondott szenátori méltóságáról. A tekintélyes férfit ócska ruhában látták az emberek, amint az utcákat járta. Ahol csavargó gyermeket talált, kinek arcáról lerítt az éhezés, magához vette az öreg házba, amelyet bérelt. Legtöbbüknek nem voltak szülei, koldulásból és lopkodásból éltek, s a patkányok között aludtak a keskeny rakpartokon. Tízből százan lettek, százból ezren, és a szent mégsem taszított vissza a nyomorba egyetlen gyereket sem, aki hozzá menekült. Kézműveseket alkalmazott, hogy mesterségre tanítsa őket. Szigorú házirenddel igyekezett pótolni az elmaradt nevelést. Védenceit hamarosan mindenütt ismerték és fölismerték, fehér ruhájukról, szentolvasójukról és keresztes zászlójukról.

Istenünk, irgalmasság Atyja, aki Emiliáni Szent Jeromosban atyát és oltalmazót adtál az árváknak, kérünk, az ő közbenjárására engedd, hogy híven őrizzük az istengyermekség lelkét, mely által a fiaidnak hívnak minket, és azok is vagyunk!

Február 9.

SZENT APOLLÓNIA szűz, vértanú

Február 9.

vagy 20. +Valószínűleg Alexandria, 249. február 9.

A 3. század első felében az alexandriai keresztény közösségben élt egy Apollónia nevű hajadon. Valószínűleg közösségének diakonisszája volt; erről közelebbit nem tudunk. A róla szóló egyetlen hírt püspökének, Nagy Dionüsziosznak (+265) az antióchiai püspökhöz írt leveléből merítjük, amelyben beszámolót adott számos alexandriai keresztény vértanúhaláláról; köztük volt Apollónia is. Valójában nem keresztényüldözésről volt itt szó, hanem a fanatikus csőcselék kicsapongásáról. Ezek az események pedig éppen a kereszténybarát Philippus Arabs császár uralkodása alatt (244–249) történtek. Dionüsziosz püspök, aki maga is a deciusi keresztényüldözések hitvallója lett, többek között ezt írja:

„Nálunk az üldözés kezdetét nem a császári ediktum (tudniillik Deciusé) jelentette. Megkezdődött már egy évvel korábban. Városunk néhány képzelgő és kártékony prófétája előzőleg felkereste és ellenünk bujtogatta a hitetlen tömeget, miközben újból felszította a hazai babonát. Így felingerelve a csőcselék minden alkalmat megragadott a kicsapongásokra. Testvéreink megölésével végezték démoni szolgálatukat abban a meggyőződésben, hogy egyedül az a helyes istentisztelet.

Először megragadtak egy idős embert, név szerint Metraszt, és azt kívánták tőle, hogy gyalázza Istent. Mivel nem járt el a kedvük szerint, megverték, kihegyezett nádszállal szúrtak az arcába és a szemébe, majd kivezették a városból és megkövezték.

Ezután egy Quinta nevű hívő asszonyt hurcoltak a templomba, és arra akarták kényszeríteni, hogy mutassa be a szokásos áldozatot. Mivel ő ezt teljes utálattal visszautasította, összekötötték a lábát, és úgy vonzolták végig a város durva kövezetén, hogy a nagyobb kövek mind megsebesítették. Utána megostorozták, majd kivezették a városból ugyanarra a helyre, ahol a nép már megölte Metraszt, és őt is megkövezték.

Ezután az egész csőcselék megrohanta a keresztények lakásait. Mindegyikük behatolt keresztény szomszédjához, hogy fosztogasson és raboljon. Az értékeesebb dolgokat elvitték, minden mást kidobáltak és elégették az utcákon. Olyan volt az egész, mint valami ellenség által meghódított város.

A testvérek pedig elmenekültek és elrejtöztek, s örömmel viselték el javaikból való kifosztásukat, hasonlóan azokhoz, akikről már Szent Pál tett tanúságot, hogy türelmesen viselték birtokaik elrablását (vö. Zsid 10, 34)."

Keresztények és zsidók egyaránt áldozataivá váltak az ilyen szégyenletes eseményeknek. Dionüsziosz kifejezetten hangsúlyozza az üldözöttek szilárd bátorságát. Azt mondja: „Senki sem tagadta meg akkoriban az Urat, és még a magányosok sem mutatkoztak gyengének”. Ezután Apollóniáról szól:

„Ezt követően megragadták Apollóniát is, egy tiszteletre méltó korú, tekintélyes hajadont. (A görögben szó szerint: parthénosz preszbütisz. Lehetséges, hogy Dionüsziosz ezzel a megtisztelő kifejezéssel Apollóniának mint diakonisszának érdemekkel teli tevékenységére utalt.) Olyan durván vágta Apollónia arcába, hogy minden foga kitört. Utána a városon kívül meggyújtottak egy máglyát és megfenyegették, hogy elevenen elégetik, ha nem ismétli istentelen beszédeiket. Ő azonban, amikor kérésére egy pillanatra elengedték, a lángok közé vetette magát, és ott égett el.”

Dionüsziosz még egy bizonyos Szerapion vértanúságáról tudósít, majd így fejezi be: „Egyetlen utcára, útra, utcácskába sem léphettünk ki sem nappal, sem éjszaka. Mindenfelé felhangzott ugyanis a kiáltás: Aki nem mondja utánunk az átkot, azt azonnal elhurcoljuk és megégetjük. Mindez addig tartott, míg a forradalom és a polgárháború véget nem vetett neki.”

Február 10.

SZENT SKOLASZTIKA

Február 10.

*Nursia, 480 körül +Montecassino, 547 körül

Skolasztika a nagy Nursiai Benedeknek, a nyugati szerzetesség atyjának nővére volt. Életét csak Nagy Szent Gergely Benedek- életrajzából ismerjük.

A testvérek Nursiából, a Szabin-hegyvidék egyik városából származtak, jó módú szülők gyermekei voltak. Benedek a tanulmányainak, majd a szerzetesi életnek szentelte magát, és így megtalálta a maga választás kora problémáira, Skolasztika pedig teljesen a felebaráti szeretet gyakorlásának élt az öregek és a betegek szolgálatában. Hű és áldozatos társa lett a fivérének. Megértette az eszményekért folytatott küzdelmeit, segítette túljutni csalódásain, és imádságával támogatta munkáját.

Amikor Benedek Montecassinón összegyűjtötte közösségét és megalapította kolostorát, oda is követte, hogy közelében lehessen. Későbbi hagyomány szerint Skolasztika először Subiaco mellett a Rocabotte-kolostorban élt, később Piumarolában, Montecassino közelében. Évente egyszer találkozott a két testvér, hogy lelki társalgást folytassanak. Utolsó találkozásuk egy hirtelen támadt zivatar következtében – Gergely pápa elbeszélése szerint – Skolasztika imádságának eredményeképpen nyúlt meglehetősen hosszúra.

Egy Nápolyban talált, márványba vésett naptár szerint Skolasztikát február 10-én temették el. Rómában a 12. század óta ülik ünnepét ezen a napon.

Nagy Szent Gergely pápa elbeszéléséből magunk elé képzelhetjük, hogyan játszódott le az a bizonyos utolsó találkozás Skolasztika és Benedek között.

Skolasztikát halálsejtelmek töltötték el, de Benedeknek nem szólt róluk. Csak könyörögve kérte: „Ne távozz el tőlem, ha beáll az éjszaka. Beszéljessünk hajnalhasadásig a mennyei örömökről!”

Benedek elcsodálkozott: „Hogyan beszélhetsz így, nővérem? Teljességgel lehetetlen, hogy az éjszakát a kolostoron kívül töltssem!”

Skolasztika nem válaszolt. Úgysem tudta volna bátyját rávenni, hogy ne tartsa meg a regulát. Ezért Istenhez fordult könyörgő imádságával. Arcát tenyerébe rejtette, fejét az asztalra hajtotta. Amikor ismét föltekintett, az ég elsötétült. Felhőszakadásszerű eső zúdult alá, mennydörgések reszkettették meg a levegőt; senki sem kockáztathatta meg, hogy kimerészkedjék az ítéletidőbe.

Benedek méltatlankodva ugrott fel: „Nővérem, mit műveltél?” Skolasztika mosolyogva vont a vissza a helyére: „Látod, amikor téged kértelek, nem hallgattál meg. Most Istenhez imádkoztam, és ő rögtön meghallgatott. Most meg tudod tenni!” Ezzel a kedveskedéssel szemben Benedek ugyanolyan tehetetlen volt, mint a villámlással és az esővel szemben. Maradt tehát, és így hosszúra nyúlt a búcsúzás. Három nap múlva Benedek megtudta, hogy nővére örökre hazatért. Néhány testvér elhozta holttestét Montecassinóba. Ott abba a sziklasírba temették, amelyet Benedek magának készíttetett.

Kérünk Téged, irgalmas Istenünk, Szent Skolasztika szűz érdemeiért tekints jóságosan házad népére, és ahogy imádságára záport hullattál a földre, úgy közbenjárására áraszd el szívünket kegyelmeddel!

Február 11.

SZENT CAEDMON szerzetes

Február 11.

*Anglia, 7. század 2. fele. +Whitby kolostor, 735 előtt.

Csaknem mindazt, ami Caedmonról ismeretes, akit kolostorának szentjeként tiszteltek, összefoglalja Szent Béda Venerabilis (lásd: A szentek élete, 212. o.). Egyháztörténetének egyetlen fejezete. Ez arról tudósít, hogy abban az időben, amikor Szent Hilda (614–680), Whitby apátnője meghalt, élt a kolostorban egy testvér, egykori béres, akit Isten azzal az adománnyal ruházott fel, hogy csodálatosan tudott énekelni.

Néhány évvel korábban ez a férfi, név szerint Caedmon, egy ünnep alkalmával, amikor a hárfa körbejárt a vendégek között, elhagyta ura házát, mert tudta, hogy semmi érzéke sincs a költészet és az ének iránt. Kiment a tehénistállóba, és ott elaludt; álmában egy férfit látott maga mellett, aki a nevén szólította és biztatta: „Caedmon, énekelj nekem egy dalt!” Caedmon azt válaszolta, hogy nem tud énekelni. „Mégis énekelned kell” – mondta az idegen, Caedmon pedig megkérdezte, hogy miről énekeljen, mire a másik ezt felelte: „Énekelj minden dolog teremtőjéről!” Caedmon így álmában elénekelte első dalát a teremtő Isten dicséretére.

Amikor reggel lett, visszaemlékezett az álmában énekelt szavakra, és még folytatni is tudta őket. A birtok intézőjének elbeszélte különös élményét és új képességét. Az intéző értesítette róla Hilda apátnőt, és amikor az meghallotta, hogyan énekel Caedmon a maga költötte verseket, mindenki egyetértett abban, hogy valóban különleges képességet kapott Istentől. Az apátnő azt tanácsolta Caedmonnak, hogy legyen szerzetes. Felvették a kolostorba noviciusnak, és miután tanították a Szentírára, még további dalokat szerzett; olyanokat, amelyeket addig még senki sem hallott. Amint Béda elbeszéli, az emberiség és a világ teremtéséről énekel; azután Izrael egyiptomi tartózkodásáról és az Ígéret földjére való vonulásáról; az Üdvözítő életéről és szenvedéséről, dicsőséges feltámadásáról és mennybemeneteléről; az apostolokról és az Egyházzal, az utolsó ítéletről, a pokol rémes kínjairól és a mennyország örömeiről. A ránk maradt angolszász költészet legnagyobb része foglalkozik ezekkel a témákkal, és a múltban ezek közül sokat tévesen Caedmonnak tulajdonítottak. Az egyetlen verset, amelyet bizonyossággal neki lehet tulajdonítani, Béda így idézi:

Magasztaljuk a mennyország Teremtőjét,

s Teremtőnk hatalmát és műveit!

Magasztaljuk a dicsőség Atyjának tetteit,

és énekeljük, amint az örök Isten,
minden csoda alkotója,
kezdetben megteremtette a mennyet, hogy gyermekeit megoltalmazza,
és mint hatalmas védelmező, otthonul adta nekik a földet.

Világosan felismerhető, hogy Caedmon mélyen vallásos ember volt. Úgy hírlík, saját halálát előre megmondta. Két héttel halála előtt testvérei meglepetésére azt kérte, hogy vigyék a kolostor betegszobájába. Egy éjszaka azután éjfél körül megtudakolta: „Van-e itthon szent Eucharisztia?” Amikor igennel válaszoltak neki, megkérdezte a testvérektől, haragszik-e rá valaki valamiért; megvallotta nekik, hogy szeretetében mennyire tökéletlen volt irántuk, majd magához vette az utolsó útravalót. Röviddel azelőtt, hogy a szerzeteseket összehívták volna az éjféλι istentiszteletre, Caedmon nagy keresztet vetett, majd nemsokára meghalt. Így hát, amint Béda közli, „miután egyszerű és tiszta szándékkal s becsületes jámborsággal szolgált Istennek, a színe elé” jutott.

Február 12.

ANIANEI SZENT BENEDEK bencés apát

Február 12.

*Aquitánia, 750 körül. +Kornelimünster, 821. február 11.

Vitiza – így hívták Benedeket megtérése előtt – Aquitánia egy nyugati gót nemesi családjából származott. 750 körül született Maguelone grófjának fiaként, s a katonai-udvari életben nőtt fel. Apja ezt az életpályát szánta neki. Pipin, majd Nagy Károly alatti szolgálatai megmutatták, amint életrajzírója, Ardo elmondja, hogy a fiatal lovagot tehetsége, hajlamai és képességei vezető szerepre jelölték ki. A ragyogó jövőt ígérő fényes udvari szolgálat közepette azonban lényének egy másik oldala vált erőteljesebbé. Végiggondolta életének és törekvéseinek értékét, s lelki beállítottsága alapvető változáson esett át. Három évig őrizte szívében e folyamat titkát, végül elhatározta, hogy a Legfőbbesébb szolgálatába lép. Nagy buzgalommal gyakorolta a hallgatás és a böjt aszkézisét, s egyre nőtt benne annak tudata, hogy a szerzetességre hivatott. Hogy atyjának és rokonságának ellenkezését elkerülje, elindult Aachen felé, de fele útról visszaküldte kísérőjét, és 774-ben belépett a Dijon melletti Saint-Seine apátságba.

Mint sok nagy szent, Benedek is azzal kezdte szerzetesi szemléletének kialakítását, hogy kemény életmódot, szélsőségesen radikális aszkézist, elkülönült szemlélődést gyakorolt. A keleti sivatagi atyák voltak a mintaképei. Miközben azonban a legnagyobb eszményekre törekedett, megőrizte az élet valóságai iránti érzékét is. Kezdte felfogni, hogy a bencés Regula nemcsak kezdőknek és gyenge lelkeknek való, mint korábban hitte, hanem hogy a valódi szerzetesi élet regulás szabályozása a nyugati embernek szól. Egyre jobban megtanulta a bencés Regula értelmezését és a testvéri közösség iránti szeretetet mint aszkézisének mértékét, és az engedelmességet mint annak magvát.

Amikor Saint-Seine-ben cellerárius (házgondnok) és apát volt, belső fejlődésének még csak a kezdetén állott. Semmit sem tartott elég szigorúnak, elég keménynek. Szerzetestársai nem osztották szigorú nézeteit. Elhagyta hát ezt a kolostort, és néhány követőjével együtt szülőföldjén, az atyai földön megalapította az „új élet”-et. Ez azonban még csak a helyes útért való harc, életfeladata tisztaságáért vívott küzdelmének ideje volt. Csak lassanként és ismételt nekirugaszkodások után szakadt el a bencéstől idegen, szokatlan keménységtől, és jutott el a montecassinói szerzetes atya bölcsességéhez.

Benedek reformáló buzgósága anianei kolostorának határain is túlterjedt. Meglátogatott más apátságokat, magyarázta a Regulát, szóval és tettel egyaránt segített. Az anianei anyakolostor maga is alapított új házakat, és mintául szolgált ezek számára. Mindegyik Benedek fennhatósága alá tartozott; ilyképpen kolostorszövetség jött létre.

Nagy Károly és Alkuin (730 körül–804) megbízása alapján Benedek két utat tett a hispániai határszélre, s ott fellépett az adopcianizmus tévtanai ellen. Amikor Károly halála (814) után Jámbor Lajos lett a császár, Benedek munkássága még hatékonyabbá vált az egész birodalom számára. Az elzászi Maursmünster reformja után a császár megbízta, hogy alapítsa meg Aachen mellett az Indenkolostort, amelyet a frank birodalom mintakolostorának szánt. Aachen közelében Benedek apát Lajos bizalmasa és tanácsadója, s a birodalom minden kolostorának generális apátja lett. A birodalom valamennyi kolostorának életkörülményeire vonatkozó, messzemenő egységesítés reformját a 816. évi első összejövétel után a 817. évi híres zsinat volt hivatott szolgálni. Az apátoknak ezen a gyűlésen – tudósít Benedek életrajzírója, Ardo – „Benedek apát megmagyarázta az egész Regulát, megvilágította néhány nehéz helyét, a felvetett kételyeket megoldotta, feltárta a tévedéseket, és jóváhagyta az elfogadásra érdemes szokásokat és kiegészítéseket. Végül javaslatait jóváhagyásra az egyetemes gyűlés elé terjesztette. A határozatot egy kapituláréban foglalta össze, a császártól pedig kérte megerősítését, hogy ezek a rendelkezések a királyság valamennyi kolostorában jogerőre emelkedjenek.” Egy regulagyűjtemény (Codex regularum) és egy regulakonzordancia (Concordia regularum) szolgált arra, hogy közelebbről megokolja a bencés Regulának és az aacheni statútumnak egyedüli jogosultságát.

Hogy ezt az egységes bencés szabályzatot a frank birodalom minden kolostorában végrehajtsák, a császár vizitátorokat nevezett ki; nekik kellett ellenőrizniük az egyes házakat. Benedek reformáló buzgalma arra indította Lajost, hogy 818/19-ben új zsinatot hívjon össze, amely a kolostorok kiváltságainak jogi biztosításával foglalkozott. A nagy monasztikus törvényhozás össz műve elé azt a célt tűzték, hogy a kolostori életmód egységét szolgálja az egész frank birodalomban. Törekvése teljesen megfelelt Jámbor Lajos fáradozásainak, akinek szeme előtt az „egység” eszméje lebegett: egység politikai téren, egység az Egyházban, egység az egyházi életben. Ebben az összefüggésben és a Karoling birodalom e fénykorában Benedek jelentős szerepet játszott a politikai és egyházi életben egyaránt.

Amikor 821. február 11-én meghalt, törekvései még nem valósultak meg általánosan, a következő politikai zűrzavar pedig megakadályozta az egyenes vonalú fejlődést. Ennek ellenére életműve a bencés rendben a legmaradandóbbak közé tartozik: a hatáskörébe tartozó kolostorok zöme visszatért a Regula szerinti életre, és a bencés Regula a császári törvényhozás segítségével egyedüli érvényességre jutott a frank birodalomban. Szent Benedek rendjében elmélyítette a liturgikus életet; aszkézisére a zsolozsma bővítése, a világból való elvonulás, rendi irányítására pedig a központosítás jellemző. Később mindez Clunyben is otthonra talált.

Február 13.

RICCI SZENT KATALIN domonkos apáca

Február 13.

*Firenze, 1522. április 23. +Prato, 1590. február 1.

Caterina de' Riccit eredetileg Sandrinának hívták. Egy firenzei nemes leánya volt, és már ötéves korában elvesztette anyját. Nagynénje, egy bencés kolostor apátnője nevelte kolostorában. A leányka korán vonzódott a szemlélődő élethez. Apját, aki férjhez akarta adni Sandrinát, csak nagy nehezen sikerült más belátásra bírni. Tizenkét évesen belépett a pratói domonkos nővérekhez, és felvette a Katalin nevet.

Belépése után megbetegedett, és éveken át sokat szenvedett. Jézus szenvedéséből merített erőt fájdalmai elviseléséhez, az ő korában bámulatos hősiességgel.

Már tizenkilenc évesen újoncmesternő lett, később pedig szubpriornő, és harmincéves kora előtt priornővé választották. Akkoriban az volt a szokás a kolostorokban, hogy előkelő hölgyeket tettek meg főnöknőnek; Katalin esetében azonban nem ez volt az egyedüli ok, ugyanis hamarosan felismerték rendkívüli jámborságát.

Különösen buzgó szeretettel merült bele Krisztus szenvedésének szemlélésébe, és amikor húszéves lett, megkezdődött rendkívüli kegyelemadományainak időszaka. Minden héten csütörtök déltől péntek estig elragadtatásban élte át Katalin az Úr szenvedését. Megkapta Krisztus sebeit is kezére és lábára, valamint a töviskorona lenyomatát a fején, később pedig misztikus eljegyzésének gyűrűjét is.

Elképzelhetjük, mekkora feltűnést keltettek ezek a rendkívüli események a kis Pratóban. Ezernyi jámbor ember – és hasonlóképpen sok kíváncsi is vándorolt a közelebbi és távolabbi környékről a kegyelemmel felruházott Katalin kolostorához. Az állandó látogatások érezhetően megzavarták a kolostori élet nyugodt rendjét. Katalin ezért állhatatosan imádkozott, és nővértársai imáit is kérte, hogy jelenései szűnjenek meg. Imája meghallgatásra talált, és a közösség ismét nyugalomban élhetett; Katalin még több mint harminc éven át vezette példás módon.

A kegyelemmel megáldott életében azonban mégis minduntalan csodálatos dolgok történtek. Katalin levelezésben állt a Rómában élő Néri Szent Fülöppel (lásd: A szentek élete, 227. o.). Mindketten lelki rokonoknak érezték magukat, és szívesen megismerték volna egymást személyesen is, de sem Katalin nem hagyhatta el klauzúráját, sem Fülöp nem vállalkozhatott arra, hogy Pratóba utazzék. Ekkor – mint hírlík -- Katalin megjelent nála Rómában, és beszélgetett vele anélkül, hogy pratói kolostorát elhagyta volna; Néri Szent Fülöp és öt más tanú esküvel erősítette ezt meg.

Elragadtatásai nélkül is egyre nőtt Katalin híre. Fiatalok és öregek, papok – köztük bíborosok is – és világiak érkeztek hozzá, hogy legkülönbözőbb ügyeikben tanácsra és vigaszra leljenek nála.

Katalin 1590-ben halt meg, hatvannolc éves korában; 1732-ben boldoggá, 1746. június 29-én pedig szentté avatták.

Február 14.

QUERFURTI SZENT BRÚNÓ-BONIFÁC érsek, vértanú

Február 14.

és október 15. *Querfurt, 974. +Poroszország, 1009. március 14.

Brúnó 974-ben született Querfurt várában; ennek közelében fejlődött ki Querfurt városa, amely ma Halle körzetébe tartozik. Rokonságban volt az Ottók császári házával. Szülőföldjén szerzett első képzése után Brúnó 986-ban a magdeburgi dómiskolába ment. Ott vele csaknem egyidős unokafivérével, Thietmarral, a későbbi merseburgi püspökkel együtt nevelkedett kilenc éven át. 972-től 981-ig itt tanult Szent Adalbert (lásd: A szentek élete, 762. o.) későbbi prágai püspök is, aki 997-ben a pogány poroszok térítése közben vértanúhalált halt.

A III. Ottó gondolatvilágát is meghatározó szláv püspök apostoli tevékenységéről szóló tudósítások döntően hatottak Brúnó későbbi fejlődésére. Tanulmányai befejezése után, 995-ben kanonok lett a magdeburgi dómban. III. Ottó 997-ben felvette házikápolnájába. Aachenben hallotta meg a császár lengyelországi követeitől Adalbert vértanúságának híreit, s ez őt is mélyen megrázta.

Amikor 998 februárjában a császár kíséretével együtt Rómába érkezett, és meglátogatta Szent Bonifác és Alexius Aventinuson levő kolostorát, amelyben Adalbert öt évet töltött, Brúnó belépett ebbe a kolostorba. Noviciátusának éve után, 999 tavaszán letette a szerzetesi fogadalmat. Közben III. Ottó Szent Adalbert sírjához zarándokolt Gnieznóba, Brúnó Szent Romuáld (lásd: A szentek élete, 271. o.) apáthoz csatlakozva elvonult egy Róma közelében levő remeteségbe. Amikor Romuáld tanítványaival együtt letelepedett a Ravenna melletti Pereum erdő, mocsaras vidékén, Brúnó követte. 1001 decemberében III. Ottó jelenlétében felszenteltek ott egy Adalbert-templomot. Röviddel ezután Szent Benedek (lásd: 576. o.) és János remeték I. Boleszláv Chrobry (Bátor) lengyel uralkodó és III. Ottó császár kívánságának megfelelően elindultak Lengyelországba, hogy új remeteséget alapítsanak, és a misszióknak szenteljék magukat. Brúnó megígérte nekik, hogy hamarosan követi őket. Miután II. Szilveszter pápától megkapta az engedélyt, és a pogányok érsekévé nevezték ki, 1002 telén átkelt az Alpokon, hogy missziós megbízatását megerősítse Szent

II. Henrik (lásd: A szentek élete, 345. o.) királlyal, a váratlanul korán (1002. január 23.) elhunyt III. Ottó utódával, és püspökké szenteltesse magát.

A II. Henrik és I. Boleszláv (Chrobry) közti ellentét miatt a németek és a lengyelek hadban álltak egymással. (Az utóbbi ugyanis megszállta Csehországot és nagy szláv birodalmat akart felépíteni.) Brúnó ezért megszakította lengyel útját, és Regensburgon át Magyarországra sietett. Először is Szent István (lásd: A szentek élete, 806. o.) királyt és Szent Asztrik (lásd: A szentek élete, 837. o.) érseket kereste fel. A Tisza alsó folyása és a Maros között telepedett meg akkoriban az ún. fekete magyarok még túlnyomóan pogány néptörzse. Brúnó térített körükben, de csak csekély eredményt tudott elérni. 1004 nyarán elkísért egy magyar küldöttséget, amely felkereste II. Henriket, hogy a birodalom és István király között keletkezett feszültségeket eloszlássák. 1004. augusztus 21-én a magdeburgi Tagino érsek püspökké szentelte.

Brúnó szülőföldjén való tartózkodását arra használta fel, hogy összeállítsa Szent Adalbert életrajzát. Querfurtban vártemplomot építtetett. 1005 tavaszán ismét elkezdte missziós tevékenységét a fekete magyarok között; fáradtságos és veszélyes dolog volt ez. 1007 őszén István király udvarában találkozott II. Henrik király és Boldog Gizella (lásd: A szentek élete, 767. o.) királynő testvérével, augsburgi Brúnó püspökkel, aki a kereszténység elterjesztésén buzgón fáradozó missziós püspököt óva intette életének minden szükségtelen veszélyeztetésétől.

Amikor I. István és II. Henrik szövetséget kötött egymással I. Boleszláv ellen, Brúnó elhagyta Magyarországot, hogy lengyelországi missziós igehirdetésének régóta táplált tervét megvalósítsa. Megkísérelte, hogy kerülő úton, a keleti határon át jusson be az országba. Ezért kijevei Szent Vladimir (lásd: 378. o.) nagyfejedelemhez ment, aki Annával, II. Baziliosz és VIII. Konstantinosz bizánci császár nővérével való házasságkötése után birodalma kereszténnyé tételén fáradozott. Vladimir új missziós területet nyitott meg Brúnó számára a besenyők harcias nomád törzsénél, a Dnyeper alsó folyása mentén. Személyesen vezette el egy határlánchoz Brúnót és kísérőit, akik öt hónapig tartózkodtak a besenyőknél; mintegy harminc pogányt kereszteltek meg, s közvetítettek a köztük és Vladimir közti békeszerződésben.

1008 nyarán Brúnó érsek végre eljutott Lengyelországba. Nem messze Posentől, Miedzyrzecze Adalbert kolostorában átdolgozta Adalbert életrajzát. Ezenkívül megszerkesztette „Az öt testvér szenvedéstörténetét”-t, azokét, akiket 1003-ban Miedzyrzeczében megöltek a zsákmányra éhes rablók. Írásával maradandó emléket állított az öt Lengyelországban megelőző két itáliai szerzetesnek, Benedeknek és Jánosnak, valamint Izsák, Máté és Krisztián lengyel remetéknél.

1008 decemberében levelet írt Lengyelországból II. Henriknek, s ez minden idők egyik legtanulságosabb dokumentumai közé tartozik: tudósított a magyarok és a besenyők közti térítés eredményeiről, Vladimir nagyfejedelemnek és I. Boleszlávnak a kereszténység elterjesztéséért folytatott buzgalmáról. Szemrehányásokat tett a német királynak, mert szövetségben a liutizek néptörzsével, amely a 983-i nagy szláv felkelés után visszasüllyedt a pogányságba, hadba szállt Boleszláv ellen. Könyörgő szavakkal sürgette, hogy kössön békét Boleszlávval, hogy így működjön közre a kereszténység elterjesztésében s a liutizek és poroszok megtérítésében; „mert azoknak a kemény pogány szíveknek megtéréséért kell most fáradtsággal felöveznünk magunkat, hiszen a Szentlélek indít rá; minden tevékenységünkkel fáradhatatlanul fel kell emésztődnünk, mert Péter harcol”. Levelében megemlítette Brúnó azt is, hogy Svédországba távozott segítőitől hírt kapott missziós sikereikről. 1009 elején Boleszláv megbízottai Poroszország déli határához vezették. Prédikált Nethimar pogány fejedelem területén. Jóakarátú fogadtatásra talált, és a fejedelem egész udvarával együtt megkeresztelkedett; de, mint merseburgi Thietmar krónikájában megjegyezte: „a túlbuzgó tüskével borított országot nem egykönnyen tudta feltörni”. A megtért fejedelem testvére elutasította a kereszténységet, Brúnó érseket tizennyolc társával együtt foglyul ejtette, és február 14-én lefejeztette. Maradványait Boleszláv feltehetően 1009. október 15-én Lengyelországba vitette és eltemettette.

Szent Brúnó tiszteletének kezdetéről kevés adat maradt fenn. 1109-ben querfurti Dietrich bencés kolostort alapított a Querfurt melletti Lutisburgban, s ezt Szűz Mária és Szent Brúnó tiszteletére szentelték fel. A 13. században zarándoklatok kezdődtek a Querfurt keleti részén lévő Brúnó-kápolnához. A bencések és a kamalduliak bevették naptárukba. A Martirologium Romanumban csak a 16. században jelent meg neve. A 17. században megnövekedett tisztelete Kelet-Poroszország katolikusai körében. Adalbert mellett Brúnót is Poroszország védőszentjévé emelték. Kelet-Poroszország protestánsai is gondoltak rá, amint ezer évvel vértanúsága után a Brúnó-kereszt felirata tanúsítja: „A bátor német hithirdetőnek, aki Mazúriában élharcosként szenvedte el tizennyolc társával együtt 1009-ben a vértanúhalált Krisztusért, a nemes querfurti Brúnónak tisztelő emlékezésül. Lötzen evangélikus gyülekezete, 1910”.

SZENT CIRILL és SZENT METÓD

Február 14.

Cirill: * Tesszalonika, 827. +Róma, 869. február 14. Metód: * Tesszalonika, 815 körül. +Velehrád, 885. április 6.

A nyugati szláv törzsek, amelyek a népvándorlás után letelepültek és megalkották a nagy morva birodalmat, a 9. század elején magas színvonalú politikai és kulturális életet éltek. Készek voltak a kereszténység elfogadására, de ha a germán területről érkező misszionáriusok térítik meg őket, az politikai függőséget is jelentett volna. Ezért Raszisztzláv, a birodalom uralkodója a kereszténységnek olyan formáját kereste, amely országa és a szláv népek önállóságát nem fenyegeti. Kívánsága teljesülni látszott, amikor a bizánci kormányzat egy csoport keresztény térítőt küldött, akik közül különösen két testvér tűnt ki: Konstantin áldozópap és Metód szerzetes.

Egy Leó nevű császári hivatalnok gyermekei voltak. A fiatalabb Konstantin (Cirill a kolostori neve volt) először szülővárosában, Tesszalonikában, majd Konstantinápolyban tanult. A császárváros művelt köreiben a „filozófus” megtisztelő néven ismerték. 858 táján abbahagyta a tanítást, hogy egy időre visszavonuljon egy kolostorba, ahová már évekkel előbb belépett a bátyja, Metód (keresztneve valószínűleg Mihály volt).

860-ban a kormány Konstantint testvéreinek társaságában a kazárok közé küldte a Fekete-tenger partjára. Politikai és vallási küldetés volt ez. Ekkor találta meg Konstantin Kerszonban Szent Kelemen vértanú pápa ereklyéit.

A görög misszió 863-ban érte el Morvaországot. Konstantin drága kincset hozott magával: a perikopákat és liturgikus szövegeket, amelyeket görögből ő fordított szláv nyelvre, és lejegyzésükhöz maga állított össze írásjeleket (ez az ún. glagolita ábécé, a cirill ábécé ősi formája). A testvérek kísérőikkel együtt több mint három éven át áldásos működést fejtettek ki. Missziós munkájuk azonban ellenérzést váltott ki a bajor püspökökből. Különösen a szláv nyelv liturgiai használatát támadták. A rítus ügye, hogy bizánci legyen-e vagy római, abban az időben csak mellékes kérdésnek számított.

Rasztisztzláv szeme előtt egy saját egyháztartomány képe lebegett, amely független a birodalmi egyháztól. Konstantin és Metód ennek az egyházpolitikai kérdésnek a megoldását csak a pápa döntésétől várhatta. Útra keltek tehát Rómába, ahol II. Hadrián pápa ünnepélyesen fogadta őket, mert Szent Kelemen ereklyéit magukkal vitték. Ragyogóan megvédték missziós módszerüket, és a szláv nyelvű istentisztelet jóváhagyást nyert. Rómában Konstantin megbetegedett, és rövidesen, 869. február 14-én, negyvennégy éves korában meghalt. Testét a Szent Kelemen-bazilikában helyezték nyugovóra, és mind a mai napig ott tisztelik.

Kocel pannóniai fejedelem sürgetésére Metódot kinevezték Pannónia és Morvaország érsekévé – ezzel visszaállították a népvándorlásban elpusztult Sirmium (Szerém, ma Sremska Mitrovica) püspökségét –, ugyanakkor megkapta a szlávok között a szentszéki legátus hatalmát. Ez azonban nem szüntette meg a kelet-frank és a szláv egyház közötti feszültséget. Metód azt hozta föl saját védelmére, hogy neki Szent Péter utóda osztotta ki ezt a missziós területet, ezért ő nem avatkozik

bele a birodalmi egyház ügyeibe. A salzburgi püspök ösztönzésére egy bajor zsinat elfogatta, elítélte, s két és fél éven át fogva tartotta Ellwangen kolostori börtönében. Végül is VIII. János pápa erélyes közbelépésére 873-ban kiszabadult. Svatopluk nagyfejedelem azonban már nem mutatott a görög misszió iránt akkora érdeklődést, mint elődje, Rasztszláv.

Metód 885 virágvasárnapján halt meg, és székesegyházában temették el. Ez valószínűleg a morvaországi Velehradban volt (ma Staré Město). Az új régészeti föltárások sokszorosan igazolták a régi hagyományt. Nagymorvaország másik középpontja Mikulicice volt Hodonin mellett, csak negyvenhárom kilométerre dél felé Staré Městótól. Itt a 9. századból származó templomok romjait tárták föl.

A görög misszió lelke Cirill volt, korának egyik legműveltebb görögje. Vonzó személyiség volt, aki sikereiben is megőrizte keresztény szerénységét. Hogy a morva újkeresztények mindkét testvér szerették, azon nincs csodálkoznivaló. De hogy a rómaiak és a pápa környezetéhez tartozó klerikusok, akiknek szemében a testvérek missziós tevékenysége a hagyományok megtörésének látszott, Cirill meggyőző erejű érvelése előtt meghajoltak, az már figyelemre méltó.

Szelídsége sohasem vált gyöngeséggé. Eljárásának helyességében bízva kész volt fölvenni a harcot még túlerővel szemben is. Szívóssága nem hátrált meg a „háromnyelvűek” és a „pilátuskövetők” szűkkeblősége előtt sem – azokról a latin klerikusokról van szó, akik csak a latint, a görögöt és a hébert akarták engedélyezni az istentiszteletben, vagyis a kereszt feliratának nyelveit. Nagylelkűen a harcot választotta a kolostori cella csendje helyett, hogy embereket nyerjen meg Krisztusnak. Amikor pedig az aratás idejének kellős közepén magához szólította az Úr, örvendező szívvel sietett eléje.

Fordításai mesterművek. Költő volt, legalábbis az akkori bizánci elképzelés szerint. Volt benne valami visszafogottság, csak akkor lobogott, ha az isteni Bölcsességről beszélt. Teljes határozottsággal szállt szembe mindenkivel, aki a Krisztushoz vezető utat elzárhatta. Ilyen szempontból jellemző a haldokló Cirill imádsága: „Semmisítsd meg, Uram, a háromnyelvűek eretnekségét... Hallgasd meg imámat és őrizd hű nyájadat, amelynek élére rendeltél.”

Öccse haláláig Metód ritkán lépett előtérbe. Tizenhat éven keresztül kellett védelmeznie ellenségeivel szemben pannon-morva egyháztartományát. A kisázsiai Olümposz kolostorának csendjébe vágyott szüntelenül. A testi szenvedésekhez, a fogsághoz, az üldözésekhez és az általános bizonytalansághoz lelki szenvedések is társultak. Ellenségei megrágmalták és eretnekséggel vádolták. A bizonytalanság, hogy a pápa nem hagyja-e magára, és Wiching nyitrai püspök áskálódásai megsokszorozták az érsek szenvedéseit. Metód nemes, önzetlen egyéniség volt. Nagyságát ellenfelei sem tagadhatták.

A két testvér gyermekkorától beszélt a szláv nyelvet, de születésük, képzésük szerint görögök voltak. Távol állt viszont tőlük minden bizánci szűkkeblőség. Az a meggyőződés határozta meg missziós tevékenységüket, hogy minden nép hivatalos az üdvösségre, és Krisztus minden emberért meghalt. Cirill ezt az egyetemes szemléletmódot saját filozófiai és teológiai elveiből vezette le. Számára a filozófia az isteni és emberi dolgokban eligazító bölcsességet jelentette, amely Istenhez tesz hasonlónak minket, embereket. Ennek legbelsőbb lényege a Szofia (Bölcsesség), a világnak az a szemlélete, amelynek segítségével behatolhatunk az isteni világba. Krisztus, „az emberek kedvelője”, mindenkit el akar vezetni az igazság ismeretére, minden embert a Szofia részesévé akar tenni, görögöt és barbárt egyaránt. Csak efelől az igazán „katolikus” fölfogás felől érthető a két testvér harca a szláv liturgiáért. „A nap nem ugyanúgy süt mindenkire? Nem ugyanazon a módon lélegzünk mindnyájan?” – ellenfeleikhez így beszéltek Velencében.

Hát nem azért halt meg Krisztus, hogy mindnyájunkat megajándékozzon az „összülők dicsőségével” (Cirill kedvenc kifejezése), vagyis az Istennel való paradicsomi egységgel, amelyet Ádám miatt elveszítettünk? És nem kellene-e a népek és a társadalmi rendek között tátongó szakadékot Isten mindent átfogó szeretetével áthidalni?

Cirill és Metód ezt az egyetemes szemléletet aligha vezethette le az akkori bizánci gondolkodásmódból, még kevésbé a nyugatiból. Mind a népnek szóló gazdag liturgikus életért vállalt

fáradásban, mind a népnyelv liturgikus használatában az őskeresztény hagyomány örökösei voltak. Csak ők sugalmazhatták azt a váratlan kijelentést, amellyel VIII. János pápa 880-ban jóváhagyta a szláv liturgiát: „Aki a főnyelveket, tudniillik a hébert, a görögöt és a latint teremtette, ugyanaz teremtette a többi nyelvet is saját dicséretére és dicsőségére.”

Ünnepüket 1880-ban vették föl a római naptárba, július 5-re, Szent Péter és Szent Pál oktávjába. De már 1897-ben, amikor e napon Szent Zaccharia M. Antalt ünnepelni kezdték, hetedikére, majd 1969-ben február 14-re, Cirill halála napjára helyezték át.

A szlávok nagy apostolainak életéből sok részletet elbeszélnek A pannóniai legendák, így azt is, hogyan kezdődött küldetésük a nagy morva birodalomban.

Rasztiszláv, a morva fejedelem isteni intésre tanácskozást tartott főembereivel és a morvakkal, aztán követeket küldött Mihály császárhoz ezzel az üzenettel: „Népünknek, amely a pogányságból megtért és a keresztény törvényeket tartja, nincsenek olyan tanítói, akik saját nyelvünkön tanítanak nekünk a keresztény hitet, hogy lássák és utánozzák azt a többi országok is. Küldj hát nekünk, uralkodó, egy püspököt és egy ilyen tanítót; hiszen töletek mindig jó törvény származik minden országnak.”

Miután a császár összehívta a zsinatot, magához rendelte Konstantint, a filozófust; ismertette vele az ügyet és azt mondta: „Tudom, hogy fáradt vagy, filozófus, mégis szükséges, hogy odamenj, mert ezt a dolgot senki sem tudja úgy végbevenni, mint te.”

A filozófus azonban ezt felelte: „Bár fáradt vagyok és a testem beteg, örömmel megyek oda, ha vannak a nyelvüknek megfelelő betűik.”

A császár erre azt mondta neki: „Nagyatyám és édesapám meg sokan mások keresték már azokat, de nem találták; hogyan leljem meg én? De ha akarod, megadhatja neked az Isten, aki ad mindenkinek, aki ingadozás nélkül kér.”

Miután a filozófus eltávozott onnan, korábbi szokása szerint imádkozni kezdett társaival. Nem sokkal később megjelent neki az Úr, aki meghallgatja szolgálait. Erre ő rögtön összeállította a betűket, és kezdte leírni ezt az evangéliumi szöveget: „Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige” – és így tovább.

A császár örült és tanácsosaival együtt dicsőítette Istent, s Konstantint sok ajándékkal küldte el. Amikor pedig megérkezett Morvaországba, Rasztiszláv nagy tisztelettel fogadta, tanítványokat toborzott és rábízta oktatásukat. Miután lefordította az egész egyházi rendtartást, megtanította őket a zsolozsma részeire (a Matutinumra, a Hórákra, a Vesperásra, a Kompletóriumra) és a misére. És a próféta szavának megfelelően megnyíltak a süketek fülei, hogy az Írás ígeit befogadják, és a dadogók beszéde értelmes lett. Isten örvendezett, az ördög pedig szégyenkezett ezen.

Isten, ki Szent Cirill és Szent Metód által világosítottad meg a szláv népeket, kérünk add, hogy tanításod ígeit szívünkbe zárjuk, s tégy bennünket az igaz hitben egyetértő népeddé!

Február 15.

BOLDOG SZÁSZ JORDÁN domonkos rendfőnök

Február 15.

*Borgberge, Paderborn mellett, 12. század vége. +Kisázsia déli tengerpartjánál, 1237. február 13.

Szent Domonkos (lásd: A szentek élete, 417. o.) utódként Jordán szervezte meg a prédikátor testvérek, a domonkosok rendjét. Generálisságának tizenöt éve alatt a rend konventjeinek száma harmincról csaknem háromszázra nőtt. Általa valósult meg a világmisszió, amelyre már Domonkos is gondolt, amikor 1217-ben szétküldte néhány társát. Jordán bejárta a Nyugatot, Angliától Dél-Itáliáig,

az Atlanti-óceántól a Földközi-tenger keleti partjáig, a Pireneusoktól Észak-Németországig. Mint apostolt, nevelőt, lelkipasztort és mindenekelőtt mint hitszónokot emelik ki a rend évkönyvei.

Ennek ellenére az Egyház egészében meglehetősen ismeretlen maradt. Talán azzal áll ez összefüggésben, hogy idegen országban halt meg. Hazatérőben a palesztinai kolostorok vizitációjáról, hajója elsüllyedt, Jordán társaival együtt a tengerbe fulladt. Partra sodródott holttestét az akkori domonkos templomban temették el. Amikor a keresztes lovagok és zarándokok e támaszpontja 1291-ben a mohamedánok kezébe került, sírjának nyoma veszett. Ma már azt sem tudjuk, hogy hol állt a domonkosok kolostora.

Mint fiatal nemes került Párizsba, a késő középkor kulturális központjába. Megszerezte a „magister artium” és a „teológia baccalaureusa” fokozatot. Itt ismerte meg 1219-ben Domonkost, és az ő hatására a következő év hamvazószerdáján belépett a párizsi Szent Jakab konventbe. Kezdeti fogva nagy tekintélye lehetett, mert alig két hónappal később a párizsi konvent ama négy küldöttje közé választották, akik részt vettek a Domonkos által 1220 pünkösdjére Bolognába összehívott általános rendi káptalanon. Az 1221. évi bolognai általános káptalanon Domonkos rábízta a lombardiai rendtartomány vezetését, amelynek akkor a legtöbb kolostora volt. Röviddel Jordán bolognai hivatalba lépése előtt halt meg Domonkos. A tartomány vezetésében Jordán annyira bevált, és ezen túlmenően akkora csodálatot keltett a testvéreiben, hogy a Párizsban tartott 1222. évi általános káptalanon magister generalisszá választották.

Valamely közösség az első időben írásba foglalt alkotmány és törvényalkotás nélkül is fennállhat; csakhamar megmutatkozik azonban annak szükségessége, hogy rögzítsék az utódokat is kötelező külső kereteket. Ennek felismerése alapján építette ki Jordán a rend szervezetét. Vezetése alatt a rend mindinkább elterjedt: a domonkosok két tanszékhez jutottak a párizsi egyetemen, misszionáltak a szaracénok között és a pápai Kúria szolgálatába léptek. Jordán tudta annak jelentőségét is, hogy mit jelent az első nemzedék példája a későbbi évszázadokra, ezért megírta A prédikáló rend kezdeteinek könyvét. Ennek előszavában ez áll: „Hogy megszülető és felnövekvő fiaink ne legyenek tudatlanságban a rend kezdeti alapjairól... Ezért, Krisztusban szeretett testvéreim és fiaim, fogadjátok olyan tisztelettel a következőket, ahogy összegyűjtöttem, és hevüljete testvéreink első szeretetének buzgó utánczásában!”

Jordán nem a „zöld asztal” mellől vezette a rendet. Beutazta egész Európát. Egyéniségéből rendkívüli vonzóerő áradt ki. Olyan sok tanárt és tanítványt vonzott magához, hogy amíg a rend generálisa volt, a kolostorok és tagjaik száma megtízszereződött. Ezernél több jelentkezőt vett fel a rendbe. Mindenekelőtt az egyetemi városokat kereste fel. A rend krónikása, Fracheti Gellért (1195–1271) írja: „Gyakran töltötte a negyvennapos böjti időt Párizsban vagy Bolognában. Amikor itt tartózkodott, a konvent éppenséggel valami méhkaptárhoz hasonlított; nagyon sokan léptek be ugyanis a rendbe, és sokakat küldött innen az egyes tartományokba. Alig érkezett meg, tüstént sok szerzetesi ruhát készíttetett, mert bízott Istenben, hogy testvéreket vehet fel. Elég gyakran a vártnál is többen kérték felvételüket a rendbe, úgyhogy nem lehetett fellelni elegendő szerzetesi ruhát.” E jelentkezők közül a legismertebb Nagy Szent Albert (lásd: A szentek élete, 659. o.).

A rend terjesztéséért és a rendi szellem elmélyítéséért végzett fáradozásai mellett sem feledkezett meg a kereszténység nagy gondjairól. Magas állású személyiségekkel is mert nyíltan beszélni. Egyszer összetalálkozott II. Frigyes császárral: „Felség, tisztségem miatt sok tartományban megfordulok, és egy kissé csodálkozom azon, hogy Ön nem kérdezi meg, mit beszélnek az emberek.” A császár így válaszolt: „Mindenütt vannak embereim, és tudok mindenről, ami a világban történik.” Jordán válasza ez volt: „Az Úr Jézus Krisztus is tudott Istenként mindent, mégis megkérdezte a tanítványaitól: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” Ön csak ember, és nem tud némely dolgot, amit Önről beszélnek, amit pedig üdvös volna tudnia. Azt beszélnek Önről, hogy elnyomja az Egyházat, Róma döntéseit megveti, jóslatokra hallgat, a jó tanáccsal nem törődik, hogy figyelembe sem veszi Krisztus helytartóját, aki lelki ügyekben Önnek is ura. Mindez nem tesz jót az Ön személyének.”

A domonkos rend célja kettős: az Istennel való benső találkozás és az Isten országáért végzett külső munka. Az Istennel való kapcsolat az apostoli tevékenység feltétele és alapja. Amint Domonkos is a tettek nagy embere volt, mert nagy imádkozóként állt Isten előtt, úgy Jordán erőforrása is nagy istenszeretetében rejlett. Állandóan áldásért könyörgött, és imát kért munkájához. Megragadók Bolognába, a Szent Ágnes kolostor nővéreihez írt levelei, amelyek a segítő imádságért való háláját tanúsítják. Ezekben a levelekben olyan tiszta jámbor magatartás nyilatkozik meg, amelynek súlypontja nem a rendkívüliben, a természet dolgait meghaladóban nyugszik. Jordán inkább a józan és értelmes mérsékletet tartotta fontosnak, elsősorban pedig a vallási életben: „Aki vándorol, óvatosan jár ide-oda, nem mászkál figyelmetlenül, nem futkos mohó izgatottsággal és vigyázatlan heveséggel. Mindenekelőtt attól félek, hogy vannak köztetek néhányan olyanok, akik figyelmetlenül és mérték nélkül tüsténkednek szertelen vezeklő lelkülettel, virrasztásokkal vagy rendkívüli böjtökkel, avagy hasonló jellegű egyéb olyan szigorúságokkal, amelyek elviselhetetlenek gyenge testetek számára. Meredek és szűk az életre vivő út, és nagy vigyázattal kell rajta járni, hogy se hanyagságunkkal jobbra, se túlzó vezeklésünkkel balra le ne térjünk róla. Az utóbbtól féltek benneteket mégis a legjobban, mert ha oktalanul kívánjátok sanyargatni testeteket, az ellenkező végletbe estek, úgyhogy elakadtok az Úrnak az örök nyugalomra vivő útján. Vigyázz magadra, hogy lelki bágyadság vagy testi gyengeség el ne vegye testedtől a jócselekedet lehetőségét, lelkedtől a feszítőerőt, felebarátodtól a jó példát, Istentől a dicsőséget, és el ne hatalmasodjon benned mindaz a rossz, ami a mértéktelenségből származik. A testi vezeklés csak kevésbé hasznos, s a virrasztásban, böjtben és sírásban könnyen túl lehet lépni a helyes mértéket. Az erények viszont, az alázatosság és türelem, szelídség és engedelmesség, szeretet és szerénység sohasem növekedhetnek túlzott mértékben.”

Szász Jordán élete és munkássága világosan megmutatja, hogy ő lett az a kristályosodási pont, amelyre a fiatal rendnek az egyetemes kibontakozás akkori szakaszában szüksége volt. Az ő vezetése alatt nemcsak a rend külső szervezete haladt a kibontakozás felé, hanem belső fejlődése is hatalmasan előrelendült, s ez a prédikáló rendet a lelkipásztorkodás és a teológiai tudomány jelentős tényezőjévé tette az egész kereszténységben.

Tiszteletét 1826-ban hagyták jóvá.

LINDISFARNEI SZENT KÁLMÁN *bencés apát*

Február 15.

+Inishbofin, 676.

Kálmán a Skócia délnyugati partjánál fekvő Iona-sziget kolostorának szerzetese volt. 661-ig – amikor Finan utódja lett a northumbriai Lindisfarne kolostorának apátjaként – semmit sem tudunk róla.

Három évig tartó lindisfarnei kormányzásának idejét erősen megzavarták a királyi udvarban élő római és kelta papság közti súlyos viták.

Northumbria uralkodója ezekben az években Oswiu volt, aki testvérével, Szent Oszvalddal (604 körül–642) együtt fiatalemberként keresztelkedett meg, amikor Ionán élt száműzetésben. Arra nevelték, hogy az írországi kelta szerzetesség hagyományait kövesse. Hitvesét, Eanflaed királynét, Northumbria egy másik nemzetségéből való, korábbi királyának a lányát azonban Szent Paulinus püspök, Canterbury Szent Ágoston (lásd: A szentek élete, 233. o.) társainak egyike keresztelte meg; gyermekkorától kezdve arra nevelték Canterburyben, hogy a római papság szokásait kövesse. Az udvar két, egymással vitázó csoportja különböző módszereket alkalmazott a húsvét időpontjának kiszámításában; így egy alkalommal a királyné papjaival a virágvasárnapot, a király pedig papjaival már a húsvétot ünnepelte. Az volt a látszat, hogy más különbségek is vannak az egyházi fegyelem terén.

Úgy tűnt, hogy az ügyek heves összetűzésre vezetnek, amikor az ifjú Yorki Szent Wilfrid (634–709/10), aki több évig tanulmányozta Rómában és Lyonban a katolikus Egyház hagyományait és szokásait, visszatért Northumbriába. Oswiu király, hogy a rómaiak és a kelták közti viszályt megszüntesse,

felszólította mindkét pártot, hogy véleményüket fejtsék ki előtte és egy zsinat előtt, amelyet valószínűleg 664 őszén tartottak Whitbyben. Kálmán a keltákkal tartott. A római párt fő szószólója Wilfrid volt, aki oltalmazóra és pártfogóra talált Alchfrithben, Oswiu első házasságából való fiában, aki abban az időben a Northumbria déli részén lévő Deirában uralkodott.

Wilfrid érve úgy hangzott, hogy a kelta szokások ellentétben állnak a katolikus hagyománnyal; Kálmán viszont elődeire, Szent Kolumbára (lásd: 306. o.) és Szent Aidanra (lásd: 466. o.) hivatkozott, és azt állította, hogy hagyományukat János apostol alapozta meg Kisázsiaiban. Ez ellen Wilfrid azzal tiltakozott, hogy az általa követett hagyományokat és szokásokat Rómában tartják, ott pedig Szent Péter és Pál apostol tanított, szenvedett és talált végső nyugvóhelyre. Ezeket gyakorolják Afrikában, Ázsiában, Görögországban és Egyiptomban is, sőt minden helyen, ahol elterjedt Krisztus Egyháza. Az egyedüli nép, amely elzárkózott a világ többi részének hagyományától, a skótok (így hívták akkor az íreket) és a britek, és még ők is megoszlanak egymás között. Ezért – fejezte be Wilfrid Kálmán ellen fordulva – „világos, hogy ti sem János apostol példáját nem követitek, mint ahogy beképzelték magatoknak, sem Péter apostolét, akinek a hagyományát szándékosan mellőzitek”. Ez hatékony érvnek mutatkozott. Wilfrid ugyanis azt a következtetést vontta le, hogy Kálmán és követői minden bizonnyal vétkeznek, ha nemcsak az egyetemes Egyház hagyományait utasítják el hanem az Apostoli Székét is, amelyre Krisztus maga bízta rá Egyháza legfőbb tekintélyét, amikor Péternek adta a mennyország kulcsait.

Ebben a helyzetben avatkozott bele a vitába Oswiu király, és megkérdezte Kálmántól: elfogadja-e, hogy Krisztus valóban a Wilfrid által idézett szavakat mondta Péternek. Kálmán azt válaszolta, hogy azok valóban igazak, és nem tudja bebizonyítani, hogy Kolumbának is ilyenféle tekintélyt lehetne kölcsönözni. „Akkor hát – mondta a király – Péter a mennyország kapujának az őre, és nem mondhatok neki ellent. Rendelkezéseinek minden dologban legjobb tudásom szerint engedelmeskednem kell, máskülönben megtörténhet, hogy ha a mennyország kapujához érkezem, a kapus nem nyitja ki nekem.” A király döntését a zsinat elfogadta, Kálmán azonban nem tudott erőt venni magán, hogy engedelmeskedjék. Lindisfarne kelta szerzeteseivel és egy csoport hasonló érzelmű szerzetessel együtt hamarosan visszavonult Ionára, majd pedig az Ír-sziget nyugati partjánál fekvő Inishbofin szigetére. Inishbofinon azonban új viszály támadt az ír szerzetesek és az angolok között: az angolok ugyanis panaszkodtak, hogy az írek ide-oda vándorolnak, és nem veszik ki részüket a mezei munkából, csupán élvezni akarják a betakarított termést. Kálmán arra kényszerült, hogy a közösséget megossza, és angol tagjai számára új kolostort keressen a szárazföldön. A továbbiakban mindkét közösséget kormányozta egészen 676-ban bekövetkezett haláláig.

Szent Béda Venerabilis (lásd: A szentek élete, 212. o.) kevés rokonszenvet érzett a kelta szerzetesek helyi szokásai iránt, de a whitbyi zsinat lefolyásáról és Kálmán eltávozásáról csak jót tudott mondani: dicséri lelkipásztori buzgóságukat, a világtól elforduló lelkületüket és apostoli szegénységüket. Amikor Kálmán és szerzetesei elhagyták Lindisfarne-t, csak kevés épület volt ott, és nem volt más a tulajdonukban, csak néhány szarvasmarha. Egyikük sem akart elfogadni földet vagy más ajándékokat kolostorok építésére, kivéve, ha világi felsőbbtség kifejezetten megparancsolta nekik. A kolostoraikhoz áramló nép nem azért jött, hogy ételt és alamizsnát keressen, hanem hogy Isten igéjét hallgassa. Northumbria birodalmának valódi apostolai voltak, és tevékenységük ideje a Szigetország északi részében az Egyház aranykora volt.

Február 17.

A SZERVITA REND ALAPÍTÓI: SZENT BONFIGLIO, BONAGIUNTA, MANETTO, SOSTEGNO, AMADIO, UGUCCIONE, ALESSIO

Február 17.

Firenze városa, ahol ők heten éltek, az 1208–1220 közötti rövid békés időszak után ismét szüntelen háborúkba bonyolódott Píza, Sziéna és Pistoia ellen, ugyanakkor a császár és a pápa között

évszázadok óta húzódó harcokban is részt vett. A város két pártra szakadt: welfekre és ghibellinekre, akik egyik nap többé-kevésbé békeességben éltek, a másikon pedig engesztelhetetlen gyűlölettel támadtak egymásra. A hét alapító kereskedő volt, azaz a kereskedők céhébe tartozott. A céhnek saját törvényei és szabályai voltak, élénk kereskedelmi és üzleti kapcsolatot tartott fenn Kelet és Nyugat piacával, s a város konzulaira és sorsára nagy befolyással volt. A kereskedők nemcsak a város növekedő jólétéhez járultak hozzá jelentős mértékben, hanem új gondolatvilágnak, a fellendülő műveltségnek és vallásos gondolatoknak is hordozói voltak.

A „hetek” Franciaországban, Flandriában és számos itáliai városállamban tett gyakori utazásai alkalmával megfigyelhették egyrészt azokat a károkat, melyeket a vallási elvadulás okozott, másrészt a vallási élet új fölvirágzását is, különösen a laikusok körében, akik testvérületekbe tömörültek. Megéreztek valamit az általános nyugtalanságból, az akkori egyházi állapotok szülte ellenérzésekből, de minden dolog megújulásának várásából is, amelynek fő szószólója Joachim a Fiore (+ 1204) lett.

Egy közelebről meg nem határozható időben a „hetek” vezekelni kezdtek. Ilyen vezeklő csoportok a 12. század végén elsősorban Itáliában keletkeztek, különösen Firenzében. Mint a világban élő, a világtól azonban bensőleg elszakadt keresztények arra törekedtek, hogy vezeklésben és szegénységben a szegény és megfeszített Krisztus követésének éljenek.

Valószínűleg 1233-ra tehetjük első „megtérésüket”, vagyis felvételüket a bűnbánó testvérek („fratres de poenitentia”) közé. Ez az év – hála a dominikánus és franciskánus prédikátorok vallásos kezdeményezéseinek – Közép-Itália északi részében az Alleluja vagy másképp A nagy imádság éve lett. Az „Alapításlegenda” szerint ez az év számítja a szervita rend alapítási évének, bár a történészek ezt kétségbe vonják. Valószínűleg valamivel később szakítottak családi kötelezésekkel és vonultak vissza a város kapui előtt lévő Cafaggióba, hogy „nagyobb szabadságban élhessenek a szemlélődésnek” és amellet folytathassák az irgalmasság cselekedeteit felebarátaik javára.

Szó szerint és válogatás nélkül akarták követni az evangéliumot, mint Szent Ferenc. Miután rátaláltak a „drágagyöngyre”, az Apostolok Cselekedeteinek egyházát vették példaképül, s szegénységben és felebaráti szeretetben akartak élni.

Nemsokára azonban úgy látták, hogy Cafaggióban még túlságosan közel vannak a világhoz, így távolabb eső helyet kerestek. Körülbelül 1241-ben a Monte Senarióra vonultak vissza, mintegy 18 kilométernyire Firenzétől északra, hogy remeteéletet éljenek és tökéletesen nyitottak és készségesek legyenek Isten szolgálatára és indításaira.

Lehetséges, hogy Veronai Szent Péter, aki később a domonkos rend első vértanúja lett, ajánlotta nekik, hogy vegyék föl a Szűz Mária társasága, Szűz Mária szolgálói megnevezést (innen a szervita név). Firenzében 1245-től bizonyítható okmányszerűen e név. Szent Ágoston reguláit fogadták el, és fekete rendi ruhát választottak maguknak, amelyről föl lehetett ismerni őket.

A társulást a firenzei püspök, majd 1249-ben Capocci bíboros, Toscana pápai legátusa ismerte el és hagyta jóvá. A szervita rend 1255-ben nyerte el a végleges pápai jóváhagyást.

Miután a „hetek” közössége a pusztában bensőleg és külsőleg megszilárdult, életüket az ünnepélyes szegénységi fogadalomra alapozták. Ez véglegesen meghatározta törekvésüket, hogy a szegénység közösségében éljék az evangéliumi életet.

Közösségi életük középpontjában a „lectio divina” (lelkiolvasmány, elmélkedés), a mise, a zsolozsma és a szegények szolgálata állt.

Közösségi útjuk az evangélium szellemében és a szemlélődő élet (remeteség) klasszikus „regulája” szerint alakult: Isten keresése a világban a vezeklő élettel, elszakadás a világtól az evangéliumi szegénységgel, s a mind nagyobb magány vállalása mindaddig, amíg Isten hegyének „kopárságában” el nem érik az Úrral való egyesülést. Krisztus útját követték akkor is, amikor a „pusztaságból” visszatértek az emberi közösségbe; újból megtelepedtek Firenze kapui előtt.

Krisztus követését egyre erősebben összekötötték Anyjának követésével. Szűz Mária kifejezetten vagy hallgatólagosan mindig jelen volt a „hetek” minden cselekedetében és gondolatában. Máriával

való kapcsolatuk az „engedelmességből fakadó tettek, igaz szolgálatok és tiszteletmegnyilvánulások egész summájában” öltött konkrét formát. Minden liturgikus cselekmény, sőt a közösség minden cselekedete Ave Máriával vagy Salve Reginával – a kor vezeklő mozgalmainak nagyon kedvelt imádságával – kezdődött, és a szombat Isten Anyjának napja lett. Olyan mozzanatok ezek, amelyek annak a kornak egyéb rendalapításainál is megfigyelhetők.

Így a „hetek” ájtatossági magatartása, miközben minden tettüket „Isten nagyobb tiszteletének” szentelték és Krisztus „egészen különlegesen az Uruk” volt, egyre erősebben és világosabban máriás jellegű lett. Ezzel beálltak a máriás népi ájtatosság akkoriban már erős sodrába, így gazdagítva azt a lelki életet, amelynek végül is egyetlen középpontja és célja az Úr Jézus Krisztus.

A birtoklástól való tökéletes elszakadásuk az evangélium életerejéről és hatékonyságáról tanúskodott polgártársaiknak, különösen az előkelőknek és a gazdagoknak. Ezzel az Egyház megújulásához is hozzájárultak, hiszen a szó szerinti evangéliumi életet a hierarchia iránt tanúsított tökéletes engedelmességben, azaz az Egyház keretein belül éltek meg.

A hét alapító, akik közül három a hagyomány tanúsága szerint a rend általános vezetője volt, egyre inkább visszavonult a hallgatásba. Az új rendi család pedig növekedett és áldásosan munkálkodott.

Amikor a hét rendalapító kultuszát az Egyház jóváhagyta, a rendben az ünnepet a pápai jóváhagyás emléknapjára, február 11-re tették. A rendalapítókat 1888-ban avatták szentté, és a római naptárba is február 11-re jegyezték be ünnepüket. Mikor azonban 1907-ben bevezették erre a napra a Lourdes-i Szűzanya ünnepét, a rendalapítókat február 12-re tették át. 1969 óta február 17-én ünnepeljük őket, mert a hagyomány úgy tudja, hogy az egyik rendalapító, Falconieri Alessio ezen a napon halt meg.

A szervita rend hét alapítója alig kerül szemünk elé mint külön személyiség. „Szent csoportként” éltek, egyéni vonásaik nem ismertek.

Az új rend megerősödéséhez és elterjedéséhez nagyban hozzájárult egy egyházpolitikai mozzanat: 1250-ben Capocci kardinális kibocsátott egy dekrétumot, amely szerint a szerviták előjárói fölhatalmazást kaptak arra, hogy a kiközösített II. Frigyes császár párthíveit, ha felöltik a rendi ruhát, föloldhatják az őket is sújtó kiközösítés alól. Ezért sok német lovag belépett az új kolostori közösségbe, mivel nem volt más módjuk arra, hogy megtalálják az Egyházzal való kibékülést.

Kérünk, Urunk, áraszd lelkünkbe jóságosan a szent rendalapítók vallásos lelkületét, amellyel odaadóan tisztelték a Boldogságos Szűz Máriát, Fiadnak Édesanyját, és közelebb vitték hozzá a te népedet!

Február 20.

ROMANÇON SZENT BÉNILDE iskolatestvér

Február 20.

*Thuret, 1805. június 14. +Saugues, 1862. augusztus 13.

Bénilde testvér élete különösen nyilvánvaló példája az egyszerű, mindennapi kis kötelességek hűséges teljesítése által elért szentségnek. Világi neve Pierre Romançon volt. Egy Thuret nevű kis faluban született 1805. június 14-én. Földműves szülei szerény jólétben éltek. Falun töltött egyszerű és jámbor gyermekkoráról csaknem semmit sem tudunk. 1817-ben járult elsőáldozáshoz. Gyenge szervezete miatt nemigen lehetett alkalmas a mezei munkára.

A De la Salle Szent János (lásd: A szentek élete, 154. o.) által alapított Keresztény Iskolatestvérek éppen abban az időben nyitottak Auvergne-ben több iskolát, és új munkatársakat kerestek. Az ifjú Pierre meghallotta, és megvilágosodott számára, hogy ez a hivatása. Tizennégy éves volt akkor.

Miután tizenhat hónapot tanulással töltött a testvérek riomi iskolájában, 1820. február 10-én Clermont-ban belépett a noviciátusba. Úgy tűnik, gyenge testalkata miatt először visszautasították. A noviciátus akkoriban Clermont kapui előtt, Bien-Assis várában volt, ahol egykor Pascal is lakott. Bénilde testvér a Szentháromság ünnepén öltözött be. Jámbor és tanulékony novícius volt. Édesanyjának 1821-ben bekövetkezett halála fájdalmas csapást jelentett számára; apja ezután hiábavaló kísérletet tett, hogy hazavigye. 1821. december 20-án kezdte első szolgálatát Aurillac iskolájában. Szeptember 12-én visszatért Clermont-ba, hogy letegye első, három évre szóló fogadalmát.

1825 szeptemberében Moulins rendházában osztották be tanításra a Saint-Jacques iskolába. Ezt követő limoges-i tartózkodása után, amely 1827 májusától szeptemberig tartott, visszatért Moulins-be, és ott maradt 1829 márciusáig. Ezután ismét Limoges-ba küldték, s ott a felsőbb osztályban való tanítás mellett a ház szakácsa volt. 1831. szeptember 11-én Clermont-ban örökfogadalmat tett, s két évig ott tanított. 1839 szeptemberében Billomba ment. Ezen a helyen töltött további életéről is csak nagyon keveset tudunk, de valamennyi tanúja egyetért abban, hogy akkor már régen az erényesség mintaképének tekintették. 1841 szeptemberében jutott el végül arra a helyre, ahol azután haláláig maradt. Két másik testvérrel együtt Saugues-ba, Gévaudan vidékének szívébe küldték, hogy ott iskolát alapítsanak.

Ezt az alapítást, amelynek megvalósítása rendkívül kényes dolognak mutatkozott, hosszú és fáradságos tárgyalások előzték meg. A kezdet nagyon szegényes volt, de a tanulók számának gyors emelkedése a testvérek sikeres munkáját tanúsította. Négy vagy öt évig tartott itt Bénilde testvér rendszeres oktatást, és igen derék, bár nagyon szigorú tanítónak ismerték meg. Sok gondot okozott neki a nehezen kezelhető, faragatlan és képzetlen lakosság is, amely könnyen hajlott a heveségre. Bénilde testvér egészsége megromlott. Az iskola igazgatása mellett a tanításba csak néha tudott besegíteni; mindenekelőtt azoknak a fiatal testvéreknek a képzésével foglalkozott, akiket rábízta. Emellett a hitoktatás jelentős részét is magára vállalta, és nemcsak megbízható keresztényeket nevelt, hanem számos szerzetesi és papi hivatást is ébresztett; száznál több fiatalembert vezetett az iskolatestvérek közé.

Bénilde testvér élete Saugues-ban nagyjából békésen telt. 1852-ben azonban – teljesen akarata ellenére – egy kínos ügybe keveredett. A plébánia lelkipásztorát a városi közigazgatás megvádolta, hogy rosszul gazdálkodott az iskola fenntartása érdekében rábízott javakkal. Az igazgató testvérnek azonban sikerült megszabadulnia nehéz helyzetéből anélkül, hogy az ügyben részeseknek okot adott volna az elégedetlenségre. Mindamellettt úgy látszik, a plébános élénk ellenszenvvel viseltetett vele szemben, és Bénilde testvérnek ezért nagy türelemre volt szüksége. A dolgok azonban rendeződtek, és Bénilde testvér halála után a plébános nem mulasztotta el, hogy rendkívüli tapintatosságát ne dicsérje. Kapcsolatai a városi közigazgatással mindig kiválóak voltak, Saugues lakói pedig mélységesen tisztelték. Amit csodáltak benne, az a mindenkire sugárzó keresztény szeretet volt.

Egészsége mind erősebben hanyatlott, és Gévaudan zord telein egyre inkább szenvedett, mivel egy cseppet sem kímélte magát. Már 1845-től kezdve reumatikus fájdalmak kínozták, és többször kellett kezeltenie magát Bagnols-en-Lozcre-ben; az eredmény többnyire elmaradt. Túlhajszolt szervezete mindjobban kimerült, de Bénilde testvér mindvégig a helyén maradt. 1862 májusában gyorsan előrehaladó májrákot állapítottak meg nála. Hamarosan már az ágyát is képtelen volt elhagyni. Augusztus 13-án ellátták a haldoklók szentségével. Kevéssel utóbb halálküzdelem nélkül, hirtelen meghalt. Két nappal később temették Saugues temetőjében az egész környékről összesereglett embertömeg részvételével.

Az alázatos testvér nem vitt végbe rendkívüli dolgokat; amit azonban tett, szokatlanul tökéletes formában tette, szentségének kisugárzása pedig halála után is folytatódott. Már a temetése alkalmával történtek csodák. Sírja csakhamar zarándokhely lett. Boldoggá avatási eljárása 1895-ben kezdődött, de nagyon lassan haladt. 1948. április 4-én boldoggá, 1967. október 29-én szentté avatták.

SZENT SAHDOSZT (SZADOTH) püspök, vértanú

Február 20.

+Bet Lapat, 342.(?) február 20.

Már a II. Sapur király (309–379) alatti nagy perzsa keresztényüldözés kezdetén vértanúként halt meg a birodalom fővárosának, Szeleukia-Ktésziphonnak akkori püspöke, Simon Barszabbasz (lásd: 230. o.). Őt követte püspöki székén a legveszedelmesebb időkben Sahdoszt, aki Simont képviselte a niceai zsinaton (325). Csak rövid ideig vezethette a főváros egyházát, és már 342-ben vértanúhalált halt. Régi, egyszerűen megszerkesztett aktái hitelt érdemlőek.

Ezek szerint Sahdoszt püspök egy éjszaka különös álmodást látott: a földtől az égig érő ragyogó létra jelent meg előtte. Tetején állt előde, Simon Barszabbasz püspök sugárzó fényben, ő, Sahdoszt pedig a földön. Örvendezve kiáltott le hozzá Simon: „Gyere fel, Sahdoszt, gyere fel és ne félj! Én tegnap jöttem fel, te ma jössz.” Sahdoszt erre összehívta a papságot és a hívőket, elmondta nekik álmát, és közölte velük, hogy nemsokára elnyeri a vértanúság koronáját, és teljes bátorsággal beszélt hozzájuk. „Üldöztetésünk második évében – közlik tovább a szent aktái – a király (II. Sapur) Szeleukiában volt. Ekkor elfogták a dicső Sahdosztot, akinek a neve azt jelenti: a király barátja. Valóban teljes lelkéből és minden erejéből szerette a mennyei Királyt. Becsületes és tiszta volt, igaz és szent, a társához, a hősi bátorságú boldog Simonhoz hasonlított.

Vele együtt a városokból (Szeleukia-Ktésziphon), valamint a környék falvaiból és helységeiből összefogdostak 128 papot, diákonust, s hozzájuk tartozó hívő fiúkat és lányokat. Valamennyiüket láncra verték, és öt hónapig tartó súlyos, keserű fogságba zárták. Háromszor kérdezték meg, s gonosz kínzásokkal és kemény szavakkal próbálták rávenni őket, hogy imádják a Napot, s a király megbízásából ezeket mondták nekik: „Ha követitek parancsaimat, nem kell meghalnotok.” Boldog Sahdoszt válaszolt mindnyájuk nevében: „Ezt mondjátok annak, aki küldött titeket: Egy erőben, egy igazságon, egy akaraton vagyunk, és egy igazságban hirdetjük az egy Istent, s neki szolgálunk teljes lelkünkben. Az általa teremtett és alkotott napot azonban nem imádjuk; a szolgálatunkra nekünk adott tüzet nem tiszteljük; gonosz parancsodnak nem engedelmességek jó parancsunk megszegésével, s fenyegetéseid miatt nem leszünk hűtlenek a törvényünkhöz. Tiéd a kard, miénk a nyak; tiéd a halál, miénk az élet. Egy napig se késlekedj kivégzésünkkel; ne halogasd egy óráig se, hogy vérünket ontsad! Türelmed ugyanis azok vesztét okozhatja, akik engedik, hogy az befolyásolja őket.”

Ekkor mindnyájukat kivégzéshez vezették. Amikor a vesztőhelyre értek, így szóltak: „Áldott legyen az Isten, aki ezt a koronát adta nekünk, amelyre tekintettünk, és aki nem tart vissza minket óhajtott örökségünktől! Áldott legyen az ő Krisztusa, aki nem hagy minket ebben a világban, hanem meghívott és maga elé állított engesztelő áldozatunkkal.”

A dicsőítés nem szűnt meg, míg az utolsót is meg nem ölték közülük. A dicső vértanúkat február 20-án ölték meg. Sahdosztot láncra verve vitték Bet Lapatba. Ott lefejezték, és elnyerte koronáját Krisztusban, a reménységében.

Február 21.

DAMJÁNI SZENT PÉTER

Február 21.

*Ravenna, 1027. +Faenza, 1072. február 22.

Damjáni Péter sokgyermekes család utolsó gyermekeként született Ravennában. Szülei szegény napszámosok voltak, állandóan a nyomor ellen küzdöttek, s korán meg is haltak. A rendkívüli tehetségű Péter iskolai tanulmányait egyik bátyja segítette. Több városban tanult, többek között Faenzában és Pármában, ahol elsajátította a középkor „szabad művészeit”, köztük az írásbeli és szóbeli kifejezés tudományát.

Kevesen váltak ezzel a vitatkozás olyan mesterévé, mint ő. Nem messze attól a vidéktől, ahol ifjúságát töltötte, volt Fonte Avellana remetesége, ahol elevenen élt egy rendkívüli szent szelleme és emléke: Szent Romuáldé, aki a 10. században számos kolostorban fölszította a régi tüzet, kolostorokat és remeteségeket alapított, s lankadatlanul tanította, hogy nemcsak a kifogástalan erkölcsű élet, hanem az életszentség is lehetséges cél az ember számára.

Damjáni Péter mintegy 28 éves korában belépett Fonte Avellanába. Első írásműve Szent Romuáld életrajza volt. Maga is ebből merítette életének programját: a Romuáld által végbevitt tetteket utánozta, őt tekintette példának. A remeték előjárójukká választották, és több kolostor apátja arra kérte, hogy írásban vagy szóban adjon tanácsot és szilárd tanítást. Megszervezte Fonte Avellanát, szabályzatot fogalmazott. Akkoriban kezdett lelki könyveket is írni, miközben azokról se feledkezett meg, akik a kolostoron kívül éltek.

Abban az időben rövid időközönként követték egymást a pápák: amikor megválasztották őket, rendszerint már igen agg korbán jártak. Az erős tekintély hiánya kedvezett mindenféle visszásságnak. Damjáni Péter, mint az Egyház embere reagált ezekre: a nagyokhoz fordult, intette, szükség esetén korholta őket. A papság elé tárta, milyen súlyos véték a simónia, vagyis az egyházi hivatalok adása-vétele és a szentségek pénzért történő kiszolgáltatása; teljes szigorúsággal emlékeztetett a papi nőtlenség követelményeire.

Péter nem maradhatott állandóan remeteségében. Tizenöt évvel azután, hogy elrejtőzött, IX. István pápa 1057-ben kinevezte bíborossá, a Róma melletti Ostia püspökévé és grófjává. Ez arra kényszerítette Pétert, hogy az Örök Városba költözzék. Ott egy másik nagy férfiúval került kapcsolatba, akivel különböző zsinatokon már találkozott Rómában: Hildebrand szubdiákonussal, akinek akkoriban igen nagy befolyása volt, s később VII. Gergely néven pápa lett. Ez a két nagy reformer nem járt ugyan mindig ugyanazon az úton bizonyos gyakorlati problémák megoldásában, de összekötötte őket a közös meggyőződés, hogy az uralkodó visszás állapotokat csak az erkölcsök kitarató javításával és az egyházi intézmények megerősítésével lehet megszüntetni. Damjáni Péter azonban azon a véleményen volt, hogy hasznosabban tudna ilyen értelemben munkálkodni, ha remeteségben élhetne. Ezért mind Hildebrandhoz, mind a pápákhoz leveleket és beadványokat intézett, amelyekben kérte fölmentését hivatala alól. Ezt azonban nem kapta meg.

Így hát tovább végezte püspöki munkáját. 1059-ben részt vett egy római zsinaton. Utána Milánóba küldték, mert ott a papság és a nép között szakadás támadt, mivel egy csoport nem volt hajlandó a római zsinat határozatát végrehajtani. Lényegében akörül folyt a vita, hogy mi az értéke a simónia útján szerzett szenteléseknek. Ékesszólása és mérsékelt magatartása révén sikerült az ügyet elrendeznie.

II. Miklós halála után 1061-ben Cadalus néven ellenpápa lépett föl a törvényes pápával, II. Sándorral szemben. Damjáni Péter oly hévvel, olyan tüsszel és oly kemény szavakkal vetette magát a harcba, hogy az időnként még a szeretet határait is sérteni látszott. Kétségtelen, hogy korának szónoki gyakorlata megengedte, de szentünk vérmérséklete is magyarázza az ilyen kemény kirohanásait. A szándék azonban, amely vezette, minden kétségen felül magasztos volt.

Damjáni Péter a szeretetességen belül is folytatta reformáló tevékenységét. Védelmébe vette az önkéntes korbácsolást, ezt az ősi egyházi gyakorlatot, amelynek megengedhetősége mindig vitatott volt.

E harcok után Damjáni Péter végre megkapta az engedélyt, hogy ismét visszavonulhasson. Bíborossága csak néhány évig tartó közjáték lett. 1063-ban visszatért Fonte Avellanába; 1067-ben letette ostiai püspöki hivatalát is. De a következő időkben is nem egy megbízást kellett végrehajtania az Egyház szolgálatában: 1063-ban Clunybe küldték, hogy elsimítson egy viszályt a kolostor és a szomszédos püspök között; 1069-ben pápai legátusként szerepelt IV. Henrik császár mellett Frankfurtban; 1071-ben Montecassinón találjuk. Egyre inkább írni kezdett azon ügyek érdekében is, melyekért addig az élő szó hatalmával küzdött: az Egyház reformjáért, a lelkiélet fejlődéséért és a lelkek istenszeretetéért.

1072. február 22-én halt meg Faenzában, hazatérőben szülővárosából, Ravennából, ahol azért járt, hogy a várost Istennel és az Egyházzal kibékítse, miután a pápa felhatalmazásából föloldotta a kiközösítés alól.

Damjáni Péter egész élete ellentmondásosnak tűnő módon megoszlott a magány keresése és az Egyház nagy problémáiban való tevékeny részvétel között. Remetességében éppen annyit írt remeték és szerzetesek számára, mint pápáknak, püspököknek, papoknak és laikusoknak. Számos levelet, értekezést, prédikációt és költeményt hagyott ránk, amelyek kiérdemelték számára az egyháztanító címet. Az egységes alapgondolat, amely végigvonul minden megnyilatkozásán, az a meggyőződés: minél többet fáradozik egy keresztény önmaga megszentelődésén, annál inkább hozzájárul Krisztus egész Testének, azaz az Egyháznak épüléséhez. Az egyes keresztényeket úgy szemlélte, mint az egész egy tagját, mely részesül az egész életében, s tevékenysége és imája jelentős az egész számára. Minden hívő – amint megfogalmazta: „az Egyház kicsinyben” – képes arra, hogy magában megvalósítsa a Krisztus és az Egyház között fennálló kapcsolat teljességét, a szeretetnek azt a misztikus egységét, amely kibontakozik az egész életében Krisztust követő emberben. A remeteélet ennek a misztériumnak megnyilvánulása, eszköz ennek eléréséhez. Már itt a földön lehetővé teszi, hogy megvalósuljon a mennyei Jeruzsálem élete.

Ünnepét a római kalendáriumba 1823-ban vették föl, február 23-ra. 1969-ben Szent Polikárp ünnepe miatt áthelyezték február 21-re.

Az erőteljes nyelvezetű Damjáni Péter egyháztanító írásaiból árad az Egyház szentségéért lelkesedő, energikus, szinte zordon buzgóság illata. A tollából származó, élesen fogalmazott aforizmák, harcoss értekezések és bátor levelek elevenen szemünk elé állítják e nagy ember megragadó jellemét.

Komor színekkel festi korának állapotait: „Egyre mélyebben hempereg a romló világ a mocsárban. A szemérem kihalt, a becsületérzés kialudt, a vallás omladozik. Mindenki azt keresi, ami hasznos neki, a menny utáni vágyódás nélkül, kielégíthetetlenül hajszolják a földi dolgokat. Látjátok, hogy az egész világ hogyan rohan hanyatt-homlok a bűn síkos útján a szakadék felé; hogyan sokasodnak a bűntettek, ahogy a szakadék közeleg. Az egyházas lelkület kimúlt, a papoknak nem fogadnak szót. A lopás, rablás, hamis eskü, fajtalanokodás és szentségtörés mindennapos esemény. A legszörnyűbb tettektől sem riadnak vissza, és úgy látszik azért, mert itt vannak azok az utolsó idők, amelyekről az Apostol beszél.”

A lesüllyedt papságnak ezt veti a szemére: „Ó fájdalom! A papsággal már odáig fajultak a dolgok, hogy éppen azok vakítják el az embereket sötét, helytelen tanításukkal, akiknek világoskodniuk kellene a világ előtt! Régen elmúltak azok az idők, amikor a tiszteletreméltó fegyelmet, az illő komolyságot és a papi szellemiséget megtartották. Ma papi összejövetel alkalmával számtalan tréfát, könnyelmű szójátékot, profán fecsegést és a finom városi élet hízelkedő beszédeit lehet hallani, úgyhogy a papok inkább haszontalan frátereknek és bohócoknak tetszenek, mint az Egyház szolgálóinak és Jézus Krisztus fölkeletjeinek. Mi vagyunk az oka, hogy a papok iránti tisztelet kipusztul. Életünk, amelynek tükörnek kellene lennie a hívők előtt, rászolgál, hogy a kevés jó lélek sírjon fölötte. A püspököt nem a klerikusok sora követi, mint illene, hanem hadi tábor és parittyás zsoldosok serege. Naponta királyi lakomákat rendez. Amivel a szegényeket kellene táplálnia, azt bohócok kapják. Ahelyett, hogy a szegényeket megajándékozná, barátait tömi tele a püspöki asztalnál. A báránybőrt megvetik, hermelin, nyest és róka prémje kell nekik.”

A szerzetesek kapzsisága ellen így ír: „Pénzsóvárgás és szerzetesség nem fér össze. A kapzsi mehet és építhet templomot, hirdetheti buzgón az Isten igéjét, naponta bemutathatja a szent áldozatot és távol tarthatja magát a világ zűrzavarától: amíg a pénz szerelmét ki nem oltja magában, erényeinek minden virága száraz marad. Hagyjunk föl a világi pompa hajszolásával, az ékszerek és divatos ruhák halmozásával, vessünk véget az ételben és italban való tobzódásnak! Pénzünk hadd vándoroljon a szegények kezébe! Az legyen a mi kincsünk és nyereségünk, hogy lelkeket szerzünk.”

Bíborostársaihoz így kiált, önmagát sem kímélve: „Én, aki kénytelen vagyok most magamat azok közé számlálni, akik az egyházi hadsereg sátrait őrzik, felemelem nyers hangomat, hogy felriasszam magunkat az álomból; nem is annyira titeket, akik lelkiismeretesen vigyáztok másokra, hanem önmagamat, aki – ó szégyen – langyosan és lustán állok a csatamezőn. Gyakran úgy tanul az ember, hogy tanít. Saját szánk ösztönöz minket, hogy azt tegyük, amire másokat biztatunk. Látjátok, kedveseim, hogy a világ a rosszból a még rosszabba zuhan. Akik kereszténynek mondják magukat, csak látszatra azok. Mi, akik prédikációinkban az angyal feladatát vállaljuk magunkra, hirdessük az illet igéjét szóval és példával. A prédikált szó a nyelvből ered, erejét a prédikáló életmódjától kapja.”

Egy levélben így ír a római egyház kancellárjának: „Ha a Római Szék nem tér vissza a helyes állapotába, az egész világ megmarad a tévedésben. A régi Egyház lelkületéhez való visszatérés feltétlenül szükséges.”

II. Kelemen pápa előtt intő beszédet tartott: „Mit ér, ha azt mondjuk, hogy az Apostoli Széket visszavezettük a sötétségből a világosságra, és közben ugyanabban a sötétségben járunk? Mit használ, ha bőséges eledelünk van elzárva, és közben éhenhalunk? Mit ér, ha éles kard függ az övünkön, de nem húzzuk ki a rohamozó sorok előtt? A mindenható Isten téged állított maga helyett oda, hogy eledelt ossz a népnek. Tebened adott fegyvert Egyházának az ellenség támadásai ellen. Tőled vártuk, hogy Izrael szabadítója légy! Ezért, Szentatya, törekedj arra, hogy az elvetett és eltiport igazságosságot újra fölemeld!”

Kérünk, mindenható Istenünk, engedd, hogy Damjáni Szent Péter püspököd tanítását és példáját követve semmit se tartsunk előbbrevalónak Krisztusnál, és mindenkor Egyházad szolgálatára törekedve az örök világosság örömeibe eljuthassunk!

Február 22.

CORTONAI SZENT MARGIT ferences nővér

Február 22.

*Laviano,1247. +Cortona, 1297. február 22.

Margitba jámbor anyja beléplántálta az imádság iránti nagy szeretetet, de amikor hétéves lett, ez a fejlődés hirtelen megtört. Édesanyja meghalt, s két év múlva apja elvett egy másik nőt, aki azonban nem lett a gyermek második anyja. Ahogy fejlődött Margit, egyre jobban kibontakozott a szépsége, de annál nagobbakká váltak a feszültségei; a biztonság, az elismerés és a szeretet utáni éhsége nem csillapodott. Megnyílt hát annak a szeretetnek, amelyet más helyen talált: tizenhét évesen elhagyta a szülői házat, és egy montepulcianói nemes kedvese lett. A szegény parasztlány drága ruhákba öltözött, haját aranyláncokkal díszítette, lovon vagy díshintón járt. Látványosan büszkélkedett kedvese gazdagságával.

A pompázatos feltűnősködés mellett azonban megmutatkozott már valami más is, amit lelkivezetője feljegyzéseiből ismerünk. „Emlékezz vissza – mondta neki később Krisztus –, hogy én magam is a tanítód és vezetőd voltam, s valódi részvétet csepegtettem beléd a szegények és szomorkodók iránt, amikor még a világ tetszését kerested, s a sötétség, vétek és bűn életét élted.”

Kilenc év telt el. A fiatal lányból érett nő lett, amikor, 1273-ban megtörtént a fordulat. Az év kezdetén a férfi egy reggel elhagyta a házat, csupán a kutyája kísérte. Két nap múlva a kutya ura nélkül jött vissza. Nyugtalan vonításával Margitot Petrignano erdőségsébe vezette, ahol rátalált kedvese szúrásokkal átvert holttestére. Hogy mi játszódott le ebben a pillanatban Margitban, arról nem szól a krónika, de csakhamar megmutatkozott, hogy nemcsak egy világ dőlt össze számára, de új életre is felszabadult.

Vissza akart térni apjához. Gyászöltözetben, a bánattól megtörve kopogtatott a szülői ház ajtaján, mostohaanyja hatására azonban apja ajtót mutatott neki és gyermekének.

Életének ebben a kritikus pillanatában meghallotta Krisztus hangját. Egy volt a célja: a vezeklés. Az utat Szent Ferenc fiai mutatták meg neki. Kimerülten ért a cellei ferences kolostor kapujához és vezeklőruhát kért. A bánat nem pusztította el arca szépségét. Jóságosan, de mégis elutasítóan válaszolt neki a kolostor gvardiánja: „Lányom, nagyon fiatal és túl szép vagy.” Giunta Bevegnati testvér azonban jámbor asszonyok közbenjárására és provinciális parancsára átvette Margit lelki vezetését. Nem bízott túlságosan a huszonhat éves nő állhatatosságában. Attól tartott, hogy szépsége ismét a régi útra viszi, ha beleun a vezeklésbe. Margitnak évekig kellett várakoznia, míg 1276-ban felvehette a vezeklőruhát, a ferences harmadrend öltözetét.

Szépsége sodorta a bűnös élet útjára, szépsége lett annak akadály, hogy a vágyott vezeklőruhát hordhassa. De most szeretni tudók könnyörtelen következetességével kezdte el Margit a szépsége elleni harcot: lenyírta a haját, az arcát korommal kente be, lomposan öltözött, böjtölt, piszkos munkákat végzett a betegek és öregek szolgálatában. Odavetette a testének: „Legyőztél, de most én győzlek le.” Szépsége azonban ellenállt minden támadásnak. Késsel akarta hát az arcát elcsúfítani. Giunta testvérnek egész tekintélyét be kellett vetnie, hogy megakadályozza ebben a tettében.

Egy napon Margit arra kérte Krisztust, hogy nevezze a leányának. Félelmetes komolysággal jutott el hozzá az Úr hangja: „Most még nem nevezlek a lányomnak, mert a bűn leánya vagy.” Isten rányitotta a szemét életének hibáira és bűneire. Megérintette az isteni tisztaság kérlelhetetlen fény sugara. Margit magába fogadta ezt a fényt, hogy azután majd a bűnbánat szentségében megnyíljon Isten kegyelme számára. Amikor a következő reggel a szentáldozáshoz járult, meghallotta Krisztus hangját: „Leányom.” Ennek a szónak a boldogságtól áthatva újból és újból ezt rebegette: „A leánya vagyok. Ő mondta. Ó, Istenem végtelen édessége! Ó, régen vágyott szó, amelyért olyan állhatatosan könnyörögtem! Az a szó, amelynek édessége felülmúl minden édességet! Az öröm óceánja! Leányom! Az én Istenem mondta! Leányom! Jézus nevez így engem!”

Az öröm óceánja! Milyen volt ez az óceán Margit életében? Margit átélte és látta a bűn rettenetességét. Számára csak akkor lehet valódi az öröm, ha Krisztussal, szerelmével együtt hordozza a bűntéher keresztjét. Ez a kereszt nem valami romantikus, hanem nagyonis könnyörtelen valóság az életében. Hallotta Krisztus hangját: „Szeretnél becézett gyermekem lenni, ám a keserűség gyermeke leszel.” Margit örömét a szenvedés és a keserűség sem tudta eloltani, mert a kegyelem növekedésével növekedett ereje is a kereszt számára.

Könnyörtelenül vívta a teste, bűnének eszköze elleni harcát. A 13. század emberei másként viszonyultak az önként vállalt kereszthez, mint mi. Csakhamar meglátták Margitban a szentet. Ijesztő felismerés volt ez Margit számára! Úgy érezte, ha így félreismerték, akkor ki kell kiabálnia a bűneit. Az éjszaka csendjében kiáltásával felverte az alvókat, és megvallotta nekik ifjúsága bűneit, de éppen az ellenkezőjét érte el vele. Elrejtőzött hát egy félreeső cella magányosságában, elrejtette a könnyeit, hogy senki se láthassa többé fájdalmát. Ez azonban nem felelt meg Krisztus akaratának. „Egykor könnyeiddel nyilvánítottad ki a fájdalmat, amelyet az én szenvedésem láttán éreztél. Most hallgatásra késztesz a fecsegéstől való aggodás, az a félelem, hogy azt gondolják: hiú dicsőséget keresel. Kelj fel és sírj a lábamnál! Fájdalmadat ne tartsd vissza, ne is rejsd el!”

Kilenc évig élt Margit a bűnben. Ez az idő mély nyomokat hagyott a lelkében, s újból és újból fájdalmasan figyelt fel rájuk. Valóban megbocsátotta-e Isten a bűneit? Nem csinált-e mindent rosszul? Ekkor érte el a sátán kísértése: „Tudd meg: Isten sohasem bocsátja meg a bűneidet, hiába kéred szüntelenül, mert önsanyargatásoddal a halálra adtad magadat.” Hallotta azonban Margit Krisztus szavát is: „Leányom.” Tapasztalta szeretetének vigasztalásait. De a sátán kísértő hangja gúnyos nevetéssel vetette ellene: „Nem Krisztus, nem is valami angyal nyújtotta neked azt a vigasztalást, amelyet Krisztusnak tulajdonítasz, hanem én voltam az.”

Lelki fejlődésének egy nyugodt szakaszában bizonyára könnyen lepergett volna Margitról az ilyen szó. Most úgy tűnt neki, mintha minden összeesküdött volna ellene. Rágalmakat szórtak rá, a lelkivezetője bizalmatlan lett vele szemben, majd hét évre Sziénába helyezték át. Krisztus elfordult tőle? Sötétségében mégis eljutott hozzá a szava: „Veled leszek, és mégsem leszek veled. A kegyelmembe

öltöztetlek, de úgy véled: kivetköztél belőle, mert bár teljesen nálad maradok, nem leszel képes felismerni engem.” Mire képes az ilyen szó, ha áthatolhatatlan sötétség burkolja be az embert: „Talán elfordul tőlem? Talán bűneim nagysága ragadta el mellőlem végül is?”

Margit életének utolsó éveit rejtve maradnak számunkra.

1297. február 22-én halt meg ötvenéves korában. XIII. Benedek 1728 pünkösdjén felvette a szentek sorába.

Február 23.

SZENT POLIKÁRP

Február 23.

*69 előtt +Szmirna, 155. február 23.

Polikárpnak, a szmirnai püspöknek erőteljes, ugyanakkor szeretetreméltó egyénisége megéreztetni velünk, hogy micsoda szellemi ösztönzések indulnak ki egy, az életet a maga realitásaiban maradéktalanul megélt személyiségből. Antiochiai Szent Ignác írta búcsúlevelében Polikárpnak: „Boldognak tartom magam, hogy láthattam tiszta arcodat; bárcsak tovább örvendhetnék neki Istenben.” Dicséri Polikárpot azért, mert lelkülete Istenben vert erős gyökeret, és biztosítja, hogy korának úgy kell ő, mint viharvert hajósnak a kikötő.

E szavak igen találóak. Polikárp a maga egyenességével közvetlen hatást gyakorolt korának embereire. Nemcsak tanításával, hanem még inkább tevékenységével, életével és halálával az Egyház igazi pásztorának bizonyult.

Polikárp ifjú korában hallgatója és tanítványa volt János apostolnak és nyilván más apostoloknak is; tanításukat szóban és írásban hamisítatlanul továbbadta. Sőt egy korai hagyomány szerint Polikárpot „az apostolok” tették Szmirna püspökévé. Ireneus, aki Polikárpot még személyesen ismerte, biztosan állítja, hogy ennek az igazán apostoli püspöknek az ígéhirdetése teljesen egybehangzott azzal, amit ő Jézus szemtanútól és tanítványaitól hallott. Ezek szerint Polikárp egyik jelentős megalapozója volt az őskeresztény hagyománynak. „Tanításával egyetértének az összes asiai (kisázsiai) egyházak.”

Szent Ignác leveleiből tudjuk, hogy a szmirnai püspököt nemcsak a nem keresztény polgártársai részéről érték támadások, hanem saját egyházközségében is küzdelmei voltak. Mint a kor más kisázsiai egyházközségeiben, neki is súlyos problémái voltak egy csoporttal, mely nem értett egyet azzal, hogy az egyházi élet egyre inkább a püspök körül kristályosodott ki. Kezdetben ugyanis az egyházi szolgálat megoszlott: a püspök volt a közösség hivatalos „felügyelője” (episzkoposz) és vezetője, a „próféták és tanítók” pedig az istentiszteletnek és tanításnak éltek. Lassanként azonban a próféta szerepének torzulásai következtében egyre inkább a rend és törvényesség egyházi elve lépett előtérbe. Ez a fejlődés a püspök vezető állását eredményezte.

Ennek a történelmileg szükségszerű fejlődésnek ellenzői vonakodtak részt venni a püspök vezette istentiszteleteken, és külön liturgiát tartottak maguknak. De az ígéhirdetésben is eltértek az apostoli tanítástól. Polikárp egész életén át fáradozott azon, hogy megtérítse ezeket a szakadókat, és mindent megtett, hogy egyházközségét külsőleg és belsőleg egységesítse. A zűrzavaros viszonyok között is szakadatlan türelmével és szeretetével kiérdemelte az igaz hívők egyre növekvő ragaszkodását és tiszteletét. Ahol azonban szükséges volt, példás energiával és határozottsággal lépett föl. Így a gnosztikus Markiont, aki megkísérelte, hogy megszerezze jóváhagyását, kemény szavakkal róttá meg. Komoly intő levelet írt a szomszédos egyházközségeknek is, amelyek ugyanazokkal a nehézségekkel küzdöttek, mint a szmirnaiak. Sajnos, ez a levél nem maradt ránk.

Ma Polikárpnak csak a filippi egyházközségnek írt levele van a kezünkben. A filippiek hittani eligazítást kértek tőle, és azt, hogy küldje meg nekik Ignác leveleit. Levelében fölszólította a filippieket, hogy vállalják a „kereszt vértanúságát”. Itt esik szó először a keresztény irodalomban a „vértanúságról”, méghozzá egy püspök szájából, aki maga is a Megfeszített vértanúja lett.

Előbb azonban Polikárpnak az egész Egyház történetére kiható feladatot kellett teljesítenie. A 2. század közepe táján Rómába utazott, hogy Anikétosz pápával a keresztény gyakorlat kérdéseiről tárgyaljon, nevezetesen a húsvét ünneplésének időpontjáról. Polikárp más kisázsiai egyházközségekkel együtt kitartott annál a Szent Jánostól eredő hagyománynál, hogy húsvét napját Nizsan hónap 14. napján kell ünnepelni, míg a rómaiak Szent Péterre visszamenő hagyomány szerint a rá következő vasárnapon ünnepelték. Bár ebben a pontban nem tudtak egyezsége jutni, mindketten „közösségben maradtak”. Anikétosz tiszteletből megengedte Polikárpnak, hogy a templomban (nyilván húsvéti) Eucharisztia-ünnepet tartson, és békében váltak el egymástól. Milyen testvéri megértés a különféle hagyományok elismerése mellett!

Nem sokkal hazatérése után Polikárpot letartóztatták. Az alkalmat az adta, hogy egy bizonyos Fülöp, aki tagja volt Asia tartományi gyűlésének, ünnepi játékokat rendezett állatviadalokkal és egyéb látványosságokkal. Polikárpot a zsúfolt színházban vonták felelősségre keresztény hitvallása miatt. A jelenlevő prokonzul rá akarta venni az ősz püspököt, hogy tagadja meg Krisztust. Polikárp egy jó állapotban ránc maradt tudósítás szerint erre így válaszolt: „Nyolcvanhat éve szolgálom Őt, és sohasem bántott meg. Hogy mondhatnék átkot Királyomra és Üdvözítőmre?”

Polikárp elszenvetve a vértanúhalált, mely mintegy „pecsétje volt és véget vetett” az őt ért üldözéseknek. Tanúságtétele nem maradt hatás nélkül. Halálával sokkal inkább atyja lett azoknak, akik tanúságát elfogadták, mint életével. Nagyságának alapja az volt, hogy példamutatóan ragaszkodott Krisztushoz. A halál színe előtt Jézus Krisztus imádkozta Polikárpban és Polikárp által azt a megragadó hálaadást, amely Isten hű szolgájának életáldozatát mintegy konszekrálta. Az Istennel eltelt püspök utolsó imádsága így hangzott: Mindenható Úristen, Atyja szeretett és áldott Fiának, Jézus Krisztusnak, aki által ismerünk téged, az angyaloknak, hatalmasságoknak, az egész teremtésnek és a belőled élő igazak nemzetségének Istene! Magasztallak téged, amiért méltónak találtál erre a napra és erre az órára, hogy a vértanúk seregében részem legyen Krisztusod kelyhében a test és a lélek örök életre szóló föltámadására a Szentlélek romolhatatlanságában. Fogadj el ma engem köztük mint igaz és kedves áldozatot, amint előkészítetted, megjövendőlted és most teljesítetted, te, igaz Isten, aki nem ismeresz hazugságot. Ezért és mindenért dicsérlek, dicsőítlek és magasztallak örök mennyei főpapod, Jézus Krisztus, a te Fiad által. Általa és vele a Szentlélekben tiéd a dicsőség világossága most és az eljövendő örökkévalóságban. Amen.

Keleten már a 4. században február 23-án ünnepelték. Róma a 13. században tette át az ünnepet január 26-ra, amely napon addig Niceai Szent Polikárp temetéséről emlékeztek meg. 1969-ben halála napjára, február 23-ra került ünnepe a római naptárban is.

Szent Polikárp életéről a szmirnai egyház részletes levele tájékoztat minket. A kisázsiai testvéregyházaknak írták, és részletesen elbeszéli benne vértanúhalálának körülményeit.

Mivel a püspök tudta, hogy veszélyben forog, nem sokkal elfogatása előtt visszavonult egy kis vidéki birtokra, ahol az éjjelt és a nappalt imában töltötte. Amikor a poroszlók egy rabszolga árulása folytán végül rátaláltak, nem akart elmenekülni. Így szólt: „Legyen meg az Isten akarata!” Az érte küldött lovasokat szeretetreméltó házigazdaként fogadta, és „enni, inni adatott nekik, amennyit csak akartak”. Eközben a szent püspök közel két órán keresztül kiterjesztett karokkal imádkozott „minden emberért, akivel valaha is dolga volt, kicsinyekért és nagyokért, előkelőkért és egyszerűekért, sőt a földkerekségen lévő egész katolikus Egyházért”. Az őrség tagjai restellvén, hogy ilyen tiszteletre méltó idős embert kell elővezetniük, megengedték, hogy számárháton tegye meg a városig az utat. Útközben Heródes rendőrfőnök és annak atyja, Niketész a kocsijába vette, és megkísérelte hittagadásra bírni. Mivel ez nem sikerült nekik, végül ismét kilökték kocsijukból.

A stadionban hangos üvöltéssel fogadta a nézők tömege. Staius Quadratus prokonzul vezette a kihallgatást, és megkísérelte Polikárpot eltántorítani a kereszténységtől. „Gondolj idős korodra – biztatta – térj magadba! Kiáltsd: Vesszenek az ateisták!” (Így hívták akkoriban a keresztényeket.) Az agg püspök elismételte ugyan utána ezeket a szavakat, de közben jobbát sóhajtva a tomboló tömeg

felé emelte. Mivel a prokonzul további igyekezete is hiábavalónak bizonyult, egyre inkább kijött a sodrából, és egy hírnökkel kikiáltatta: „Polikárp beismerte, hogy keresztény.” Akkor fölkiáltott a stadionban lévő tömeg: „Ő egész Asia tartomány tanítója! Ő a keresztények atyja, isteneink megvetője! Mindenkit rávesz, hogy ne áldozzon többé nekik, és ne imádja őket többé!” – És követelték, hogy a játékok vezetője bocsássa Polikárra az oroszlanokat. Amikor az kijelentette, hogy a műsor szerint már vége a játékoknak, azt kívánták, hogy elevenen égessék el Polikárpot.

Sietve fát és rőzsét hordtak össze a szomszédos műhelyekből és fürdőkből. Polikárp maga vetette le ruháit és húzta le saruit. Amikor egy cölöphöz akarták szögezni, ezt kérte: „Hagyjatok úgy, ahogy vagyok! Aki erőt ad nekem, hogy a tüzet elviseljem, erőt ad arra is, hogy erős szögeitek nélkül is bátran kitartsak a máglyán!” Így csak megkötözték. Amint a tudósító följegyezte: „Hátrakötött kezeivel Polikárp hasonlított a nagy nyájból kiválasztott koshoz, amelyet fölkészítettek, hogy szepültelen égőáldozat legyen Isten előtt”, vagyis hasonló lett Krisztushoz, Isten Bárányához, akit megöltek a világ bűneiért. Polikárp pedig az égre emelte szemét, és halotti imát mondott.

Amikor meggyújtották a máglyát, a lángok, mint egy hajó vitorlái, körülölelték Polikárp testét, anélkül, hogy hozzáértek volna. Végül egy hóhért küldtek oda, és az tört döfött a mellébe. Azután elégették a holttestet félelmükben, hogy a keresztények majd „elhagyják a Megfeszítettet, és őt, Polikárpot imádják!” A keresztények pedig összegyűjtötték csontjait, hogy méltó helyen eltemessék, és évenként megünnepeljék vértanúságának emlékezetét.

Mindenek Teremtője, Istenünk, aki Szent Polikárp püspököt vértanúid sorába emelted, közbenjárására engedd, hogy mi is igyunk Krisztus kelyhéből, és így boldog örök életre támadhassunk föl!

Február 24.

SZENT MÁTYÁS APOSTOL

Február 24.

Ünnepe: a világegyházban május 14., a magyar naptárban február 24.

Ha a tizenkét tanítványról beszélünk, akik nyilvános működésének éveiben a legközelebb álltak Jézushoz, nem lehet szó nélkül elmenni az áruló Júdás mellett, kinek személye a keresztény gondolkodás és teológia számára minden időben nehezen föloldható botrány volt. Bár egyfajta üdvösségtörténeti beállítottságú teológia szerint Júdás nem tett semmi mást, csak amit az isteni megváltó szándék megengedett, a keresztény hagyomány gonosz és kétségbeesett véget tulajdonított neki. Máté evangéliuma szerint (27,5) fölakasztotta magát. Az Apostolok Cselekedetei szerint Péter ezt mondta: „amikor lezuhant, kettérepedt, és kifordultak a belei” (1,18). Dante a Caesar-gyilkos Brutusszal és Cassiusszal együtt a pokol legmélyére helyezte, az ördög három szájának egyikébe (Pokol 34,55 sk.).

Jézus árulójának lehetséges indítékai felől a hittudósok és a történészek különféle elméleteket állítottak föl. Csalódott talán Júdás a Jézushoz fűzött messiási reményeiben? Vagy talán amiről a negyedik evangélium szerzője beszél, egyszerű pénzvágy vitte rá a borzalmas tetre? (Jn 12,6; vö. Mt 26,14) A források semmiféle felvilágosítással nem szolgálnak efelől. Éppen ezért Júdás egyszerű elítélése, amely az áruló őstípusává teszi őt, s az árulás bűnének minden súlyát egyedül rá helyezi, éppen olyan tévesnek látszik, mint az a kísérlet, amely hibáját túlzott dramatizálással érthetővé és menthetővé akarja tenni.

Iskarióti Júdásról szólni kellett, ha Szent Mátyásról akarunk beszélni. A jeruzsálemi kicsiny közösség Jézus feltámadása után, még pünkösöd előtt Júdás helyett egy másik apostolt akart választani egyfajta istenítélettel (ApCsel 1,15--26). Lukács ránk hagyományozta Péter beszédét, melyben így érvelt: „Kell tehát, hogy azok közül, akik mindig velünk tartottak, amikor a mi Urunk, Jézus közöttünk járt- kelt,

kezdve János keresztségétől egészen mennybevétele napjáig, valaki velünk együtt tanúskodjék feltámadásáról”. Két jelöltet állítottak, akik megfeleltek ennek a feltételnek: Barnabást és Mátyást. A sors Mátyásra esett, és őt sorolták az apostolok közé.

Mátyás további sorsa ismeretlen előttünk. Az apokrif András és Mátyás cselekedetei állítása szerint a missziós területek elosztása alkalmával „az emberevők országa” jutott neki. Ott Mátyást megvakították, s börtönbe vetették, de Isten visszaadta látását és András csodálatos módon kiszabadította. A vértanúhalált állítólag lefejezés útján szenvedte el. Emiatt bárdal szokták ábrázolni, és a keresztény mészárosok és ácsok őt választották védőszentjükül.

Ereklyéit Ilona császárné a 4. században Trierbe vitette. Még ma is tiszteletben részesítik ott a Szent Mátyás apátság bazilikájában. A tizenkettedik apostol, Mátyás sírja őrzésének dicsőségét azonban magának igényli a római S. Maria Maggiore-bazilika és a padovai S. Giustina is. Rómában a 11. századtól február 24-én ünnepelték Mátyást, mert a Jeromos-féle martirológium ezen a napon emlékezik meg róla. Mivel ez a böjti időbe esik, 1969-ben áttették május 14-re.

Szent Mátyásról az említett forrásokon kívül csak a legenda rajzol eleven képet. Ott olvassuk:

Amikor Júdea-szerte prédikált, a vakokat látókká, a leprásokat tisztává tette és kiűzte az ördögöket; a bénáknak visszaadta a járásukat, a süketeknek a hallásukat, a holtaknak az életüket. Amikor sok csodájáért bevádolták, ezt mondta a főpapnak: „A »gaztettekről«, amelyekkel vádoltok, nem sokat tudok mondani, mert kereszténynek lenni nem gaztett, hanem a legnagyobb dicsőség!” Ketten tanúskodtak hamisan ellene, és megkövezésre ítélték. Csak azt kérte, hogy a köveket temessék el vele együtt. Kitért karokkal adta vissza lelkét az égnek: Mátyás, aki a törvény alapos ismerője, tiszta szívű, bölcs szellemű, a Szentírás kifejtésében éles elméjű, a tanácsadásban megfontolt, az igehirdetésben bátor volt, ily módon egyesült Urával.

Istenünk, ki Szent Mátyást arra választottad, hogy tagja legyen az apostolok kollégiumának, kérünk, közbenjárására add meg, hogy akiket atyai szeretetedben gyermekeiddé fogadtál, azok egykor választottaid sorában is ott lehessenek!

SZENT MONTANUS, LUCIUS és TÁRSAIK, vértanúk

Február 24.

+Karthágó, 260. május 23. és 25.

Éppúgy, mint Szent Marián és Jakab (lásd: 246. o.), ők is a karthágói papsághoz tartoztak. Diákonusként tevékenykedtek Karthágó szűkebb körzetében, s elnyerték az ottani keresztények szeretetét és bizalmát. Legszebb és tiszteletre legmértöbb feladataik közé tartozott az oltárszolgálat. Szent Ciprián (lásd: A szentek élete, 524. o.) püspök különösképpen a diákonusaira bízta a Szent Vér kiszolgáltatását a hívők számára. Ezek a klerikusok közreműködtek a kereszteléskor, és feladatuk volt, hogy gondoskodjanak a közösség szeretetének helyes fegyelméről és rendjéről.

Ciprián megengedte, hogy klerikusai teljesen önállóan működjének, de ügyelt arra, hogy mintaszerű életet éljenek. Amikor Cipriánt 258 őszén vértanúhalála elragadta a közösségétől, Montanus, Lucius és a legtöbb diákonus még nagyobb buzgalommal teljesítette feladatát. Ez nem tarthatott sokáig, mert ők is áldozatul estek Valerianus (253–269) császár ediktumának, amely elrendelte minden klerikus kivégzését.

Sok keresztény elfogására szolgáltatott alkalmat a karthágói felkelés, amely Galerius Maximus prokonzul ellen irányult. Általános volt az elkeseredés ennek a zsarnoknak a kemény uralma ellen, de a prokonzul a keresztények üldözéséhez fogott. Ez oda vezetett, hogy őrizetbe vették Montanus, Lucius, Julianus, Victoricus és Flavianus diákonusokat néhány világgival együtt, akik éppen velük voltak a házukban. A börtönben összetalálkoztak a letartóztatottak Victor pappal és egy Quartillosa nevű nővel.

A letartóztatottak ellen a bűnvádi eljárás hónapokig elhúzódott. Galerius Maximus időközben meghalt, és az egykori prokurátor, Szolón láthatóan nem siettetett a keresztények elleni per lebonyolítását. Hetek vagy hónapok múlva vezették eléje első ízben a foglyokat, de csakhamar visszaküldte őket a börtönbe. A szenvedés hosszú és kemény idejét kellett kiállniuk egy sötét, teljesen elhanyagolt zárákban, elegendő táplálék nélkül. Az elfogott világiak – Primolus, Donatianus és valószínűleg Renus is – meghaltak a börtönben a mértéktelen nélkülözések és szenvedések következtében. Donatianus, aki letartóztatásakor még katechumen volt, röviddel a halála előtt, a fogságban keresztelkedett meg.

Csak az új prokonzul hivatalba lépése után, 259 tavaszán kezdték meg újra az eljárást a letartóztatott keresztények ellen. Flavianus diákonus azután levélbeli értesítést küldött a közösségnek a perről és a vértanúk élményeiről.

„Teljesítenünk kell a feladatunkat irántatok, nagyon szeretett testvérek – kezdi Flavianus a levelét –, azt mondtátok ugyanis, hogy Isten szolgáinak és Krisztus felszenteltjeinek nincs más tennivalójuk, mint hogy testvéreik nagy csapatára gondoljanak. Megfontoltuk ezt, s a szeretet és kötelességtudat készlet minket erre a levélre...”

Flavianus „Isten szolgái”-nak és „Krisztus felszenteltjei”-nek nevezi magát és a többi diákonust is. Akit a püspök kézzel való érintéssel diákonussá, vagyis „szolgává” és „szolgálattevővé” szentelt, az egész különleges módon Jézusnak, Isten Izajás próféta által megígért szolgájának képmásává lett.

Miként Jézus a saját szavai szerint „nem azért jött, hogy szolgáljanak neki, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért” (Mk 10, 45; Mt 20, 28), úgy kell a diákonusnak is mindhalálig hűségesen feláldoznia az életét sokak szolgálatában.

Flavianus arról tudósít, hogy az időközben meghalt prokonzul tüstént a letartóztatásuk után elevenen akarta őket elégettetni, de az Úr „megmentette szolgálait a tűzhaláltól”; a már meggyújtott máglyát ugyanis váratlan esővel eloltotta. A vértanúk annak jelét látták ebben, hogy minden szorongatás és megpróbáltatás ellenére teljesen elrejtőzhetnek Isten kezében.

Az új prokonzulnál lefolytatott első kihallgatásról Flavianus nem mond közelebbit. Eredménytelenül folyt le, és a foglyoknak vissza kellett térniük a börtönbe, ahol „éhséggel és szomjúsággal akarták őket megtörni.”

Az ínség próbatételének idejében Victor presbiter egy napon álmában az Urat látta, amint vigasztalóan szólt hozzá: „Még egy keveset szenvednetek kell. Valami még hátravan. Legyetek bátrak! Veletek vagyok!” Ezután hozzáfűzte: „Mondd meg nekik (a fogolytársaknak): dicsőséges koszorút nyertek majd”. Ilyen és hasonló álmoképekből merítették új erőt. Egy napon, amikor már több mint negyvennyolc óra óta semmit sem kaptak enni, hirtelen előttük termett Herennianus szubdiákonus Januarius katechumen kíséretében. Sikertelen bejutnia a zárákba. Az éhezőknek elhozta az „örök élet kenyerét”, az Úr testét. „Megerősödve általa – mondja Flavianus – a betegek és mindazok, akik nyomorúságosan érezték magukat, újból erőre kaptak. Azok, akiket a nélkülözések, a rossz kenyér és víz megbetegített, újból egészségessé váltak ettől az eledeltől. Ezért a csodás segítségnyújtásért valamennyien hálát adtunk Istennek.”

Ez az élmény ismét ráébresztette a bebörtönzött diákonusokat, hogy az Úr testével való közösség mennyire Isten szeretetének kifejezése, egyben pedig felhívás is a testvéri szeretetre. Intették hát a testvéreket is a kölcsönös szeretetre, mert nagyon jól tudták, hogy a közösségben néhány nézeteltérés fordult elő. „Mindig meg kell őriznünk az egyetértést és a szeretetet – írta ezért Flavianus –, akkor leverjük az ördögöt, akkor elnyerjük az Úrtól, amit kérünk tőle. Semmilyen más módon nem érhetjük el az örök életet. Kíséreljük meg, hogy már itt is olyanok legyünk, amilyenek odafent leszünk majd!”

Hónapokig tartó fogság után végre megindult a bírósági eljárás az új prokonzul előtt. Minden vádlott megvallotta hitét. Néhány nem keresztény hallgató megkísérelte mégis, hogy rokonszenvből

megmentse Flavianus diakonust; vitatták, hogy valóban diakonus, amint maga állította. Erre a többieket halálra ítélték, Flavianust pedig visszavitték a börtönbe.

A kivégzés helyére vezető úton az elítéltek „sugárzó arcáról belső boldogságot lehetett leolvasni”, hangsúlyozza az ókeresztény tudósító. Isten mellettük volt végső megpróbáltatásuk órájában. Útközben még alkalmat találtak arra, hogy az odasiető testvéreket szavaikkal bátorítsák. Lucius gyenge alkata következtében megbetegedett és testileg teljesen megtört. Amikor a testvérek kérlelték: „Gondolj ránk!”, egyszerűen így válaszolt: „Inkább ti gondolatok rám!” Tudta, hogy a harcot még nem állta ki véglegesen.

Montanus azonban „testben és lélekben erősen”, búcsúbeszéddel intette a jelenlevőket. Ereje nyilvánvalóan megnövekedett az előtte álló vértanúhalál kegyelméből. „Álljatok szilárdan, testvéreim, és harcoljatok derekasan!” – mondta. „A példa a szemetek előtt van. Ne engedjétek, hogy az elesettek hűtlensége titeket is a szakadékba rántsion! Erősítsen meg inkább benneteket is türelmes kitartásunk a Krisztusról való tanúság vágyában!” Végül az ég felé tárta a kezét, és kérte Istent, hogy Flavianus is követhesse őket a legközelebbi harmadik napon. Kettétépte a kendőt, amellyel a szemét kellett bekötnie, és úgy rendelkezett, hogy egyik felét őrizze meg, és azzal majd Flavianus kösse be a szemét a közösség jeleként. Azt is meghagyta, hogy Flavianusnak tartsanak fenn közöttük sírhelyet. Ezután valamennyiüket kivégezték.

Montanus kérése két nap múlva valóban beteljesedett: Flavianust a harmadik napon hasonlóképpen halálra ítélték. Amikor a kivégzés helyére vezették, a testvérek nagy csapata követte. Egy váratlan eső, amely elriasztotta a kíváncsi nézelődőket, a testvéreknek még alkalmat adott arra, hogy „békecsókot” váltsanak, amilyent a diakonus a szentmisében kapott és adott. Az eső pedig Flavianus szavai szerint érkezett: „hogy víz és vér keveredjék, mint az Úr szenvedésekor”.

Mihelyt az eső elállt, Flavianus elhagyta a pajtát, amelyben meghúzódtak, egy kiemelkedő helyre lépett, a kezével hallgatást intett és ezt mondta búcsúzóul: „Szeretett testvéreim, akkor nyeritek el majd az igazi békét velünk együtt, ha békében kitartotok az Egyházzal, és egymás közt is megőrzitek az egyetértést és a szeretetet. Ne gondoljátok, hogy ez csekélység!” Végül Flavianus kijelölte még Lucianus presbitert mint a legalkalmasabbat arra, hogy Ciprián utóda legyen a püspöki hivatalban. Lucianust valóban csakhamar a püspöki méltóságra emelték.

Flavianus ezután bekötötte a szemét a hátrahagyott fél kendővel, letérdelt és „imádkozva végezte be passióját”.

Február 27.

BOLDOG CHAPDELAINÉ ÁGOSTON és TÁRSAI vértanúk

Február 27.

*La Rochelle, 1814. január 6. +Si-linkien, 1856. február 27.

Anglia Kína elleni szerencsétlen ópiumháborúja 1842-ben a nankingi szerződéssel fejeződött be, amely Kínát arra kényszerítette, hogy öt kikötőjét nyissa meg az angol kereskedelem számára. Ugyanezeket az előjogokat megszerezte több európai hatalom is. Franciaország már az 1844. évi vhampoi szerződésben rögzítette a vallásgyakorlás szabadságát az öt kikötőre vonatkozóan. A kínai tárgyalófelek viszonylag könnyen és gyorsan engedtek a franciák kívánságának, nem annyira az általuk nem ismert keresztény vallás iránti tiszteletből, inkább azért, mert azt hitték, hogy Franciaországban szövetségest találnak Anglia ellen. Amikor ebbeli reményeik szétfoszlottak, a vallásszabadságot sem vették túlságosan komolyan. Ezek az események megingatták a Középső Birodalom belső biztonságát, s a folyamatot az ún. Tajping-lázadás csak elmélyítette. A lázadás (1850-64) Kantonból indult ki és Nanking elfoglalásával (1853) érte el tetőpontját. Kirobbantói vallási rajongók voltak, akik keresztény elemeket építettek be a konfuciánus világnézetbe, ezért a keresztényeket azzal gyanúsították – ezúttal az ország déli részén –, hogy együttműködnek a

forradalmárokkal. Ebbe a zűrzavarba került bele a fiatal francia hithirdető, amikor 1852-ben partra szállt Hongkongban.

Auguste Chapdelaine (1814–1856) egy La Rochelle közelében lakó, mélységesen vallásos családból származott. Szívósságát és megtörhetetlenségét családi örökségként, közelebbről az apjától kapta, aki a forradalom utáni nehéz években az Egyházhoz hű katolikusok és a gyakran rejtkehelyről rejtkehelyre igyekvő papok támasza volt. Ezek az események, amelyek születésekor még eleven emlékeként éltek családjában, a kis Ágostonra minden bizonnyal mély hatást gyakoroltak; már korán felébredt ugyanis benne a vágy, hogy pap legyen. Ám kemény mezei munka közben kellett várakoznia a huszadik évéig, amíg megkezdhetette a tanulmányait.

A coutances-i szemináriumban, ahol 1843. június 10-én pappá szentelték, érlelődött meg elhatározása, hogy hithirdető lesz. Türelmének azonban ismét kemény próbát kellett kiállnia. Az egyházmegye általános vikáriusa megmagyarázta neki, hogy nincs kétsége ugyan missziós hivatása felől, de bizonyos okokból, amelyeket nem közölt vele, egy ideig még várakoznia kell kívánsága teljesülésére. A fiatal pap minden további nélkül engedelmeskedett, és káplán lett Boucayban. Plébánosa később úgy nyilatkozott arról a két évről, amely alatt hűségesen szolgált nála, hogy missziós eszménye tántoríthatatlanul a szeme előtt állott, és hogy vezeklési gyakorlatokkal készült majdani megvalósítására (hetenként háromszor böjtölt és gyakran ostromozta magát).

Végre 1851. február 16-án beléphetett Párizsban a külföldi missziók szemináriumába. Egy évvel később, 1852 áprilisában az egykori boucayi segédlelkész már megkapta beosztását a Kvangszu és Kvangszu tartományokban levő kínai misszióba. Április 29-én elutazott. Kína déli részeinek misszionálását 1848-ban a párizsi missziós szemináriumra bízta. 1853-ban Zefirin Guillemint (1814–1886), Ágoston földijét nevezték ki ezeknek a vidékeknek apostoli prefektusává; ő a vele egykorú Ágostont küldte Kvangszu tartományba, ahol a missziós munkát újra kellett kezdeni, mert másfél évszázad óta nem lépett hithirdető ebbe a kiterjedt tartományba. Első kísérlete alkalmával nem jutott nagyon messze. Megtámadták és kifosztották, ezért vissza kellett térnie Kantonba. Második útján eljutott legalább a szomszédos Kveicsu tartományba, ahol egy kiemelkedő misszionárius, a későbbi apostoli vikárius és püspök, Lions (+1893) vezette be a missziós életbe és a kínai nyelvbe.

Eközben Kvangszu tartományban egy buzgó világi apostol tevékenysége következtében kialakult egy új keresztény közösség magva. Hírét vették, hogy a tartományuk számára kijelölt hithirdető Kveicsuban tartózkodik. Küldöttek mentek érte; öt napig tartó meneteléssel érte el végül missziós vidékét Silin-him kerületi székhely közelében. Azonban már tíz nap múlva négy másik katolikkal együtt elfogták, és kihallgatásra a kerület székhelyére vezették. A jóakarátú mandarinok meg kellett állapítani, hogy az elfogottak nem tartoznak sem a (tajpingi) forradalmárokhoz, sem a mohamedánokhoz, akik hasonlóan zendülést támasztottak. Hogy azonban biztos legyen a dologban, a periratokat el kellett küldenie a tartomány kormányzójához, és meg kellett várnia annak döntését. Így hát a hithirdetőnek és a katechumenoknak a karácsony ünnepnapjait fogságban kellett tölteniök. A követek azonban forradalmárok kezébe kerültek, kirabolták és további utazásukban akadályozták őket. Visszaérkezésük után a keresztényeket szabadon engedték. Ágoston végre elkezdhetette tulajdonképpen missziós munkáját.

1855. július 10-i levelében nagy örömmel értesíti párizsi előljáróját, hogy 170–180 katechumennal megkezdte a keresztségre való előkészületet. Az első keresztségeket Szent Józsefnek, a kínai egyház védőszentjének ünnepén szolgáltatta ki. Elsőként az a világi apostol kereszteskedett meg, akinek a buzgósságát tanúsította mindenekelőtt a katechumenek csapata. A József nevet kapta. Az év folyamán valószínűleg további kereszteselendők is megkapták a keresztség szentségét.

A hithirdető azonban nem túl sokáig örülhetett fárasztó, mégis boldogító apostoli munkájának. Már 1856 februárjában újból üldözni kezdték az ifjú közösséget. Ágoston a kerületi székhely egy katolikus írójánál keresett először menedéket; ahelyett azonban, hogy a még nyugodt, szomszédos Kveicsu tartományban igyekezett volna biztonságba jutni, a nyájánál akart maradni. Már a következő napon elfogták, és a kerületi mandarin elé vezették. A vád zendülésre való felbujtás volt, és azzal a

felszólítással végződött, hogy rossz vallásáról mondjon le. Ágoston áthagyományozott válasza így hangzott: „Mivel vallásom az igazi, nem mondhatok le róla. Egyébként nincsenek rossz szándékaim. Arra intem az embereket, hogy tegyék a jót, és így kiérdemeljék a mennyország boldogságát.” Erre a fogoly 300 ütést kapott a talpára és 300 ütést bambusznáddal a testére. Vérrel és súlyos sebekkel borítva szó nélkül szenvedett. Súlyos éjszaka után, bilincsbe verve, amely még csak mozgást sem engedett neki, a következő reggel halálra ítélték, de a február 26-ról 27-re virradó éjszaka belehalt sebeibe; csak ezután fejezték le, és holttestét az állatok elé vetették.

Bármilyen kicsi és jelentéktelen volt is Ágoston első kialakuló közössége, két tagjának, a fiatal Pei-mu Lőrincnek és egy ifjú özvegynek, Csau-Kong Ágnesnek meg kellett osztania papjukkal a vértanúságot. Lőrinc már Ágostonnal volt a körzet székhelyén, amikor menedékhelyén megjelent közösségének néhány asszonya kisgyermekével együtt. Férjük már fogságban volt. Ágoston segítségét és tanácsát kérték, s abban egyeztek meg, hogy az asszonyok gyermekeikkel együtt a mandarin lába elé borulnak, hogy férjük és apjuk életéért könyörögjenek. Mivel mégsem volt bátorságuk az ilyen, kínai viszonyok között rendkívüli lépéshez, Lőrinc vezetőként élükre állt. Ekkor a mandarin egész dühe ellene fordult. Mialatt az asszonyokat kegyetlenül megverték és fogságba vetették, neki borzasztó kínvallatást kellett kiállnia, s ez azzal a felszólítással végződött, hogy tagadja meg hitét. Bátor magatartása a mandarin dühét a végsőig fokozta, úgyhogy őt még Ágoston elfogása előtt kivégezték.

Csau-Kong Ágnes Kveicsu szomszédos tartományából való volt, ott született 1833-ban. Fiatalon férjhez adták egy keresztény férfihoz, majd annak halála után nem ment ismét férjhez, hanem iskolába járt, és tudását az Egyház szolgálatába állította. Amikor Ágoston Lions nevű társától alkalmas hitoktatót kért leendő közössége asszonyai és lányai számára, Ágnes ajánlkozott erre a feladatra. Úgy látszik, hogy önfeláldozó és sikeres tevékenysége magára vonta üldözői figyelmét, mert már a férfiak első csoportjával együtt elfogták és fogságba vetették. A bírósági tárgyalás napján, amikor Ágoston sorsa is eldőlt, igen kiemelkedő bátorságot tanúsított. Sem ígéretet, sem fenyegetéseket nem tudták eltántorítani hitétől. Az elítélése előtt mondott és áthagyományozott kevés szava az ókeresztények kihallgatásaira emlékeztet. Ugyanazzal a halállal sújtották, mint Ágostont. Négy nappal később halt meg sebei következtében.

Ezekről a Kvangszi tartományban végbement eseményekről Guillemin, a távoli Kanton missziójának előljárója csak július elején értesült hírnökök és levelek útján, s elküldte az első tudósítást Lyonba, a Hitterjesztés Művének vezetőségéhez. Ezen alapulnak a fentiek is. A püspök írása végén kifejezett kívánsága, tudniillik, hogy a vértanúk vére szolgáljon Kvangszi egyházának javára, meglepő módon beteljesedett: a tartománynak a kínai hierarchia felállításakor már három püspöke volt. Ágostont két társával, Lőrincsel és Ágnessel együtt 1900. május 27-én avatták boldoggá.

GORZEI SZENT JÁNOS bencés apát

Február 27.

*Vandičres, 900 előtt. +Gorze, 976. március 7.

A Metzről délre fekvő Gorze híres kolostorreformjának kezdetei elválaszthatatlanul összekapcsolódnak vandičres-i János nevével.

Nem sokkal 900 előtt született egy nemes vagy szabad paraszt fiaként a Mosel mellett Vandičres-ben, nem messze Pont-í-Moussontól. Apja taníttatta a tehetséges ifjút. Metz és Saint Mihiel iskoláinál azonban nem jutott tovább; apja korai halála visszaszólította a családi gazdaságba. A metzi papokkal és a Szent Péter-kolostor bencés nővéreivel való kapcsolata felébresztette benne a szerzetesi hivatást. Néhány éven át Argonne vidékén élte a legkeményebb remeteéletet. Római útja és Montecassino megismerése sem tudta eltéríteni a remeteség eszményétől. 933-ban Metz püspöke felhívta János figyelmét a düledező Gorzera. Itt megtalálta társaival a keresett magányosságot, keménységet.

A bencés regula útmutatása szerint heten tettek fogadalmat; Einold lett az apátjuk. Buzgón igyekeztek elsajátítani az istenszolgálat és az engedelmisség szabályát. Később innen indult el a

megújulás, majd áttekintte a többi lotharingiai szerzetesközösségre, sőt rajtuk túl is. A fiatal szerzetesközösség buzgósága túlment a regula követelményein. Az imádság kötelezettsége, a vezeklésük szigorúsága messze felülmúlta Szent Benedek (lásd: A szentek élete, 339. o.) mértékét. János járt elől jó példájával. Imádságos szelleme és aszkézisének keménysége mindenkit magával ragadott, s kitűnt az atyák írásainak tanulmányozásában is. A gondnok (cellárius) tisztével együtt rábízta a roszakatag kolostor gazdasági fellendítésének gondját is.

János sikeres tevékenysége nem maradt elrejtve. Nagy Ottó császár 953-ban Abderrahman córdobai kalifa udvarába küldte. Három évig tartó megbízatását bátran teljesítette.

Einold halála után, 959-ben vagy 960-ban apáttá választották. 976. március 7-én halt meg.

SEVILLAI SZENT LEANDER püspök

Február 27.

*Cartagena, 549 előtt. +Sevilla, 600. március 13.

Leander olyan családból származott, amely négy szentet ajándékozott az Egyháznak: öccsét, Izidort (lásd: A szentek élete, 146. o.), aki utóda lett Sevilla püspöki székében, bátyját, Fulgentiust, aki Astigi püspöke volt és nővérét, Florentinát, aki egy női kolostor élén vált szentté.

Leander 549 előtt született Cartagenában; akkoriban kellett apjának, Severianusnak az ariánus nyugati gótok által feldúlt Cartagenából Sevillába menekülnie. Fiatal koráról csak azt tudjuk, hogy nagyon korán bencés szerzetes lett. Valószínűleg már ekkor hatott Szent Hermenegildre (lásd: 208. o.), az ariánus Leovigild nyugati gót király fiára. Hermenegildet és testvérét, Rekkaredet Leovigild a társuralkodójává tette Sevilla székhellyel. Amikor Hermenegild felvette a katolikus hitet, Leovigild száműzte Leandert, mert segítette fiát az áttérésben. Hermenegild ezután nyíltan fellázadt az apja ellen, és megkezdődött a polgárháború, amelyben mindkét oldal külföldi segítségre akart támaszkodni. Leander Hermenegild megbízásából Konstantinápolyba indult, hogy a katolikus párt számára támogatást keressen. II. Tiberius császárt azonban, mivel háborús viszálykodásba bonyolódott az avarokkal, longobárdokkal és perzsákkal, még Gergely pápai apokrisziár (követ), a későbbi Nagy Szent Gergely (lásd: A szentek élete, 511. o.) pápa közbenjárására sem sikerült arra indítani, hogy csapatokat küldjön Hispániába. Csakhamar szívbeli barátság szövődött Leander és Gergely között. Leander ösztönzésére Gergely kommentárt szerkesztett Jób könyvéhez. A Leandernek ajánlott mű előszavában ezt írja Gergely: „Már sok ideje, kedves testvérem, hogy Konstantinápolyban megismertelek, amikor az Apostoli Szék döntése engem odakötött, téged pedig a hit ügyét képviselő megbízásod vezetett oda.” Hispániába való visszatérése után, 584-ben Leandert Sevilla püspökévé és Andalúzia metropolitájává emelték. Ezzel egyidőben véget ért a négyéves polgárháború: Hermenegildet foglyul ejtették, száműzték, majd 585-ben kivégezték.

Az ariánizmus hispániai diadala azonban rövid ideig tartott. 586-ban meghalt Leovigild; az új király, Rekkared pedig nem folytatta apja valláspolitikáját. Néhány hónappal uralomra lépése után Leander hatására letette a katolikus hitvallást. A katolikus vezetők kezdetben még kételyeket támasztottak áttérésének őszinteségét illetően; Gergely intette Leandert: vigyázzon, hogy a jól indult mű jó véget is érjen majd. Leander minden elgondolható buzgósággal és ügyességgel megvalósította ezt a tanácsot. Alig lehet eléggé értékelni részvételét a király és végül az egész nyugati gót nép megtérésében, amelyet a harmadik toledói zsinaton, 589-ben ünnepélyesen megpecsételtek. Ezen a zsinaton Leander elnökölt és az Egyháznak egy egész nép megtérése és a szerencsétlen vallási harcok befejeződése fölötti öröme nyilvánult meg a záróbeszédében: „Isten szent Egyháza, te egyedül ismered a próféták jóvendőléseiből, az Evangélium szavaiból és az apostolok tanúságaiból, hogy milyen édes a szeretet és milyen csodálatos az egység. Nem hirdetsz mást, mint a népek összetartozását, nem is kívánsz mást, mint a nemzetek egységét, nem vetsz mást, mint a béke és szeretet magvait. Örülj tehát az Úrban, mert kívánságod nem marad beteljesületlen. Azokat a népeket ugyanis, amelyeket oly sokáig hordtál anyai öledben sóhajtások és imádság közepette, most váratlanul az öröme szülte.”

Amikor 590-ben Nagy Szent Gergelyt pápává választották, Leander írásban gratulált neki. Hogy azonban Leander a pápával való levelezése során nemcsak régi barátságuk ápolását tartotta szem előtt, hanem a hispániai és a római egyház szoros egységét is, kitűnik abból a tényből, hogy vitás egyházi kérdésekben hozzá fordult döntésért. Leandernek az Apostoli Szék iránti hűségét Gergely nagyon megbecsülte, és 599-ben a pallium megküldésének e korban rendkívüli tiszteletnyilvánításával is jutalmazta. 699. március 13-án, egy évvel a nemes Rekkared király halála előtt halt meg Leander.

Sajnos a történeti források életének sok részletéről hallgatnak. Még testvére, Szent Izidor is megelégszik azzal, hogy röviden bemutatja őt mint püspököt, teológiai írókat és liturgikust. Leander azonban kétségtelenül a hispániai egyház legbefolyásosabb személyisége volt a 6. század végén.